

Człowiek – najlepsza inwestycja

Załącznik
do Uchwały Nr V/35/2011
Rady Gminy w Strawczynie
z dnia 14 marca 2011 roku

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY STRAWCZYN NA LATA 2011 -2020

STRAWCZYN, 2011

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Strategia Rozwiązywania
Problemów Społecznych Gminy Strawczyn
na lata 2011 - 2020

Dokument opracowano w ramach projektu „Od planowania do działania – nowoczesne metody zarządzania polityką społeczną” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strawczyn, 2011

Spis treści

Wstęp	5
1. Cel i proces tworzenia strategii	6
1.1. Metody i narzędzia badawcze	7
1.2. Dobór próby i zespół ankierów	8
1.3. Analiza badań jakościowych: przeprowadzonych metodą zogniskowanych wywiadów grupowych (zwanych fokusami).	8
2. Charakterystyka gminy	10
2.1. Podstawowe informacje o gminie	10
2.1.1. Położenie, podział terytorialny, warunki naturalne	10
2.1.2. Demografia	11
2.1.3. Poziom rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej	14
2.1.4. Sytuacja ekonomiczna osób i rodzin w gminie	17
2.1.5. Aktywność kulturalna	22
2.1.6. Trendy społeczno-gospodarcze.	23
2.2. Zgodność z dokumentami strategicznymi planistycznymi	24
2.3. System pomocy społecznej w gminie	25
2.3.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną	25
2.3.2. Grupy objęte pomocą społeczną oraz formy świadczeń	25
2.3.3. Współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi	26
2.4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja	27
2.4.1. Analiza obszarów polityki społecznej	27
a) Kwestia mieszkaniowa	27
b) System opieki zdrowotnej	28
c) Wychowanie i opieka nad dzieckiem	29

d) System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	32
e) Rynek pracy i zatrudnienie	32
f) Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne	343
2.4.2. Katalog problemów społecznych w gminie zidentyfikowany	
i wybrany podczas warsztatów	36
3. Kapitał społeczny Gminy Strawczyn	44
3. 1. Poziom integracji społecznej.....	44
3.2. Aktywność obywatelska mieszkańców gminy	47
3.3. Religia	53
4. Analiza SWOT w Gminie Strawczyn	53
5. Kierunki rozwoju społecznego gminy	59
5.1. Wizja rozwoju – jaka będzie Gmina Strawczyn pod koniec realizacji Strategii?.....	59
5.2. Misja Gminy Strawczyn	59
5.3. Cele rozwoju oraz zadania realizacyjne	60
6. Zarządzanie realizacją strategii	70
6.1. Podmioty zarządzające realizacją strategii	70
6.2. Instrumenty realizacji strategii	71
6.3. Monitoring i ocena wdrażania strategii	71
6.4. Aktualizacja strategii	73
Zakończenie	74

Wstęp

W wysoko rozwiniętych społeczeństwach państwowe agendy rządowe i samorządowe, korzystając z instrumentów polityki społecznej, starają się budować spójny i funkcjonalny system instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa socjalnego, pod którego pojęciem rozumieć należy przede wszystkim możliwość i gwarancję zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych jednostki lub grupy społecznej. Głównym celem działań jest przeniesienie akcentu z dotychczasowej roli państwa w rozwiązywaniu kwestii społecznych na pobudzanie aktywności i współuczestnictwa obywateli w tym procesie. Metodą tą jest decentralizacja, czyli proces za pomocą którego świadczenia i usługi socjalne są przenoszone z rządu centralnego do mniejszych, lokalnych jednostek czy władz i agencji, o których sądzi się, że są bliżej obywateli i użytkowników. Decentralizacji przypisuje się kilka zalet m.in. sprawniejsze rządzenie przez przybliżenie władzy społecznościom lokalnym. Ten główny kierunek przemian, wprowadzany pod hasłami potrzeby samorządności, odbiurokratyzowania, deregulacji, budowy społeczeństwa obywatelskiego itp., oznacza stopniowe zdejmowanie z państwa troski o sprawy społeczne.

Lokalna polityka społeczna odnosi się do szczebla gminnego, w którym występuje bezpośrednie, naturalne połączenie istniejących potrzeb i środków. Zaletami takiej polityki są m.in. szybkość reakcji podmiotów na ujawniające się problemy społeczne, trafne rozpoznanie sytuacji pojedynczych środowisk, lepsze możliwości wykorzystania lokalnego potencjału społecznego, uwzględnianie lokalnej specyfiki przy formułowaniu diagnozy społecznej, kontrola społeczna sprzyjająca racjonalnej gospodarce środkami materialnymi i zasobami ludzkimi. Dlatego jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest przygotowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia, termin używany od dawna w naukach o wojsku, wszedł do języka pomocy społecznej jako narzędzie rozwiązywania problemów społecznych.

„Strategia to zaplanowany i często realizowany w praktyce sposób osiągania jakiegoś wyznaczonego celu” ale również „teoria, a także metody i techniki rozwiązywania określonych problemów badawczych”¹.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w zasadach określających budowę strategii podaje: *„Nie każdy plan jest strategią. Strategia powinna określać cel, jakim jest rozwiązywanie określonych problemów społecznych (czyli np. poprawa sytuacji ludzi starych, niepełnosprawnych lub zmiana na lepsze wybranych obszarów życia społecznego /.../ oraz sposób, w jaki można go osiągnąć...”²*

Podjęcie przez samorząd gminny wyzwania, jakim było zadanie wypracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych, podyktowane zostało głównie dwoma względami. Obowiązek posiadania takiego dokumentu nakłada art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej³, w myśl którego do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym z zakresu pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Zaangażowanie i wysiłek wielu osób byłyby jednak daremne, gdyby nie przekonanie (może nie wypowiedziane wprost, ale na pewno w jakiś sposób obecne wśród współtwórców

¹ Olechnicki K., Załęski P.(red) *Słownik socjologiczny*, Toruń 1997, s.205

² *Informacje o strategii*, MPiPS, Warszawa, 2006, www.mpips.gov.pl

³ Tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728.

strategii), że w gminie możliwa jest lepsza polityka społeczna, czyli taki zespół długofalowych działań przyjęty i realizowany przez władzę publiczną i organizacje społeczne, który efektywniej niż dotychczas służyłby zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów społecznych. Z tego względu zasadne było stworzenie strategii uwzględniającej kwestie bieżące oraz cele rozwojowe gminy, w szczególności aktywizację i integrację mieszkańców.

Można powiedzieć, że niniejsza strategia nie powstałaby nigdy bez wiary w możliwość dokonania pożądanych zmian w naszym otoczeniu, w tym przede wszystkim w myśleniu i postawach ludzi. Ale zarazem trzeba pamiętać, że dokument strategiczny stanowi bardzo istotny, ale nie jedyny i nie ostatni krok na drodze do zmiany społecznej.

1. Cel i proces tworzenia strategii

Przyjęta metodyka opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn na lata 2011-2020 oparta została na społeczno-eksperckim modelu budowy planów strategicznych, odzwierciedlającym wytyczne i oczekiwania krajowych oraz unijnych instytucji wspomagających rozwój lokalny.

Należy podkreślić, że planowanie strategiczne w gminie jest procesem ciągłym (nie kończy się wraz z uchwaleniem strategii), w którym samorząd świadomie przewiduje i kontroluje swój rozwój nie czekając biernie na przyszłe zdarzenia. Jest to umiejętność reagowania na zmiany otoczenia, a nawet ich wyprzedzanie. W procesie planowania strategicznego, gminę należy postrzegać z jednej strony jako zamkniętą całość, z drugiej zaś jako część systemu globalnego. Otoczenie terytorialne i makroekonomiczne ma bowiem stały wpływ na funkcjonowanie i rozwój gminy. Strategia zaś winna być dokumentem minimalizującym niepewność w funkcjonowaniu lokalnej wspólnoty samorządowej, zapewniającym, obok realizacji celów doraźnych, długofalowego rozwoju społecznego gminy.

Opracowanie i przyjęcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn na lata 2011-2020 stanowiło relatywnie długi i skomplikowany proces, w który zaangażowane zostały osoby reprezentujące różne grupy wiekowe, posiadające odmienną często wiedzę, doświadczenia, predyspozycje, umiejętności, wykonujące różne zawody. W procesie tym nie zabrakło przedstawicieli sołectw, organizacji pozarządowych i kościelnych, grup nieformalnych, rady gminy, jednostek organizacyjnych i innych instytucji mających wpływ na planowanie lub realizację polityki społecznej w gminie.

Konieczność współdziałania ze sobą różnych podmiotów ujawniła trudności w urzeczywistnianiu sieci współpracy związane z brakiem skutecznych mechanizmów komunikacji, istniejącymi podziałami, małym zainteresowaniem sprawami społecznymi, a także nadmiarem zadań, problemami organizacyjnymi, nierównomiernym zaangażowaniem się pracowników Urzędu Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej, na które spadł główny ciężar odpowiedzialności i obowiązków przy opracowywaniu strategii.

Tworzenie dokumentu przebiegało etapowo, w oparciu o metodologię wspierania rozwoju społecznego gminy poprzez partycypację społeczną. Podstawą przyjętego podejścia były warsztaty prowadzone przez moderatora kierującego dyskusją grupową, uwzględniające idee, wiedzę i doświadczenia wniesione do dyskusji przez członków grupy. Głównymi zasadami tej metody są: dokumentowanie wyników dyskusji na piśmie, praca grupowa zmierzająca do osiągnięcia konsensusu.

- I. Pierwszym etapem procesu planowania strategicznego było przedstawienie metodologii samorządowcom gminy a także zakresu działań przygotowawczych w szczególności:
 1. zbieranie oraz analiza danych niezbędnych do charakterystyki życia społecznego w gminie,
 2. opracowanie wzoru ankiety skierowanej do mieszkańców, dotyczącej potrzeb i problemów społecznych, zebranie i analiza ankiet,
 3. ustalenie miejsca i terminu warsztatów oraz dotarcie z zaproszeniem na warsztaty do instytucji, organizacji, reprezentantów różnych środowisk społecznych,
 4. przygotowanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu warsztatów,
 5. gromadzenie i opracowywanie materiałów z warsztatów,
 6. przygotowanie projektu Strategii.
- II. W drugiej połowie 2010 r. przeprowadzono badanie kwestionariuszowe mieszkańców gminy w wieku powyżej 18 lat. Zebrano łącznie 200 formularzy.
- III. Zebrano dane statystyczne dotyczące sytuacji gminy oraz wyniki ankiety społecznej. W formie zestawień, przygotowano diagnozę stanu bieżącego gminy, obrazującą demografię, uwarunkowania gospodarcze, zakres świadczonej pomocy społecznej, zjawisko bezrobocia, uzależnień, sytuację mieszkaniową, kwestie zdrowia i bezpieczeństwa obywateli, system edukacji. Materiał ten został następnie wykorzystany podczas warsztatów strategicznych.
- IV. W 2010 r. miały miejsce trzy warsztaty strategiczne prowadzone przez ekspertów reprezentujących Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej w Kielcach. W ostatnim spotkaniu konsultacyjnym, w którym sformułowano misję i cele strategiczne oraz zadania realizacyjne, uczestniczyli:
 - a) Anna Łącka - Krzyjszczyk – GOPS Strawczyn
 - b) Joanna Ślęzak - GOPS Strawczyn
 - c) Małgorzata Piec - GOPS Strawczyn
 - d) Anna Sobura - GOPS Strawczyn
 - e) Dorota Czechowicz - GOPS Strawczyn
 - f) Wiesława Jarząbek - GOPS Strawczyn

1.1. Metody i narzędzia badawcze

W badaniach przyjęto założenie metodologiczne, iż podjęte cele i problematykę empiryczną zrealizować będzie można metodą wywiadu kwestionariuszowego. Badania poprzedziła procedura operacjonalizacji problematyki badawczej, która polegała, zgodnie z wymogami metodologicznymi, na przełożeniu terminów teoretycznych, zawartych w problematyce badawczej, na pojęcia operacyjne. Na tej podstawie skonstruowany został kwestionariusz wywiadu i po kilkudziesięciu testach przyjęty został ostateczny kształt narzędzia używanego w niniejszych badaniach.

Kwestionariusz zawiera 40 podstawowych pytań - w tym są tzw. dane metryczkowe. Dało to w sumie 109 zmiennych analitycznych, bowiem w pytaniach podstawowych było 97 częściowych pytań zamkniętych. Niektóre pytania miały konstrukcję otwartą (było ich 5) lub półotwartą (tych było 7). Były też pytania (często znacznie rozbudowane), które miały charakter wyskalowany – ze skalą trzy – i czterostopniową. Zdecydowana większość pytań w kwestionariuszu miała charakter zamknięty.

Kwestionariusz wywiadu odnosił się głównie do wcześniej wyartykułowanych celów i problematyki badawczej, zaprezentowanych powyżej. Jest to zasadniczy zestaw pytań, w których zawarte są kwestie poddane analizie w opracowaniu oddanym zainteresowanym czytelnikom. Pytania były stawiane tak, aby uzyskane odpowiedzi były jak najbardziej jednoznaczne oraz aby, w pierwszej kolejności, były zrozumiałe dla respondentów. Jak zostało zaznaczone wcześniej, właściwe badania poprzedzone zostały badaniami pilotażowymi i testami narzędzia badawczego.

1.2. Dobór próby i zespół ankietatorów

Kwestia doboru próby często przesądza o wartości poznawczej i heurystycznej zebranego materiału empirycznego. W metodologii nauk społecznych poświęca się temu zagadnieniu wiele należnego miejsca, chociaż z drugiej strony w pracach empirycznych procedura doboru próby zdaje się być zagadnieniem, którym badacze nie zaprzatają sobie nadmiernie głowy. Należy na wstępie powiedzieć ogólnie, a przez to mało precyzyjnie, że każde badanie ma swą specyfikę i tak też należy podchodzić do kwestii doboru respondentów, dzięki którym uzyska się konkretny materiał empiryczny.

Przyjęto w niniejszych badaniach, że o interesujące dane i informacje należy zwrócić się do (warstwowo – proporcjonalnie) wybranych mieszkańców gminy, aby uzyskać dominujący, przeciętny stan świadomości i wiedzy mieszkańców w odniesieniu do założonej problematyki badawczej. Zakładana próba liczyła 200 respondentów z gminy i dokładnie taką liczbę wywiadów udało się uzyskać.

Próba została dobrana warstwowo, zgodnie z przyjętą i praktykowaną w statystyce i badaniach społecznych procedurą. Owa procedura polegała na doborze respondentów według określonych i proporcjonalnych warstw (próba warstwowa proporcjonalna) według kryterium płci i przedziałów wieku (od 18 do 85 lat). W każdej warstwie znajdowało się więc tyle osób z wyżej wymienionymi cechami, ile ich było w próbie generalnej, znanej z roczników statystycznych. Należy podkreślić bardzo dobrą współpracę w tym względzie zespołu badawczego z Urzędem Gminy.

Odbyło się szkolenie dla ankietatorów, którymi byli pracownicy socjalni z Gminy Strawczyn i współpracownicy FRDL. Szkolenie miało na celu ogólne zaznajomienie ankietatorów z sytuacją wywiadu kwestionariuszowego, techniczną stroną realizacji wywiadu, przedstawienie celu badań, problematyki badawczej i przede wszystkim został zaprezentowany sam kwestionariusz. Trzeba przyznać, że pojawiły się wówczas ważne spostrzeżenia i uwagi, które po wnikliwej analizie stały się cennym wspólnym doświadczeniem. Z relacji badań terenowych wynika, że w większości przypadków ankietrzy byli chętnie zapraszani i dobrze traktowani przez respondentów.

1.3. Analiza badań jakościowych: przeprowadzonych metodą zogniskowanych wywiadów grupowych (zwanych fokusami).

W badaniach przyjęto założenie metodologiczne, iż podjęte cele i problematykę empiryczną zrealizować będzie można najlepiej poprzez zastosowanie metody – zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) – *Focus Group Interview*, zwanych potocznie fokusami.

Ta budząca coraz większe zainteresowanie metoda badań społecznych należy do grupy badań jakościowych. W Polsce głównie kojarzona z badaniami marketingowymi, obecnie coraz częściej towarzyszy (za przykładem światowych firm badawczych) wielu

projektom (finansowanym z różnych funduszy), mającym na celu usprawnienie funkcjonowania życia publicznego (w różnych dziedzinach), aktywizację środowisk lokalnych, oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym i społecznemu wykluczeniu i marginalizacji.

Decyzja o wyborze tej właśnie metody była warunkowana względami pragmatycznymi – możliwością uzyskania jak najszerszej, jakościowej wiedzy na temat postawionego problemu badawczego, w oparciu o doświadczenia, stanowiska, opinie, poglądy pracowników socjalnych i lokalnych liderów życia publicznego, zaprezentowane w trakcie pogłębionego, moderowanego wywiadu. Wiedza uzyskana tą drogą była niezbędna do sformułowania pomysłów, wskazania metod i instrumentów pobudzających potrzebę dalszego doskonalenia form działań realizowanych w Strategii.

Sens zastosowania metody zogniskowanych wywiadów grupowych w przeprowadzonych badaniach sprowadzał się do kilku jej zasadniczych walorów:

1. koncentracja na jakościowym opisie rzeczywistości umożliwiała zdobycie wiedzy bardziej cennej z punktu widzenia prowadzonego badania, polegającej na wyodrębnieniu różnorodnych zjawisk społecznych, a nie tylko na prostym zestawieniu ich częstości występowania;
2. brak wymogu dużej próby badawczej (co z kolei określa badania ilościowe), stał się sprzyjającym dla przeprowadzenia badania (wywiadu) wśród grup najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym;
3. dobór próby miał tutaj charakter celowy i podporządkowany został całkowicie problemowi badawczemu;
4. sprzyjający pogłębieniu badanego problemu okazał się również sposób prowadzenia wywiadu przez moderatora – według wcześniej przygotowanego scenariusza, ale z możliwością elastycznego jego doskonalenia, modyfikowania w trakcie rozwoju dyskusji przez dostosowanie formy i kolejności zadawania pytań do celów badania, co z kolei zaowocowało większą swobodą i szczerością wypowiedzi;
5. ponadto sama forma pytań, najczęściej zaczynających się od słów: „co?”, „jak?” i „dlaczego?”, nie miała charakteru rozstrzygającego lecz eksploracyjny, z możliwością dopytywania, wyjaśniania i uszczegóławiania.

Należy również wspomnieć o pewnych ograniczeniach prowadzenia badań metodą jakościową – FGI, wynikających z braku możliwości przełożenia wniosków osób biorących udział w badaniu, na wnioski o większym stopniu ogólności (tzn. brak ilościowej generalizacji), czy też wynikających z zawsze obecnego niebezpieczeństwa zbyt subiektywnej analizy i zbyt swobodnej interpretacji, a nawet nadinterpretacji wyników. Jednakże w przypadku realizowanego celu badania – gdzie chodziło głównie o zrozumienie rzeczywistości (a nie pomiar zjawisk), przy spełnieniu wszystkich wymaganych warunków niezbędnych do jego przeprowadzenia w sposób profesjonalny i rzetelny, nie miały one większego znaczenia i nie osłabiły jakości uzyskanych wyników.

W gminie przeprowadzono trzy sesje wywiadów grupowych z członkami lokalnych społeczności, zorientowanych według dominujących problemów społecznych.

2. Charakterystyka gminy

Punktem wyjścia planowania strategicznego jest zawsze diagnoza stanu obecnego. Niniejszy rozdział zawiera podstawowe informacje o gminie, obserwowanych zjawiskach i problemach społecznych, a także analizę głównych zasobów, które posłużą jako podstawa w działaniach na rzecz aktywizacji i integracji mieszkańców.

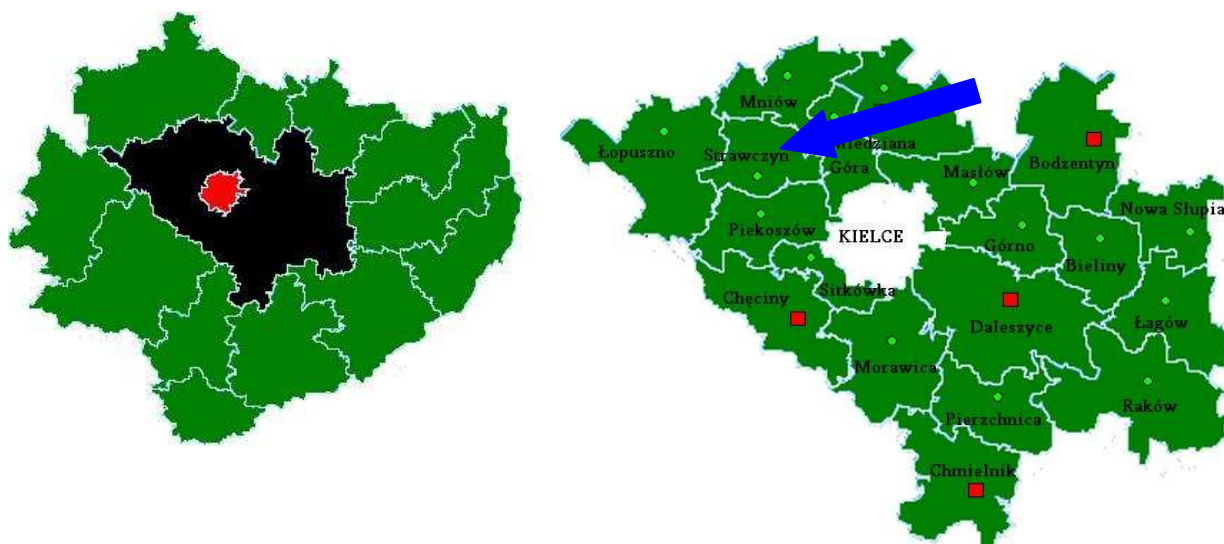
2.1. Podstawowe informacje o gminie

2.1.1. Położenie, podział terytorialny, warunki naturalne

Gmina Strawczyn położona jest w środkowej części Województwa Świętokrzyskiego, a w zachodniej części Gór Świętokrzyskich. Należy do Powiatu kieleckiego i oddalona jest od miasta wojewódzkiego Kielce w odległości 20 km przy trasie wojewódzkiej Kielce - Częstochowa. Powierzchnia Gminy wynosi 8 626 ha z czego 21,6% stanowią lasy. Łączna powierzchnia terenów objętych ochroną stanowi ok. 73% powierzchni gminy. W skład gminy wchodzi 12 sołectw. Północna część ziemi strawczyńskiej leży w obrębie Suchedniowsko-Oblęgorskiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Strawczyn sąsiaduje od północy z Mniowem, od południa z Piekoszowem (na niewielkim odcinku granica biegnie rzeką Łososiną), od wschodu z Miedzianą Górą, od zachodu z Łopuszkiem⁴.

Mapa 1. Gmina Strawczyn – geografia powiatu kieleckiego

Źródło: Internet www.swietokrzyskie.powiaty.cba.pl

⁴ Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Strawczyn

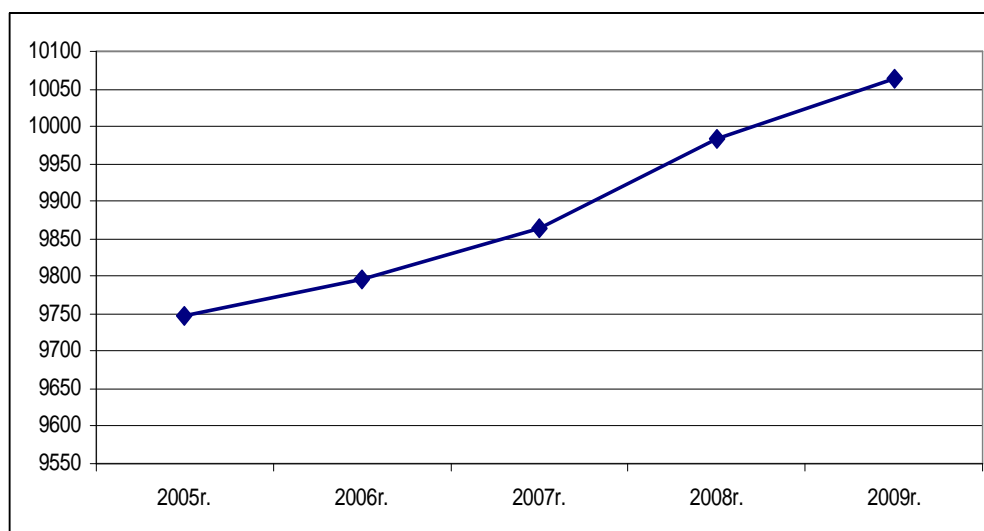
2.1.2. Demografia

Gminę zamieszkuje 10,1 tys. Osób. tj. 5,0% ludności powiatu kieleckiego. Gęstość zaludnienia utrzymuje się na poziomie 117 osób/km². Większość zjawisk demograficznych zachodzących w populacji zamieszkującej obszar gminy ma pozytywną wymowę.

Na przestrzeni lat 2002-2009 liczebność mieszkańców wzrosła o 3,8%. Coraz więcej osób podejmuje decyzję o osiedleniu się na terenie gminy, niż postanawia ją opuścić. Saldo migracji wzrosło we wskazanym okresie z 2,8% do 5,5%. Wskaźnik przyrostu naturalnego zmniejszył się z 3,0% do 1,9%, ale wynik z ostatniego roku nadal pozytywnie wyróżnia gminę. Wskaźnik obciążenia demograficznego kształtuje się w gminie na umiarkowanym poziomie, tj. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 56 osób w wieku nieprodukcyjnym.

Liczbę ludności gminy na przestrzeni lat 2005-2009 przedstawiono za pomocą wykresu linowego poniżej.

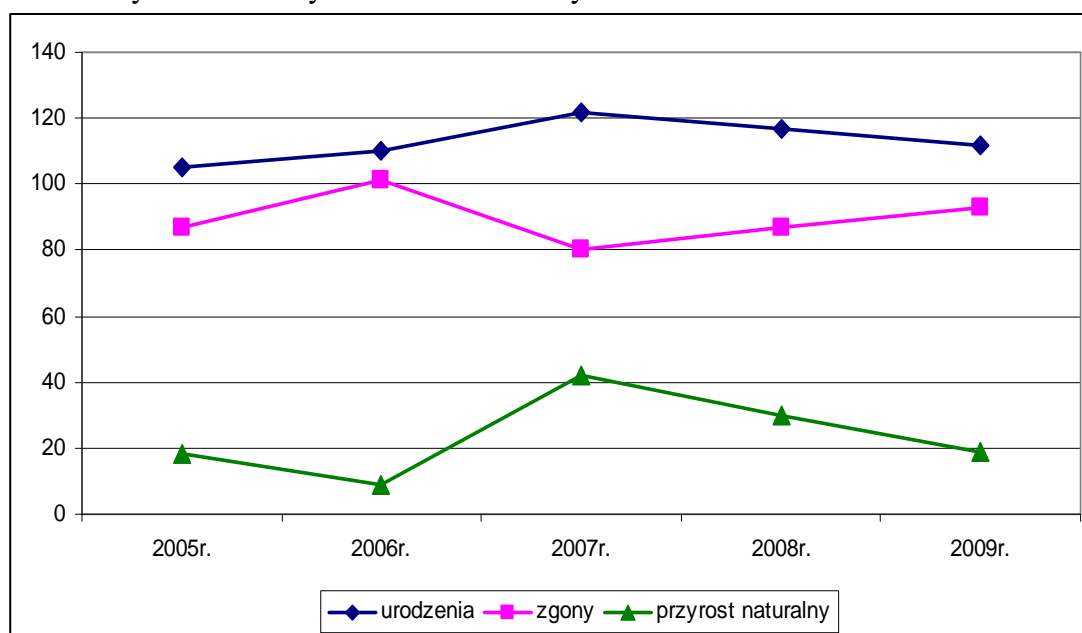
Wykres 1. Liczba ludności Gminy Strawczyn w latach 2005-2009

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych)

Zmiany liczby ludności wynikają z ruchu naturalnego (urodzenia żywe, zgony) oraz z migracji ludności. Przyrost naturalny stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym przedziale czasu. Kształtowanie się wskaźnika przyrostu naturalnego w gminie Strawczyn w latach 2005-2009 prezentuje wykres 2. We wskazanym okresie, występuje dodatni przyrost naturalny.

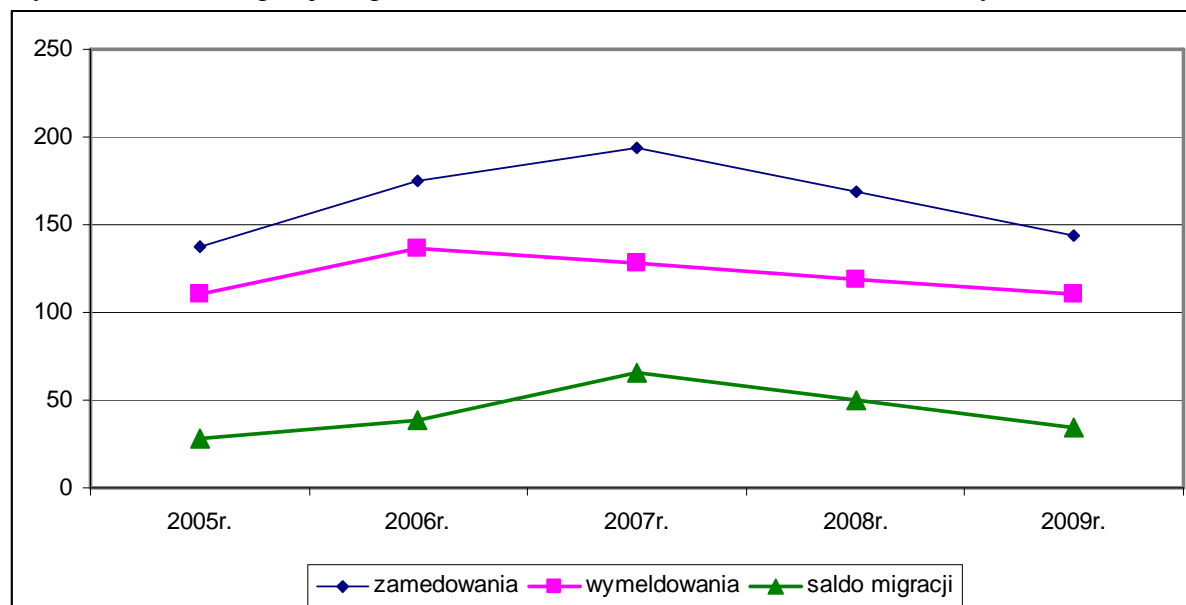
Wykres 2. Przyrost naturalny w Gminie Strawczyn w latach 2005-2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych)

Drugim czynnikiem kształtującym liczbę ludności na terenie gminy są migracje wewnętrzne, czyli zameldowania na pobyt stały i wymeldowania osób na stałe. Wskaźnik saldo migracji wewnętrznej stanowi różnicę między zameldowaniem i wymeldowaniem migracyjnym. Dla gminy Strawczyn w przedziale czasu lat 2005-2009 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Mniejszy wpływ mają emigracje zagraniczne np. nie odnotowano ich w 2009 roku.

Wykres 3. Saldo migracji w gminie w latach 2005-2009 w ruchu wewnętrznym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych)

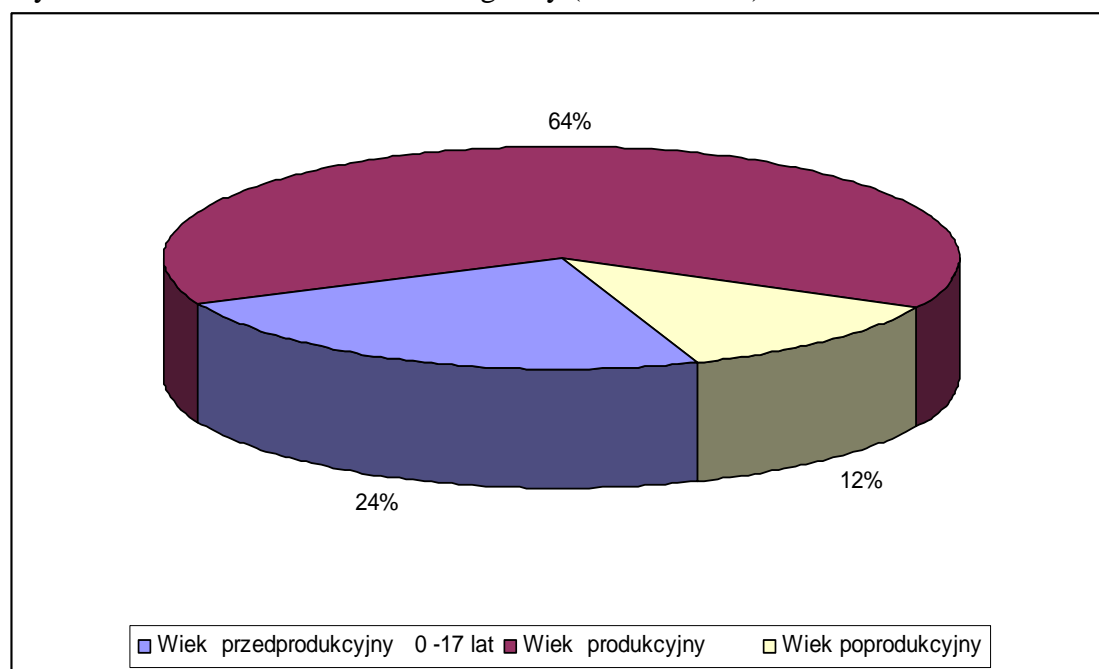
Strukturę wiekową mieszkańców gminy przedstawia tabela 1. Dane przedstawiono również na wykresie kołowym (Wykres 4). Jak wynika z przedstawionych wyliczeń, większość 63% populacji jest w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lata i kobiety w wieku 18-60 lat). Liczną grupę stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym – 24%. Sytuacja gminy jest zatem stosunkowo korzystna z punktu widzenia rozwoju gospodarczego oraz społecznego.

Tabela 1. Struktura ludności (stan na dzień 31.12.2009 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem
Ludność	10063
Wiek przedprodukcyjny 0 -17 lat	2387
Wiek produkcyjny	6473
Wiek poprodukcyjny	1203

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 4 . Struktura wieku ludności gminy (31.12.2009 r.)

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS (Bank Danych Regionalnych)

Analizując trendy demograficzne trzeba zwrócić uwagę na kształtowanie się struktury wieku ekonomicznego na przestrzeni co najmniej kilku lat. Obserwowany obecnie i spodziewany w przyszłości województwie świętokrzyskim, w tym w powiecie kieleckim, jest stały wzrost liczby osób w wieku emerytalnym (zjawisko „starzenia się społeczeństwa”). Wydaje się jednak, że to niekorzystne zjawisko w dużo mniejszym stopniu dotknie mieszkańców Gminy Strawczyn, ze względu na również obserwowaną nasilającą się migrację mieszkańców Kielc na blisko położone atrakcyjne tereny wiejskie Gminy Strawczyn.

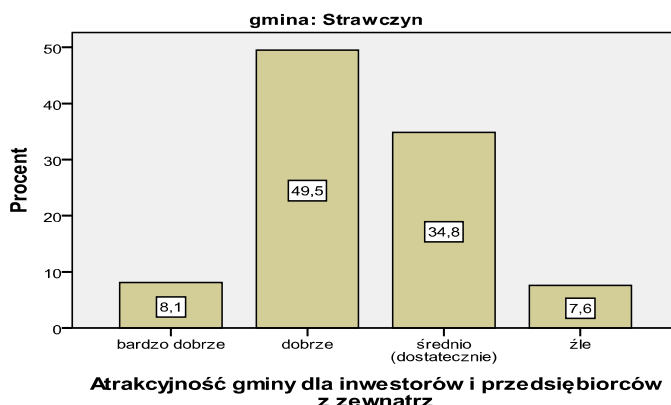
2.1.3. Poziom rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej

Infrastruktura to wszelkiego rodzaju obiekty i urządzenia niezbędne do prawidłowego funkcjonowania społeczności, stanowiące materialną bazę rozwoju gospodarczego gminy. Infrastruktura techniczna to przede wszystkim urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty świadczące podstawowe usługi dla osiedla, miasta, zakładu przemysłowego itp. w zakresie energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków, transportu, etc. Natomiast infrastruktura społeczna to urządzenia i obiekty publiczne, które stanowią podstawę dla zaspokojenia socjalnych, oświatowych i kulturalnych potrzeb mieszkańców (np. szkoła, biblioteka, stadion). Infrastruktura ma zatem służebny charakter. Inną istotną cechą jest jej wysoka kapitałochłonność. Inwestycje infrastrukturalne pociągają za sobą znaczne koszty, ponadto są najczęściej kilkuletnie, przez co mogą blokować realizację inwestycji „miękkich” (w tzw. kapitał ludzki).

Poziom rozwoju infrastrukturalnego gminy stanowi jeden z ważniejszych czynników warunkujących jakość życia mieszkańców. W tym miejscu warto zasygnalizować, że ogólny poziom rozwoju infrastrukturalnego gminy Strawczyn jest dobry na tle innych gmin powiatu kieleckiego. Na terenie gminy istnieje możliwość korzystania z dwóch podstawowych sieciowych systemów infrastruktury, przy czym z sieci wodociągowej korzysta 96,2% mieszkańców, a z kanalizacyjnej 41,5%.

Silnym bodźcem do tworzenia miejsc pracy jest atrakcyjność gminy dla inwestorów i przedsiębiorców z zewnątrz. Elementy tej atrakcyjności to: odpowiednia infrastruktura drogowa, wodno-kanalizacyjna, dostarczanie terenów uzbrojonych pod inwestycje, stosowanie ulg i zwolnień podatkowych w podatkach lokalnych, "opieka" władz lokalnych nad inwestorem, lokalny plan rozwoju przedsiębiorczości i działania według założeń tego planu, jak najwięcej obszaru gminy powinno być objęte planem zagospodarowania przestrzennego, lokalny program zachęt i ulg dla pracodawców i inwestorów, którzy chcą tworzyć nowe miejsca pracy, lokalny program rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości i inne.

Wykres 5. Ocena atrakcyjności gminy

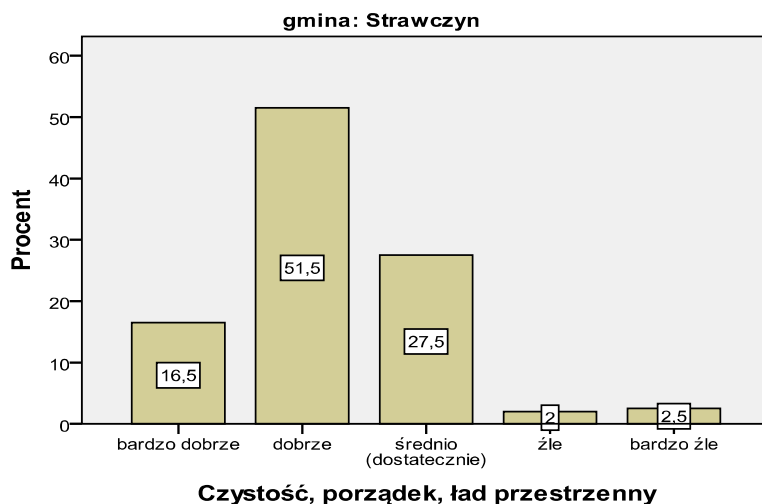

Źródło: Opracowanie FRDL

Z wypowiedzi respondentów wynika, że gmina powinna jeszcze udoskonalić pakiet usług, które spowodują wzrost atrakcyjności i konkurencyjności gminy dla inwestorów zewnętrznych – 34,8% badanych osób wypowiada się, że jest średnio/dostatecznie, a 7,6% twierdzi, że jest źle, pod tym względem. Ponad 57% ankietowanych wyraża pogląd, że władze gminne wykreowały przyjazny klimat do inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Podstawą prawidłowego funkcjonowania społeczności lokalnej jest czystość, porządek i ład przestrzenny. Z uwagi na wielość zagrożeń stwarzanych przez rozwój gospodarczy, w tym zagrożeń dla życia i zdrowia ludzkiego, przepisy, a także rosnąca świadomość ekologiczna ludności, wymuszają na władzach samorządowych i społecznościach decyzje i zachowania, mające na celu ochronę środowiska naturalnego oraz takie ukształtowanie przestrzeni, które będzie zapobiegać peryferyjności jednostek osadniczych i stworzy harmonijną całość z punktu widzenia potrzeb społecznych, gospodarczych, przyrodniczych, kulturowych.

Wykres 6. Ocena czystości, porządku, ładu przestrzennego w gminie

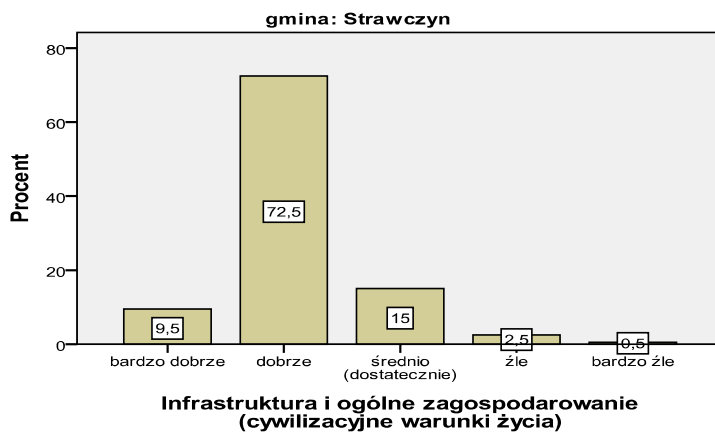

Źródło: Opracowanie FRDL

Działania władz lokalnych w zakresie czystości, porządku i ładu przestrzennego są akceptowane przez 68% respondentów. Ponad 27% uznaje, że władze średnio się starają w tym względzie. Według 4,5% badanych osób gmina nie spełnia wymagań w kategorii walorów środowiska, można domniemywać, że dostrzegają zagrożenia ekologiczne.

Właściwemu rozwojowi niemal wszystkich dziedzin życia gospodarczego i społecznego sprzyja dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna.

Wykres 7. Infrastruktura techniczna w gminie

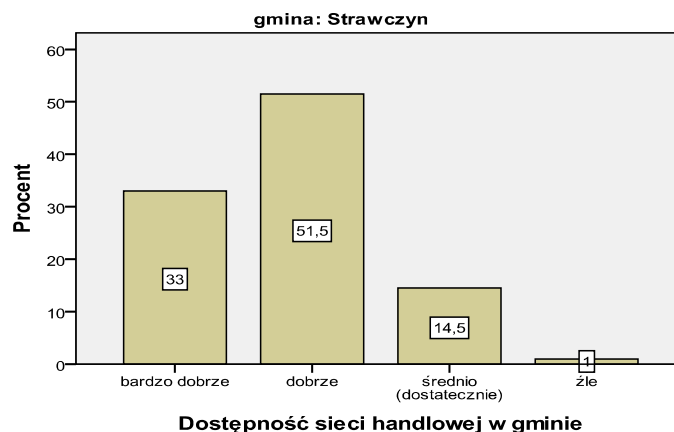

Źródło: Opracowanie FRDL

Dla większości badanych stan infrastruktury technicznej w gminie spełnia oczekiwania społeczne – 83%. Deficyty odczuwa ponad 18% ankietowanych, w tym 3% przyznaje ocenę skrajnie negatywną, co sugeruje, że czuje się dyskryminowana pod względem wyposażenia w infrastrukturę techniczną w ujęciu przestrzennym czy rodzajowym.

Innym wskaźnikiem rozwoju społeczno – gospodarczego w gminie może być dostępność sieci handlowej. Można ją oceniać z punktu widzenia dostępności towaru i surowców, ale także szans na powstawanie miejsc pracy, co w warunkach środowisk wiejskich jest najłatwiejsze i dość powszechne.

Wykres 8 . Dostępność sieci handlowej w gminie Strawczyn

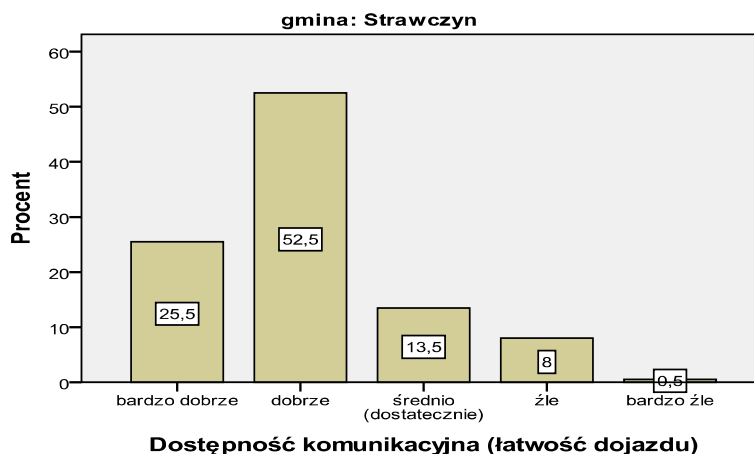

Źródło: Opracowanie FRDL

Wysoki odsetek badanych osób – 84,5% ocenia pozytywnie dostępność sieci handlowej w gminie. Dyskomfort odczuwa ponad 14% respondentów, którzy nasycenie bliskiego otoczenia usługami handlowymi oceniają średnio/dostatecznie oraz 1% osób, które informują, że jest źle w tej sferze działalności.

O potencjale rozwojowym gminy współdecyduje dobra komunikacja i transport, mierzone głównie gęstością i jakością sieci dróg wszystkich rodzajów oraz ilością i częstotliwością połączeń komunikacyjnych różnych środków transportu zbiorowego jak również placów parkingowych.

Wykres 9. Ocena dostępności komunikacyjnej w gminie

Źródło: Opracowanie FRDL

Komunikacja lokalna zabezpiecza potrzeby 78% badanych osób. Trudności komunikacyjne zgłasza ponad 13% ankietowanych z oceną średnio/dostateczną oraz ponad 8% osób z oceną negatywną.

2.1.4. Sytuacja ekonomiczna osób i rodzin w gminie

Transformacja ustrojowa spowodowała wiele zmian politycznych, ekonomicznych i społecznych, które ukształtowały nowe warunki życia osób i rodzin.

Wraz z urynkowaniem gospodarki państwo wycofało się z aktywnego uczestnictwa w procesach gospodarczych. Wzrosła pozycja sektora prywatnego, który poza tym, że wytwarza dobra i usługi stał się głównym filarem zatrudnienia.

W systemie politycznym pojawiło się wiele organizacji. Wyrażając swoje opinie i poglądy stały się one siłą nacisku społecznego w procesach decyzyjnych, toczących się na różnych szczeblach i w różnych gremiach życia publicznego.

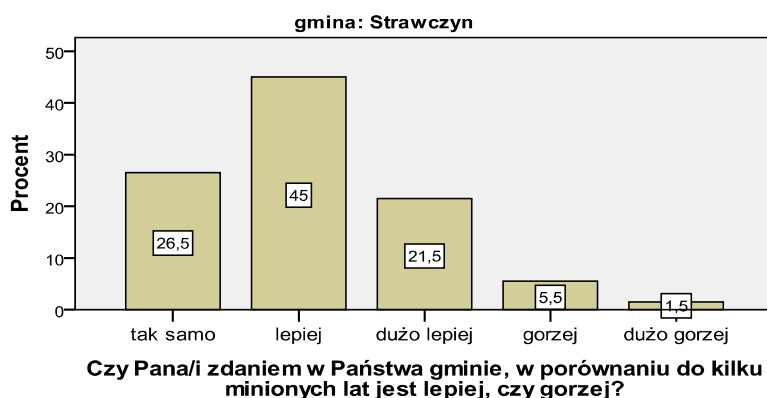
Zafunkcjonował nowy typ środowiska społecznego. Zmienił się charakter stosunków międzyludzkich. Rośnie znaczenie kontaktów sformalizowanych i zapośredniczonych przez różne instytucje i organizacje. Pojawiły się nowe zwyczaje i zachowania ludzi w określonych sytuacjach.

Konsekwencją zmian ustrojowych są problemy społeczne. Można je rozpatrywać w aspekcie instytucjonalnym, kiedy to instytucje nie przystają do nowej sytuacji ustrojowej i przeciwnie, kiedy to, ludzie nie potrafią dostosować się do nowej sytuacji.

Ujawniły się nowe wymiary nierówności społecznych, w szczególności w aspekcie ekonomicznym. W obliczu bezrobocia rozwija się emigracja zarobkowa. Przemiany gospodarcze oraz towarzyszące im zmiany własnościowe, spowodowały istotne przesunięcia w rozkładzie dochodów, w wyniku których nastąpił m. in. wzrost rozwarstwienia społeczeństwa pod względem sytuacji materialnej. W społecznościach lokalnych krystalizują się grupy zwiększonego ryzyka wykluczenia społecznego.

Odsunięty model państwa opiekuńczego wymaga od obywateli aktywności oraz umiejętności kształtowania swojego bytu zgodnie z modelem państwa opartego na gospodarce rynkowej i wiedzy. Subiektywne opinie badanych osób dostarczają informacji na ile mieszkańcy Gminy Strawczyn są w stanie sprostać tego rodzaju wymaganiom i na ile dokonujące się przeobrażenia przynoszą pozytywne rezultaty w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego na obszarze gminy.

Wykres 10. Odczucia co do poziomu zmiany życia

Źródło: Opracowanie FRDL

Tabela 2. Odczucia co do poziomu życia

Czy Pana/i zdaniem w Państwa gminie, w porównaniu do kilku minionych lat jest lepiej, czy gorzej ?

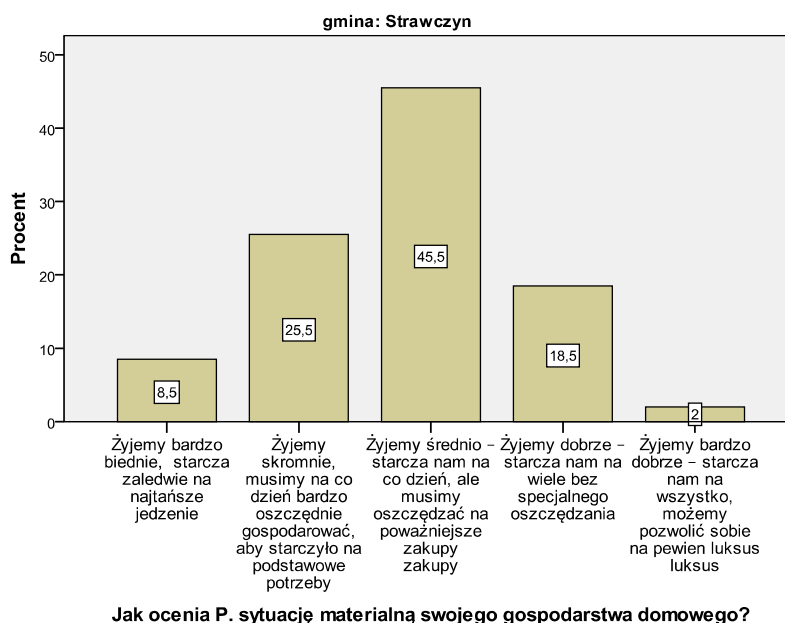
Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak samo	53	26,5	26,5	26,5
	lepiej	90	45,0	45,0	71,5
	dużo lepiej	43	21,5	21,5	93,0
	gorzej	11	5,5	5,5	98,5
	dużo gorzej	3	1,5	1,5	100,0
	Ogółem	200	100,0	100,0	

Źródło: Opracowanie FRDL

W większości respondenci przyznają, że minione lata spowodowały pozytywne przemiany środowiskowe. Korzystniejszy standard życia odczuwa ponad 66% badanych osób. Żadnych zmian nie odczuwa ponad 26% ankietowanych, a ponad 5% twierdzi, że w gminie obecnie żyje się gorzej niż w latach ubiegłych.

Przy ocenie jakości życia osób i rodzin istotną rolę odgrywają poziom zamożności i warunki materialne, które zwiększają szanse osób i rodzin do podejmowania różnych typów aktywności zaspokajających ich potrzeby.

Wykres 11 . Ocena sytuacji materialnej własnego gospodarstwa domowego

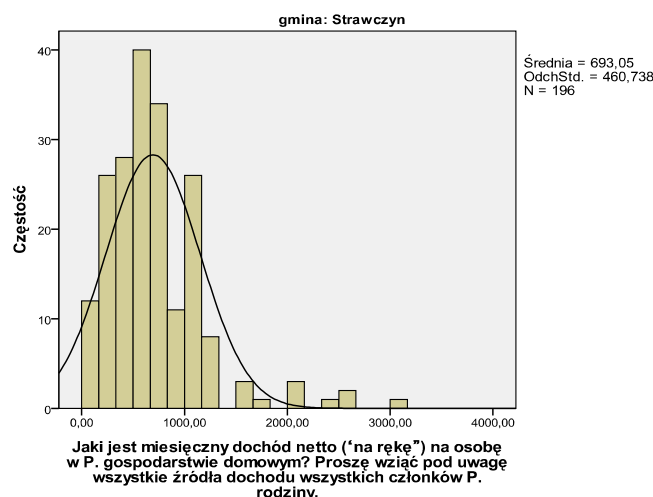

Źródło: Opracowanie FRDL

Dobłą sytuację materialną deklaruje mniejszość badanych. Bez oszczędzania i bez wyrzeczeń funkcjonuje w gospodarstwach domowych ponad 20% badanych osób. Ponad 45% osób informuje, że wystarcza im na codzienne niezbędne wydatki, ale na poważniejsze zakupy muszą oszczędzać. Problemy z zabezpieczeniem podstawowych potrzeb konsumpcyjnych ma ponad 34% badanych osób.

Podstawowym miernikiem sytuacji materialnej osób i rodzin jest poziom osiągniętych dochodów. Wysokość dochodów można traktować jako wynik zachowań przystosowawczych gospodarstw domowych do warunków panujących na rynku.

Wykres 12. Rozkład dochodów netto w gminie

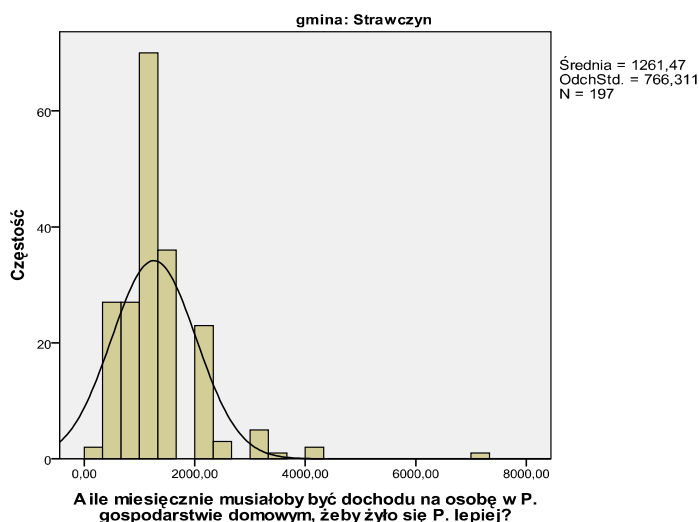

Źródło: Opracowanie FRDL

Średnio dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwie domowym pracowniczym na terenie Gminy Strawczyn oscyluje na poziomie około 700 PLN. Notuje się znaczny odsetek gospodarstw domowych pracowniczych z dochodem na osobę poniżej średniej.

Respondenci określili poziom dochodów, które odpowiednio do cen towarów i usług sprzyjałyby ich zadowalającej aktywności życiowej.

Wykres 13. Oczekiwany dochód na osobę

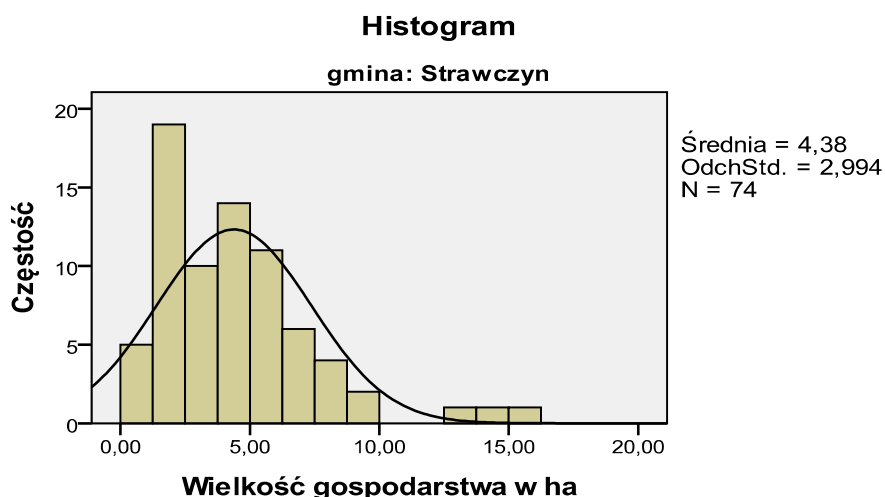

Źródło: Opracowanie FRDL

Oczekiwany przez respondentów miesięczny dochód rozporządzalny na osobę w gospodarstwie domowym pracowniczym, który zabezpieczałby potrzeby gospodarstwa domowego kształtuje się średnio na poziomie ponad 1200 PLN.

Inaczej wygląda sytuacja dochodowa z tytułu pracy we własnym gospodarstwie rolnym, która uzależniona jest od wielkości gospodarstwa rolnego.

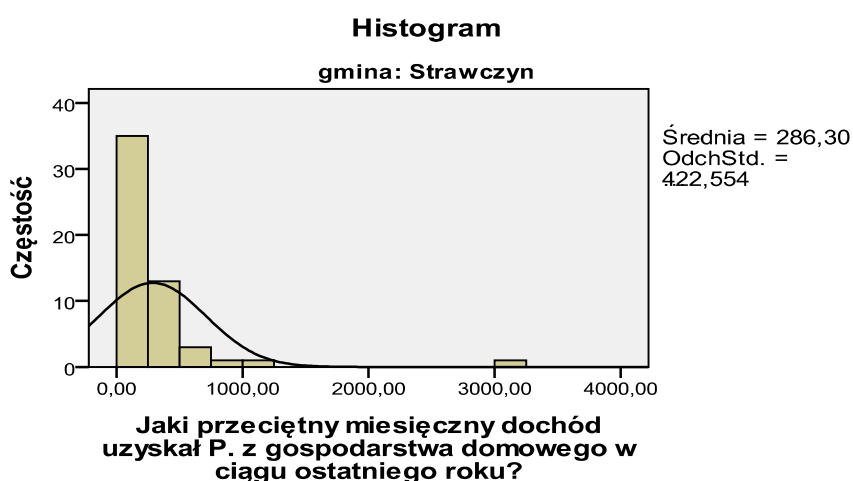
Wykres 14. Wielkość gospodarstwa rolnego

Źródło: Opracowanie FRDL

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego w Gminie Strawczyn wynosi ponad 4 ha.

Wykres 15. Przeciętny dochód z gospodarstwa

Źródło: Opracowanie FRDL

Z badań wynika, że dochód miesięczny rozporządzalny na osobę w gospodarstwie rolnym jest zdecydowanie niższy, niż w gospodarstwie pracowniczym i średnio wynosi około 3 PLN.

Tabela 3. Wykorzystywanie instrumentów wsparcia polityki rolnej UE

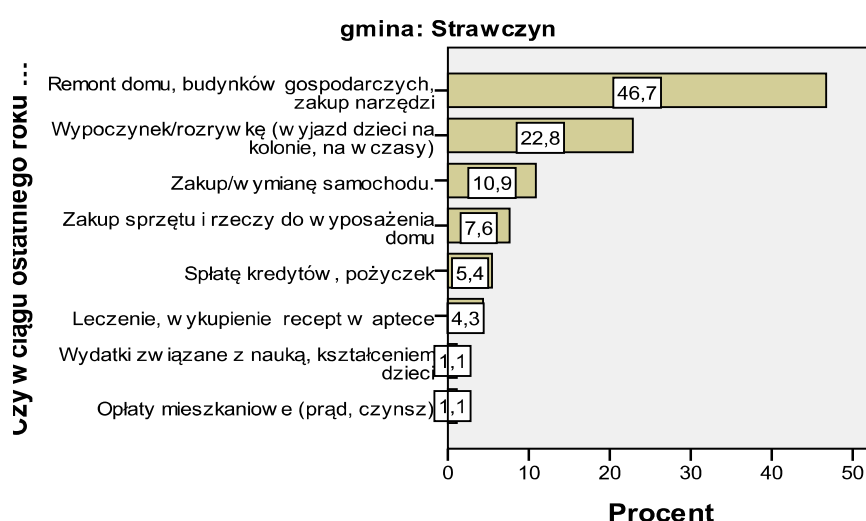
Czy korzystał/a P. z unijnych dopłat bezpośrednich?					
Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	67	33,5	90,5	90,5
	nie	7	3,5	9,5	100,0
	Ogółem	74	37,0	100,0	
Braki danych	Systemowe braki danych	126	63,0		
Ogółem		200	100,0		

Tylko ponad 9% gospodarstw rolnych nie korzysta z instrumentów wsparcia polityki rolnej UE.

Dochody gospodarstw domowych determinują poziom konsumpcji. Ich ograniczenia zmuszają do realizacji odczuwalnych potrzeb według ustalonej hierarchii.

Wykres 16. Niedoinwestowane potrzeby gospodarstw domowych

Czy w ciągu ostatniego roku zdarzyło się w P. gospodarstwie domowym, że nie wystarczyło pieniędzy na

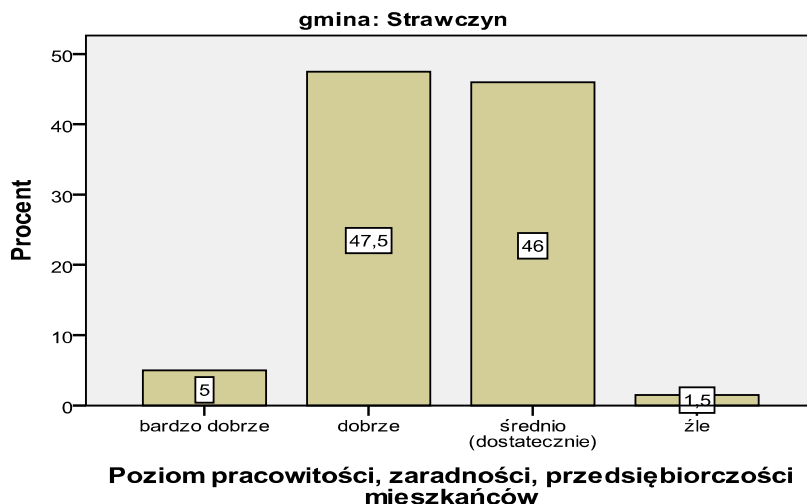

Źródło: Opracowanie FRDL

Najbardziej niedoinwestowane potrzeby w gospodarstwach domowych dotyczą stanu technicznego budynków mieszkalnych i gospodarczych. Z wypoczynku i rozrywki z powodów finansowych zrezygnowało około 23% respondentów. Zakup i wymianę samochodu skreśliło z wydatków około 11% badanych. W dalszej kolejności respondenci odmawiają sobie zakupu sprzętu i rzeczy do wyposażenia domu. Zdolności spłaty kredytów i pożyczek nie posiadało ponad 5% badanych. Stosunkowo mały, ale notuje się odsetek osób, którym przy osiągniętych dochodach nie wystarcza pieniędzy na leczenie 4,3%, oraz edukację dzieci i opłaty mieszkaniowe – 1,1%.

Sytuacja materialna gospodarstw domowych niewątpliwie skorelowana jest z poziomem pracowitości, zaradności i przedsiębiorczości jednostek.

Wykres 17. Poziom pracowitości, przedsiębiorczości i zaradności mieszkańców

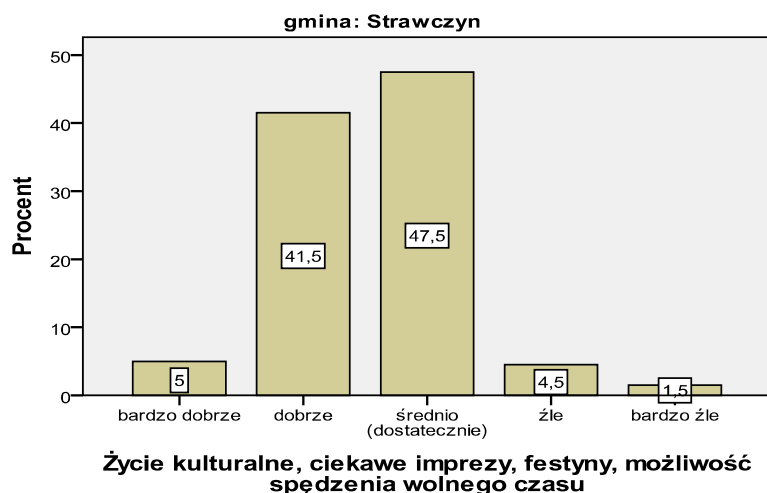
Źródło: Opracowanie FRDL

Odsetki osób, które deklarują dobrą sytuację materialną gospodarstwa domowego nie do końca odpowiadają wielkościom wskaźników odnoszących się do osób pracowitych, zaradnych i przedsiębiorczych. Ponad 52% ocenia siebie jako aktywnych w zabiegach o lepszy standard życia, podczas gdy ponad 20% osób zadowolająco ocenia swoją sytuację materialną. Średnio/dostatecznie poziom swojej pracowitości, zaradności i przedsiębiorczości ocenia 46% osób. Tyle samo osób postrzega swoją sytuację materialną w tej kategorii oceny. Tylko 1,5% przyznaje się do niezaradności, a problemy natury materialnej ujawnia 34% badanych osób.

2.1.5. Aktywność kulturalna

Zasadniczym elementem przygotowania do życia w społeczeństwie jest kultura. Kreuje ona postawy społeczne, normy oraz estetyczne, moralne i etyczne wartości. Kompetencje kulturalne w dużej mierze wpływają na zdolności gospodarowania, zdobywania wiedzy, współpracy, tworzenia innowacyjnych rozwiązań. Inwestycje podejmowane w obszarze kultury, poza niewymiernymi, społecznymi korzyściami mają również swój czysto ekonomiczny wymiar. Kultura może być sektorem generującym dochody, nowe miejsca pracy, a także czynnikiem zwiększającym atrakcyjność lokalizacyjną dla inwestorów i mieszkańców. Jest nieocenioną bazą dla budowy społeczeństwa wiedzy. Organizowanie życia kulturalnego i możliwość uczestnictwa w nim przez mieszkańców Gminy Strawczyn było przedmiotem poznania prowadzonych badań społecznych.

Wykres 18. Ocena życia kulturalnego w gminie

Źródło: Opracowanie FRDL

Oferta kulturalno – rekreacyjna jest wystarczająca dla ponad 46% ankietowanych osób. Ponad 47% badanych z oceną średnią/dostateczną i 6% z oceną negatywną oczekuje większej aktywności władz lokalnych w upowszechnianiu kultury.

2.1.6. Trendy społeczno-gospodarcze

Transformacja ustrojowa spowodowała wiele zmian politycznych, ekonomicznych i społecznych, które ukształtowały nowe warunki życia osób i rodzin.

Wraz z urynkowaniem gospodarki państwo wycofało się z aktywnego uczestnictwa w procesach gospodarczych. Wzrosła pozycja sektora prywatnego, który poza tym, że wytwarza dobra i usługi stał się głównym filarem zatrudnienia.

W systemie politycznym pojawiło się wiele organizacji. Wyrażając swoje opinie i poglądy stały się one siłą nacisku społecznego w procesach decyzyjnych, toczących się na różnych szczeblach i w różnych gremiach życia publicznego.

Zafunkcjonował nowy typ środowiska społecznego. Zmienił się charakter stosunków międzyludzkich. Rośnie znaczenie kontaktów sformalizowanych i zapośredniczonych przez różne instytucje i organizacje. Pojawiły się nowe zwyczaje i zachowania ludzi w określonych sytuacjach.

Konsekwencją zmian ustrojowych są problemy społeczne. Można je rozpatrywać w aspekcie instytucjonalnym, kiedy to instytucje nie przystają do nowej sytuacji ustrojowej i przeciwnie, kiedy to ludzie nie potrafią dostosować się do nowej sytuacji.

Ujawniły się nowe wymiary nierówności społecznych, w szczególności w aspekcie ekonomicznym. W obliczu bezrobocia rozwija się emigracja zarobkowa. Przemiany gospodarcze oraz towarzyszące im zmiany własnościowe, spowodowały istotne przesunięcia w rozkładzie dochodów, w wyniku których nastąpił m.in. wzrost rozwarstwienia społeczeństwa pod względem sytuacji materialnej. W społecznościach lokalnych krystalizują się grupy zwiększonego ryzyka wykluczenia społecznego.

Odsunięty model państwa opiekuńczego wymaga od obywateli aktywności oraz umiejętności kształtowania swojego bytu zgodnie z modelem państwa opartego na gospodarce rynkowej i wiedzy. Subiektywne opinie badanych osób dostarczają informacji na ile mieszkańcy Gminy Strawczyn są w stanie sprostać tego rodzaju wymaganiom i na ile dokonujące się

przeobrażenia przynoszą pozytywne rezultaty w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego na obszarze gminy.

Globalne zmiany gospodarcze łączą się ze zmianą modelu rodziny. Współczesny rynek pracy wymaga uczestnictwa w nim obojga rodziców dla stabilizacji sytuacji materialnej rodziny, wymuszając aktywność zawodową kobiet. Model rodziny z „podwójnym obciążeniem kobiet”, w którym oboje rodziców ponosi odpowiedzialność za utrzymanie rodziny, ale nadal kobiety pozostają odpowiedzialne za sprawowanie obowiązków domowych, występuje obecnie najczęściej. Ponadto nasila się konflikt czasu i dyspozycyjności, zwłaszcza w warunkach posiadania rodziny i konieczności sprawowania opieki nad jej członkami. Powyższe zjawiska wpływają na zmiany trendów demograficznych w gminie.

Po okresie wzrostu urodzeń (trzecia fala powojennego wyżu demograficznego), widocznym problemem zwłaszcza w placówkach oświatowych zaczyna się stawać niż, który, o ile utrzyma się przez dłuższy czas, może doprowadzić w konsekwencji do zmniejszenia zasobów pracy, co będzie skutkować zahamowaniem rozwoju gospodarczego gminy. Rok 2007 i 2008 był wprawdzie dość korzystny, ale w związku z ciągłym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, należy spodziewać się w przyszłości większych obciążeń dla społeczeństwa oraz instytucji opieki zdrowotnej i społecznej (załamanie się systemu ubezpieczeń społecznych opartego na zasadzie solidaryzmu społecznego, w którym obecnie pracujący zapewniają emeryturę ludziom w wieku poprodukcyjnym). Tym bardziej, że zmienia się model rodziny. Duża, wielopokoleniowa rodzina staje się przeżytkiem, a osoby starsze mają poczucie izolacji i opuszczenia przez rodzinę. Z drugiej strony, powiększa się stale rynek usług opiekuńczych, otwierają się nowe możliwości pracy, zwłaszcza w charakterze opiekunów i rehabilitantów osób starszych.

2.2. Zgodność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Strategia jest zgodna z dokumentami:

1. Z nowym okresem programowania UE 2007-2013 w tym: RPO - Regionalnym Programie Operacyjnym Woj. Świętokrzyskiego i PO KL – Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki
2. Na płaszczyźnie ogólnokrajowej i wojewódzkiej Strategia pozostaje w zgodności ze Strategią Polityki Społecznej na lata 2007-2013 przyjętą przez Radę Ministrów 13 września 2005 r.,
3. Strategią Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007-2013,
4. Strategią rozwoju edukacji na lata 2007-2013,
5. Strategią Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012,
6. Narodową Strategią Rozwoju Kultury na lata 2004-2013,
7. Narodowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2015 zgodnie z projektem z końca stycznia 2006 r.,
8. Ustawą o Przeciwdziałaniu Narkomanii z 29 lipca 2005 r. (Dz. U. 2005 Nr 179, poz. 1485),
9. Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego,
10. Strategią Lizbońską,
11. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007-2013,
12. Strategią rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa na lata 2007-2013 (z elementami

prognozy do roku 2020), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, czerwiec 2005 r.

13. Programem Operacyjnym Rozwoju Polski Wschodniej 2007-2013, (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 25 lipiec 2006),
14. Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Strawczyn,
15. Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych uchwalanym corocznie, uwzględniającym problemy alkoholizmu i innych uzależnień, w tym narkomanii.

2.3. System pomocy społecznej w gminie

System pomocy społecznej tworzą wszelkie instytucje samorządowe (nie tylko gminne) i rządowe oraz organizacje pozarządowe i kościelne, a także inne osoby prawne zaangażowane w działania mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać samodzielnie. Podmioty tworzące system dysponują różnym zakresem autonomii i kompetencji. W ramach wzajemnych relacji działania jednego z nich wpływają na działania pozostałych.

2.3.1. Instytucje zajmujące się pomocą społeczną

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej są realizowane w gminie Strawczyn przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparciem dla działań gminy w zakresie pomocy społecznej jest działalność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kielcach. W szerszym znaczeniu zadania pomocy społecznej realizują także placówki oświatowe, instytucje kultury, stowarzyszenia oraz inne organizacje formalne i nieformalne.

Ośrodek jest jednostką budżetową powołaną do realizacji zadań własnych, obowiązkowych i zleconych z zakresu pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych i ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej.

2.3.2. Grupy objęte pomocą społeczną oraz formy świadczeń

Formy pomocy oferowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strawczynie są wielorakie. Do najczęściej udzielanych form należą różnego rodzaju zasiłki pieniężne i w naturze. Adresatami pomocy są rodziny wielodzietne, osoby pozostające w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte bezrobociem, długotrwale chore, niepełnosprawne, uzależnione, dotknięte przemocą domową oraz ludzie starzy i samotni.

Zadania w zakresie pomocy społecznej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej obejmują w szczególności:

1. tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej,
2. analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
3. przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,

4. pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
5. pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Ośrodek realizuje zadania własne oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej jak i innych ustaw komplementarnych (ustawa o świadczeniach rodzinnych, o zatrudnieniu socjalnym, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a także ustawa o funduszu alimentacyjnym).

Wskaźnik pauperyzacji (Wp) w 2009 r., czyli stosunek liczby osób korzystających z pomocy społecznej do ogólnej liczby ludności w gminie wynosił 11,9% tj. poniżej średniej dla powiatu kieleckiego (13%).

2.3.3. Współpraca władz samorządowych z organizacjami pozarządowymi

Realizacja polityki społecznej w gminie nie jest wyłączną domeną władz lokalnych. Zadania publiczne związane z pomocą i integracją społeczną ustawy przekazują różnym instytucjom należącym do administracji rządowej lub samorządowej. Niemniej istotny w tym zakresie jest udział tzw. sektora społecznego, czyli organizacji pozarządowych, kościelnych i grup działających nieformalnie. Zadania i procedury postępowania organów władzy regulują szczegółowo przepisy prawa. Natomiast działalność organizacji społecznych i niesformalizowanych grup jest zwykle przejawem oddolnej aktywności obywateli na rzecz wspólnego dobra, dlatego wymaga szczególnej uwagi i wsparcia ze strony państwa i samorządu⁵.

Rokrocznie przyjmowany Program współpracy gminy Strawczyn z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określa cele, formy, zakres oraz priorytetowe dziedziny współpracy gminy z wyżej wymienionymi podmiotami. Stosowną uchwałę w tej sprawie podejmuje Rada Gminy w Strawczynie na podstawie art. 5 ust. 3 przywołanej ustawy. Głównym celem współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi jest umocnienie lokalnych działań i inicjatyw na rzecz pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców gminy. Realizacja programu powinna zatem przyczyniać się do upowszechniania partnerskiego modelu współpracy obywateli z administracją publiczną.

W praktyce pojawiają się liczne trudności. Już sama suwerenność dwu stron, czyli ich niezależność i podmiotowość, bywa rozumiana rywalizacyjnie przez pryzmat „polityki lokalnej” jako dążenia do zdobycia lub utrzymania władzy w gminie. Poza tym istniejące przepisy (m.in. przewidziana ustawą o pożytku publicznym i wolontariacie długa i kosztowna procedura otwartego konkursu ofert) nie ułatwiają wspierania realizacji zadań publicznych.

⁵ Najistotniejsza przesłanka współpracy władz publicznych z organizacjami pozarządowymi zawarta została w Konstytucji RP z 1997 r. w postaci tzw. zasady pomocniczości, którą odnajdujemy w preambule: „Ustanawiamy Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej jako prawa podstawowe dla państwa oparte na (...) zasadzie pomocniczości umacniającej uprawnienia obywateli i ich wspólnot”. Oznacza to, że organy administracji publicznej w swym działaniu powinny się kierować zasadą pierwszeństwa obywateli do samodzielnego identyfikowania i rozwiązywania problemów społeczności, w tym należących do sfery zadań publicznych.

Bez wątpienia jednak współpraca Gminy Strawczyn z organizacjami pozarządowymi zyskuje wciąż na znaczeniu. Prężnie działające i rozwijające się inicjatywy obywatelskie w gminie, w tym o profilu ekologicznym, tworzą doskonały klimat dla rozwoju społecznego.

W roku bieżącym zwiększył się wprowadzić katalog zadań o kolejne, jednakże nadal samorząd skupia i realizuje większość działań własnymi siłami (poprzez swoje jednostki organizacyjne). Wraz z wdrażaniem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gmina w większym stopniu będzie zmuszona do „podzielenia się” kompetencjami i środkami finansowymi z organizacjami pozarządowymi i kościelnymi na realizację aktywnej pomocy społecznej.

2.4. Źródła podstawowych problemów społecznych i ich identyfikacja

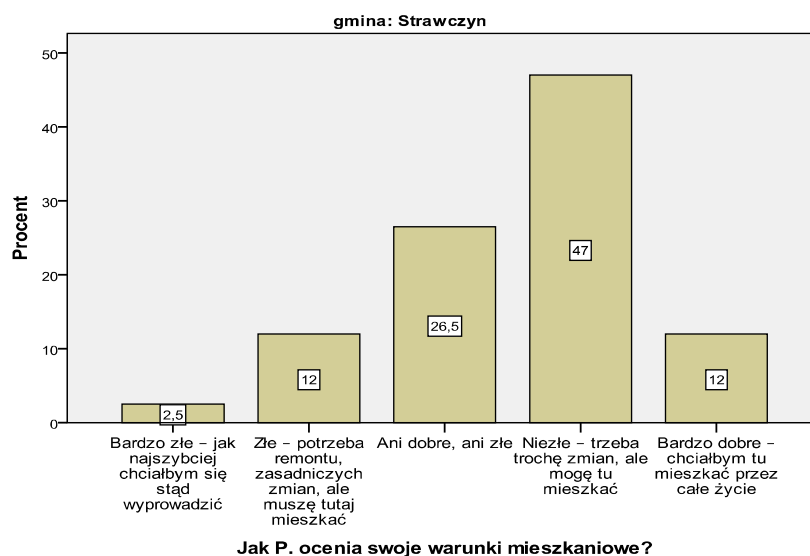
2.4.1. Analiza obszarów polityki społecznej

a) Kwestia mieszkaniowa

Liczba mieszkań w gminie Strawczyn wynosi 241 - zasoby mieszkaniowe na jeden tysiąc ludności (dane Urzędu Statystycznego Kielce na rok 2008). W 2009 r. przekazano w użytkowanie 16 mieszkań. Mieszkań stopniowo przybywa, w tym o charakterze rekreacyjnym. Brakuje natomiast mieszkań socjalnych.

Elementem polityki społecznej jest polityka mieszkaniowa, której zadaniem jest wyrównywanie różnic w dostępie do mieszkania. Brak możliwości zaspokajania potrzeb mieszkaniowych rodziny powoduje załamanie jej podstawowych funkcji. Problemy mieszkaniowe najczęściej przejawiają się deficytem mieszkań, złym stanem technicznym mieszkań, bądź brakiem zaopatrzenia w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne.

Wykres 19 . Ocena własnych warunków mieszkaniowych

Źródło: Opracowanie FRDL

Korzystnie swoje warunki mieszkaniowe ocenia 59% respondentów, w tym 12% postrzega je jako bardzo dobre. Ocenę *ani dobre ani złe* stawia ponad 28% badanych osób, a dla 14,5% są alarmujące, wymagające zmiany mieszkania ewentualnie remontów.

b) System opieki zdrowotnej

Na terenie Gminy Strawczyn działa Ośrodek Zdrowia o charakterze przychodni podstawowej opieki zdrowotnej, który posiada dwa ośrodki zdrowia zlokalizowane w Strawczynie i Oblęgorku. W ośrodku zdrowia w Strawczynie działa Poradnia Lekarza POZ, Poradnia Dla Dzieci, Gabinet Pielęgniarki Środowiskowej – Rodzinnej, Pracownia Diagnostyki Laboratoryjnej, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Gabinet Położnej Środowiskowej – Rodzinnej, Gabinet Medycyny Szkolnej, Pracownia Fizjoterapii, Poradnia Medycyny pracy, Gabinet Zabiegowy, Gabinet Zabiegowy Dla Dzieci, Punkt Szczepień Dla Dzieci, Poradnia Neurologiczna, Poradnia Reumatologiczna.

Najczęstsze problemy zdrowotne, z którymi borykają się mieszkańcy gminy, to:

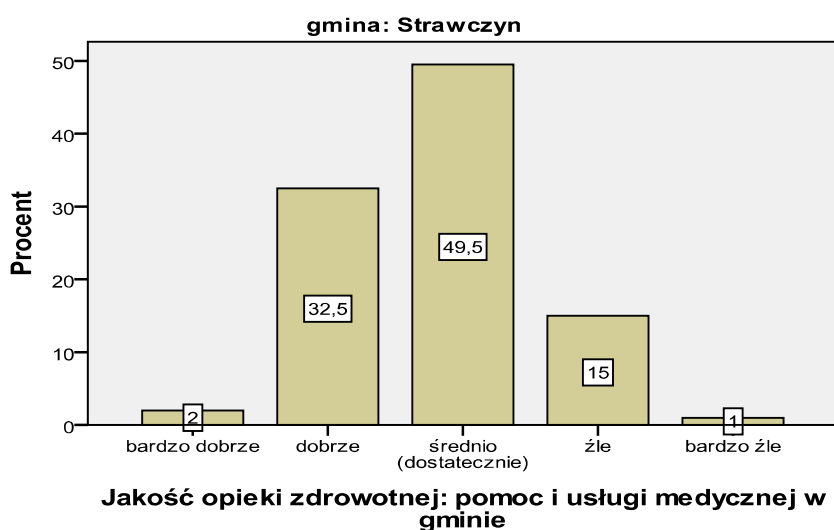
- choroby układu krążenia;
- choroby kręgosłupa (w tym osteoporoza);
- choroby układu oddechowego;
- choroby reumatyczne;
- astma;
- nadciśnienie;
- alkoholizm;
- cukrzyca;
- choroby nowotworowe.

W sytuacji gdy jednym z głównych problemów społecznych mieszkańców gminy są choroby bliskich diagnoza zasobów lokalnych obejmuje instytucje i usługi z zakresu ochrony zdrowia. Ocena dostępności świadczeń zdrowotnych analizowana jest w następujących aspektach: dostępności porad lekarza pierwszego kontaktu oraz lekarzy specjalistów, korzystania z prywatnych usług medycznych, dostępności leczenia szpitalnego i kosztów ponoszonych przez pacjentów w związku z pobytem w szpitalu, finansowych barier w dostępie do leków, a także postrzeganych nierówności w korzystaniu z publicznej opieki zdrowotnej.

Dostępność opieki zdrowotnej rozpatrywana jest nie tylko z punktu widzenia możliwych utrudnień i ograniczeń natury technicznej czy organizacyjnej, lecz również z punktu widzenia realizacji zasady powszechności i równości.

Wszystkie wymienione problemy, oceniane były przez respondentów z perspektywy osobistych doświadczeń.

Wykres 20. Ocena opieki zdrowotnej i usług medycznych w gminie.

Źródło: Opracowanie FRDL

Jakość opieki zdrowotnej pozytywnie ocenia 34,5% badanych mieszkańców gminy. Pozostali oceniają usługi medyczne na poziomie średnio/dostatecznym – 49,5% oraz negatywnie – 16%. Można założyć, że jest to ta grupa, która sięga po wsparcie w tym zakresie w instytucjach pomocy społecznej, co w analizach świadczeń socjalnych znajduje swoje odzwierciedlenie, wśród nich są osoby niepełnosprawne.

c) Wychowanie i opieka nad dzieckiem

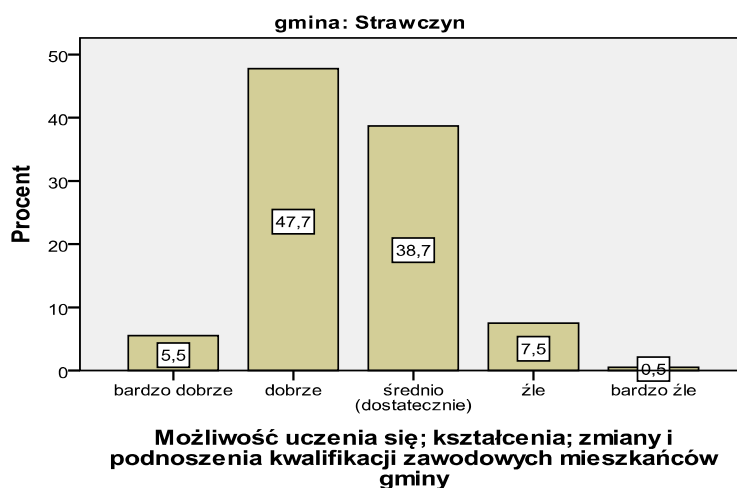
Wychowanie oznacza całokształt zamierzonych oddziaływań środowiska społecznego na osobę, mających na celu kształtowanie systemu wartości, norm, postaw, wyboru celu życia. Przybiera formę instytucjonalną w przedszkolach, szkołach, jednakże spojrzenie na zagadnienie wychowania nie może być zawężane do aspektu wykształcenia (edukacji), ponieważ proces przekazywania młodemu pokoleniu dziedzictwa kulturowego i wzorów zachowań odbywa się w rodzinie, grupach rówieśniczych, organizacjach społecznych.

W Gminie Strawczyn funkcjonuje obecnie 8 placówek wychowania przedszkolnego i w nich 148 dzieci, 7 szkół podstawowych i w nich 764 uczniów, 3 gimnazja i w nich 434 uczniów. Na jeden komputer w szkołach podstawowych przypada 13,2 uczniów a w gimnazjum ponad 11,1 uczniów, 58 komputerów podłączonych jest do Internetu w szkołach podstawowych a 39 w gimnazjach (dane Urzędu Statystycznego Kielce 2009/2010).

Sprawą zasadniczej wagi jest szeroko rozumiana edukacja obywateli, która w dobie integracji wg koncepcji uczenia się przez całe życie jest kluczem do aktywności społecznej i zawodowej. Zgodnie z dostarczonymi przez państwa członkowskie UE informacjami pojęcie, uczenie się przez całe życie obejmuje następujące elementy: ludzie uczą się na wszystkich etapach swego życia; uwzględnia się szeroki wachlarz umiejętności – zarówno ogólnych i zawodowych, jak i cech osobowości (kraje, w których uczenie się przez całe życie jest ściśle powiązane z kształceniem ustawicznym i kształceniem dorosłych, koncentrują się na umiejętnościach zawodowych); istotną rolę we współpracy sektora publicznego z prywatnym, zwłaszcza jeśli chodzi o kształcenie dorosłych, odgrywają formalne systemy

edukacji, jak również działania i zajęcia nieformalne organizowane poza tymi systemami; zwraca się uwagę na potrzebę tworzenia solidnych podstaw w trakcie edukacji podstawowej oraz rozbudzanie w ludziach chęci i motywacji do nauki.

Wykres 21. Ocena możliwości uczenia się, podnoszenia kwalifikacji

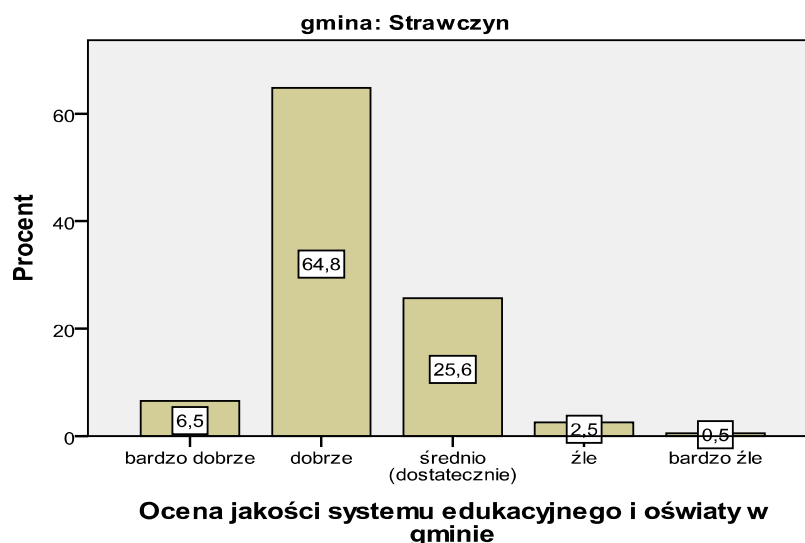

Źródło: Opracowanie FRDL

Możliwość uczenia się, kształcenia, zmiany i podnoszenia kwalifikacji zawodowych w warunkach dostępnej infrastruktury edukacyjnej, indywidualnych możliwości intelektualnych, finansowych i innych bardzo dobrze i dobrze ocenia 53,2% badanych osób. Wysoki odsetek badanych odczuwa bariery w edukacji ustawicznej – 38,7% w kategorii oceny średniej/dostatecznej i 8% w kategorii oceny negatywnej.

Poza powszechnością kształcenia dokonano oceny dostępnej oferty edukacyjnej pod względem jakości. Wśród składników jakości uwzględniono kwalifikacje i zaangażowanie nauczycieli, programy, wyposażenie dydaktyczne.

Wykres 22. Ocena jakości systemu edukacyjnego i oświaty w gminie

Źródło: Opracowanie FRDL

Większość ankietowanych osób dobrze/bardzo dobrze ocenia jakość oświaty w Gminie Strawczyn – ponad 71%. Niedoskonałości gminnego systemu oświatowego dostrzega ponad 25% badanych, którzy funkcjonujący system pod względem jakości oceniają jako średnio/dostateczny i 3% badanych, którzy uważają, że funkcjonuje on źle.

Ważnym ogniwem systemu edukacji są zajęcia pozalekcyjne z uczniami. Pełnią one następujące funkcje: sprawowanie opieki wychowawczej i częściowo dydaktycznej, głównie w odniesieniu do uczniów, którzy pozbawieni są właściwej opieki wychowawczej poza lekcjami; racjonalne organizowanie czasu wolnego uczniów, tak aby zaspokojone były ich potrzeby psychofizyczne; rozbudzanie oraz kształtowanie różnorodnych zainteresowań i zdolności motorycznych ogółu uczniów oraz organizowanie ich dobrowolnego samokształcenia; rozwijanie aktywności twórczej uczniów; uspołecznianie uczniów przez tworzenie warunków do ich dobrowolnej aktywności w wybranych dziedzinach sportu, rekreacji, turystyki, języków obcych, informatyki, nauk ścisłych itp. oraz warunków dla nabywania umiejętności współdziałania w różnych grupach.

Tabela 4. Pozalekcyjne zajęcia szkolne lub inne

Czy Pana/i dziecko korzysta z zajęć pozalekcyjnych w szkole lub innych jednostkach?					
Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	63	31,5	31,5	31,5
	nie	73	36,5	36,5	68,0
	nie dotyczy (nie mam dzieci w wieku szkolnym)	64	32,0	32,0	100,0
	Ogółem	200	100,0	100,0	

Duża część respondentów nie ma dzieci w wieku szkolnym. Z zajęć pozalekcyjnych korzystają dzieci 31,5% ankietowanych, w przypadku 36,5% nie korzystają z tej formy wsparcia edukacyjnego, co dowodzi, że zajęcia pozalekcyjne nie są powszechną formą wsparcia edukacyjnego w Gminie Strawczyn.

W procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia mogą wspierać rodziców i szkoły poprzez regulaminowe działania wychowawcze, opiekuńcze, edukacyjne i profilaktyczne świetlice środowiskowe.

Czy jest Pan(i) za utworzeniem na terenie Pani(i) miejscowości świetlic środowiskowych?

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	73	36,5	36,5	36,5
	nie	48	24,0	24,0	60,5
	Nie mam zdania	79	39,5	39,5	100,0
	Ogółem	200	100,0	100,0	

Rozwój sieci świetlic środowiskowych postuluje 36,5% badanych. Wskazują miejscowości: Strawczyn, Promnik, na każdej wsi w gminie. Lokalizację placówek proponują przy: szkołach, OSP, GOK, kościele, co niektórzy nie widzą takiego miejsca, inni wymieniają budynek prywatnego właściciela, jeszcze inni informują, że już takie świetlice działają.

d) System opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi

Osoby starsze, samotne i niepełnosprawne potrzebują więcej wsparcia ze strony społeczeństwa, aby osiągnąć takie same lub zbliżone warunki życia jak inni. To wsparcie powinno być traktowane nie tylko jako przywilej, ale jako przysługujące prawo.

W Gminie Strawczyn udział ludzi starszych względem ogółu ludności kształtuje się na poziomie umiarkowanym. Natomiast dokładana liczba osób niepełnosprawnych nie jest znana. Problemy osób starszych są bardzo ważne i ważne uznaje 68% mieszkańców gminy.

W polskich przepisach prawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do prac”.⁶

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych polityka społeczna gminy powinna oznaczać odejście od socjalnej izolacji i tworzenie mechanizmów oraz instytucji ułatwiających tym osobom integrację społeczną w środowisku zamieszkania, w pracy oraz w społeczności lokalnej jako całości. Dużą rolę odgrywać tu mogą organizacje pozarządowe, to one jako partner, a nie klient instytucji i organizacji publicznych, działają w środowiskach lokalnych, uzupełniają działania państwa w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych.⁷

Problem osób niepełnosprawnych jest bardzo ważny i ważny uznaje 78% mieszkańców Gminy Strawczyn.

Na pytanie: Czy na terenie Pana(i) miejscowości jest zapotrzebowanie na świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych? Odpowiedziało „tak” 73% respondentów.

e) Rynek pracy i zatrudnienie

Aktywność gospodarcza nie należy do wysokich. Prowadzi tu działalność 4,3% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. Na 1000 mieszkańców przypada 57 jednostek gospodarczych, jest to wynik znacznie poniżej średniej powiatowej (65)⁸.

Tabela 5. Bezrobocie w latach 2008-2009 w Gminie Strawczyn

Stan na koniec roku	Ogółem bezrobotni	w tym: kobiety	z prawem do zasiłku	w wieku 18 – 44 lata (mobilnym)	pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy
2008	573	321	82	429	274
2009	562	275	149	493	166

Źródło: PUP w Kielcach

Warunki życia gospodarstw domowych są pochodną sytuacji na rynku pracy. Ponadto informacja o dostępności miejsc pracy i aktywności zawodowej ludności jest miarą wspomagającą ocenę możliwości i charakteru rozwoju gminy. Celowym zatem było pytanie

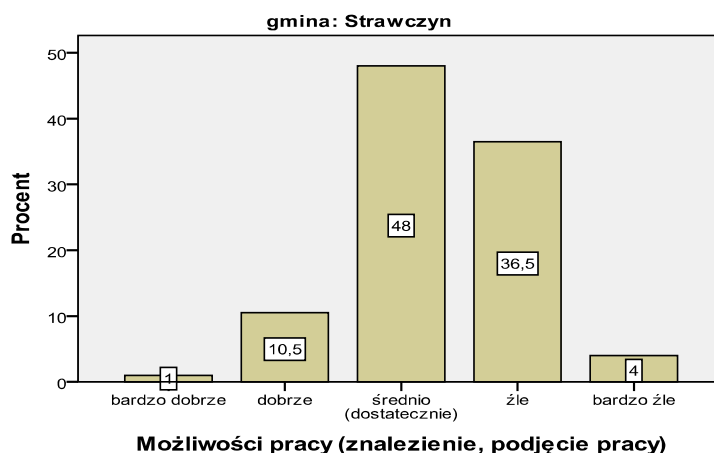
⁶ Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 1997., Nr 123., poz. 776., z późn. zm.)

⁷ J.Auleytnier, K. Głębicka: *Polskie kwestie socjalne na przełomie wieków*, wyd. Elipsa, Warszawa 2001.,s.236.

⁸ *Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Urząd Statystyczny w Kielcach, 2010 r.

zaadresowane do respondentów w sprawie możliwości uzyskania pracy przez mieszkańców Gminy Strawczyn.

Wykres 23. Możliwości znalezienia, podjęcia pracy

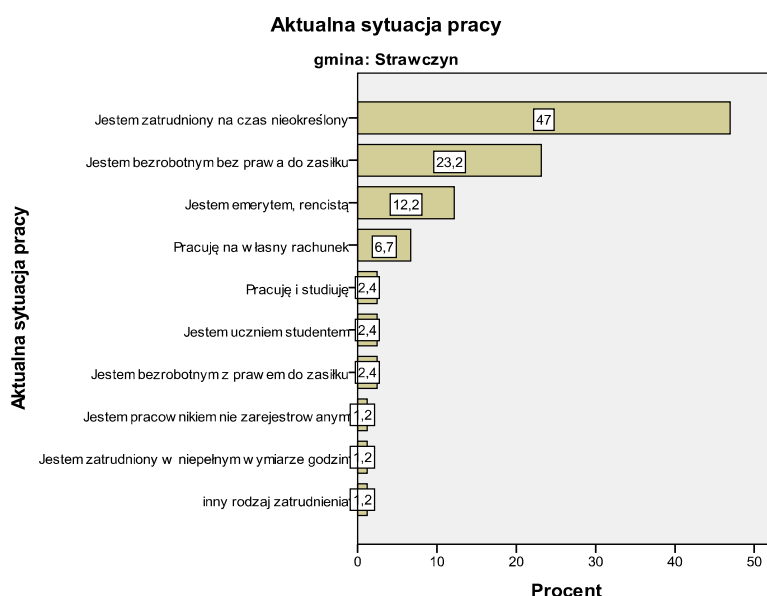

Źródło: Opracowanie FRDL

W opinii ankietowanych, lokalny rynek pracy jest ograniczony w stosunku do wielkości zasobów ludzkich Gminy Strawczyn w wieku aktywności zawodowej. Negatywnie sytuację na lokalnym rynku pracy ocenia ponad 40% badanych, a 48% średnio/dostatecznie. Tylko ponad 11% badanych nie widzi problemów związanych z zatrudnieniem.

Przy takiej ocenie podaży pracy w gminie odnotowano dość dobrą aktywność zawodową mieszkańców Gminy Strawczyn. Taki stan rzeczy może świadczyć o tym, że mieszkańcy pracują zawodowo poza gminą.

Wykres 24. Aktualna sytuacja pracy

Źródło: Opracowanie FRDL

Część badanych osób ma ustabilizowaną sytuację na rynku pracy. Umowę o pracę na czas nieokreślony ma zawartą 47% badanych, a ponad 6% badanych wykonuje pracę na własny rachunek. Emeryci i renciści stanowią ponad 12% badanej próby. Znikomy odsetek

osób pracuje i studiuje oraz tylko studiuje – razem około 5%. Śladowa liczba osób pracuje w niepełnym wymiarze godzin - na umowę zlecenie lub sezonowo oraz realizuje inny rodzaj zatrudnienia. Statusem osoby bezrobotnej legitymuje się 25,6% badanych, w tym 2,4% z prawem do zasiłku. W szarej strefie pracę zarobkową wykonuje ponad 1% badanych osób.

f) Bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne

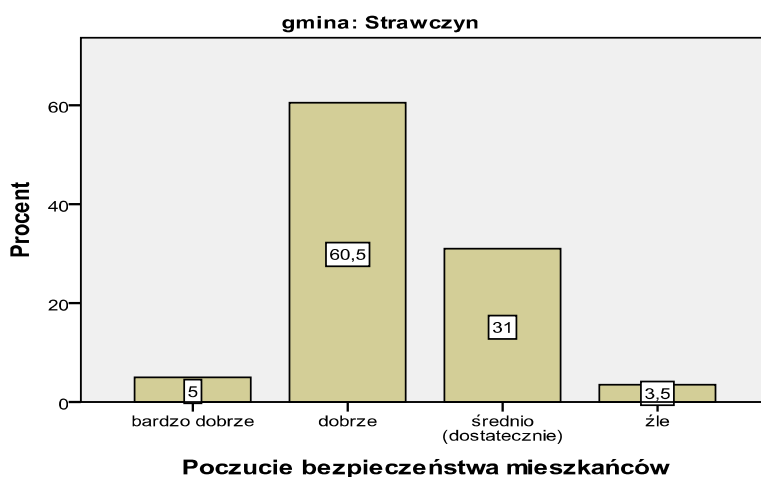
Nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w Gminie Strawczyn czuwa Ochotnicza Straż Pożarna w Strawczynie. Uczestniczy w Krajowym Systemie Ratownictwa. Członkowie jednostki podejmują działania gaśniczo-ratownicze w pożarach oraz zdarzeniach drogowych. Wzywani są także do usuwania skutków burz i nawałnic.

Nad stanem bezpieczeństwa obywateli gminy czuwa również posterunek policji.

Podstawową potrzebą każdego człowieka jest poczucie bezpieczeństwa, a jej niezaspokojenie nie pozwala na realizację innych potrzeb i utrudnia rozwój jednostki. Potwierdza to między innymi znana powszechnie teoria hierarchii potrzeb A. Masłowa, zgodnie z którą bezpieczeństwo jest drugą w hierarchii ważności potrzebą ludzką.

Obiektywne poczucie bezpieczeństwa związane jest przede wszystkim z faktycznym występowaniem zagrożeń w obszarze bezpieczeństwa publicznego. Subiektywne poczucie bezpieczeństwa w dużej mierze zależy od czynników obiektywnych, do których niewątpliwie należą: rodzaj występujących zagrożeń, skala ich występowania (w tym ich ilość, nasilenie, miejsce, czas) oraz efektywność w ich eliminowaniu (a tym samym skuteczność oddziaływania takich instytucji jak: policja, straż miejska, prokuratura czy sądy). Jednocześnie wpływ na indywidualne odczuwanie stopnia zagrożenia uwarunkowane jest miejscem zamieszkania (wielkość miejscowości/dzielnicy/osiedla), podatnością na informacje zewnętrzne (media), czy też doświadczeniami własnymi (bycie ofiarą bądź świadkiem zdarzenia, kontakty z przedstawicielami instytucji bezpieczeństwa publicznego i wymiarem sprawiedliwości). Poniżej, prezentowane są wyniki badań dotyczące poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Strawczyn.

Wykres 25. Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy

Źródło: Opracowanie FRDL

Ponad 65% badanych czuje się bezpiecznie w swoim środowisku zamieszkania. Lokalne uwarunkowania do rozwoju przestępczości dostrzega 31% badanych z oceną średnio/dostateczną i 3,5 % badanych z oceną negatywną w tej kwestii.

Przemoc w rodzinie

Kodeks karny do kategorii przestępstw zalicza przemoc w rodzinie. Zgodnie z art. 207 § 1 kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Przemoc domowa to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody.

Według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, definiuje się ją jako wszelkie incydenty gróźb, przemocy lub nękania (psychologicznego, fizycznego, seksualnego, ekonomicznego lub emocjonalnego) między osobami dorosłymi, którzy żyją w związku partnerskim lub są członkami tej samej rodziny, niezależnie od płci i orientacji seksualnej. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

1. jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
2. siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą (ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy),
4. narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
5. powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, a doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Zwiększenie efektu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pomocy dla rodzin krzywdzonych wymaga inspirowania i promowania nowych, skutecznych rozwiązań problemu. Największą barierą w przeciwdziałaniu przemocy jest niska wykrywalność, mała skuteczność prowadzonych działań oraz milczenie sąsiedzkie. Bardzo trudne jest samo rozpoznanie przemocy stosowanej przez rodziców czy opiekunów wobec dzieci, z wyjątkiem najbardziej drastycznych form krzywdzenia, jak również rozpoznanie przemocy wobec dorosłych członków rodziny. Jeszcze trudniejsze bywa podejmowanie interwencji z zewnątrz oraz uzyskanie akceptacji społecznej dla zorganizowanych w tym zakresie działań.

Na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych należy do zadań własnych gminy. Wykonywane one są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), realizującą Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (przyjmowany corocznie Uchwałą Rady Gminy Strawczyn).

Komisja odbywa cykliczne posiedzenia w celu ustalenia działań profilaktycznych związanych z zapobieganiem wszelkiego typu uzależnieniom. Zajmuje się m.in. udzielaniem fachowych porad, organizacją czasu dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym. Komisja współpracuje z Urzędem Gminy w Strawczynie, z poradnią Odwykową w Kielcach, z Policją i organizacjami pozarządowymi.

2.4.2. Katalog problemów społecznych w gminie zidentyfikowany i wybrany podczas warsztatów

Problemy niewydolności społeczno-ekonomicznej osób i rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Strawczyn oszacowano na podstawie:

1. oceny widoczności osób i instytucji wspierających w sytuacjach kryzysowych,
2. informacji o korzystaniu z pomocy społecznej w ciągu ostatnich 12 miesięcy,
3. informacji o korzystaniu z pomocy społecznej w ciągu ostatnich 6 miesięcy,
4. informacji o otrzymywanych formach pomocy i odczuwanej przez beneficjentów efektywności tej pomocy,
5. informacji o doświadczanych kłopotach i zmartwieniach,
6. informacji o stopniu dotkliwości problemów społecznych.

**Czy w P. miejscowości są osoby lub organizacje, które pomagają
potrzebującym?**

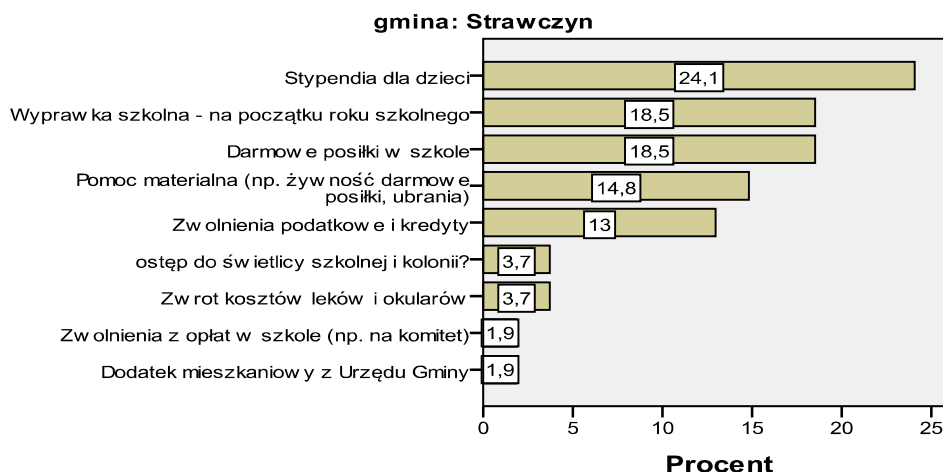
Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	116	58,0	58,0	58,0
	nie	19	9,5	9,5	67,5
	nie wiem	65	32,5	32,5	100,0
	Ogółem	200	100,0	100,0	

Wiedzę na temat osób i organizacji, działających w sferze socjalnej na terenie gminy posiada 58% badanych osób.

Dane z rozkładami odpowiedzi dotyczących korzystania z pomocy społecznej w ciągu ostatnich 12 i 6 miesięcy stanowią podstawę do interpretacji doświadczeń mieszkańców gminy z trudnymi sytuacjami w życiu, w których niezbędna była interwencja pomocy społecznej.

Wykres 26. Korzystanie z pomocy instytucjonalnej

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy korzystał P. lub ktoś z P. gospodarstwa domowego z następujących form pomocy

Źródło: Opracowanie FRDL

W ciągu ostatnich 12 miesięcy wysoki odsetek badanych osób korzystał z finansowych i pozafinansowych form pomocy społecznej. Pomoc dotyczy głównie zaspokojenia potrzeb edukacyjnych i zdrowotnych. Wysokie wskaźniki dotyczą pomocy

przyznawanej z powodu deprywacji podstawowych potrzeb takich jak żywność i odzież oraz z tytułu zwolnień z podatków i spłaty kredytów.

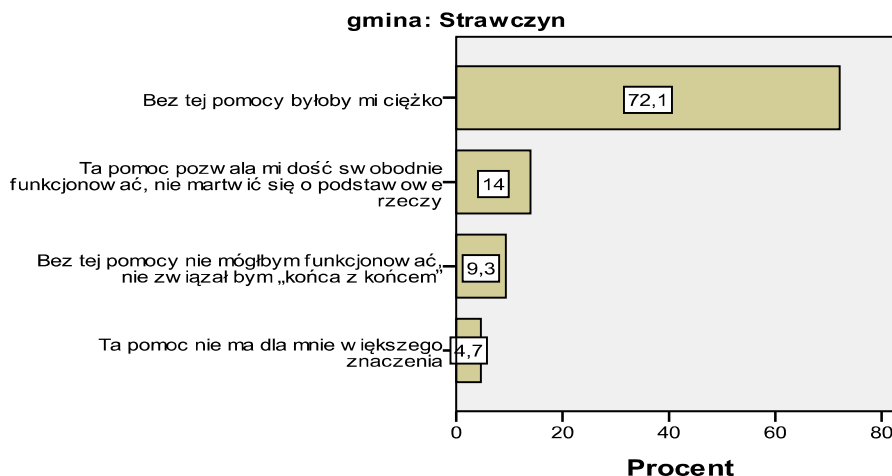
**Czy w ciągu ostatnich 6 miesięcy korzystał P. lub ktoś z P. gospodarstwa domowego
z pomocy z opieki społecznej?**

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	43	21,5	21,6	21,6
	nie	156	78,0	78,4	100,0
	Ogółem	199	99,5	100,0	
Braki danych	Systemowe braki danych	1	,5		
Ogółem		200	100,0		

W ciągu ostatnich sześciu miesięcy pomoc społeczną otrzymało ponad 21% badanych gospodarstw domowych. Były to takie formy pomocy jak dożywianie osób dorosłych i dzieci w szkole, pomoc finansowa w tym zasiłki pielęgnacyjne oraz uczestnictwo w programach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Wykres 27. Ocena otrzymanej pomocy

Jak P. oceniają tę pomoc dla siebie i swojej najbliższej rodziny?

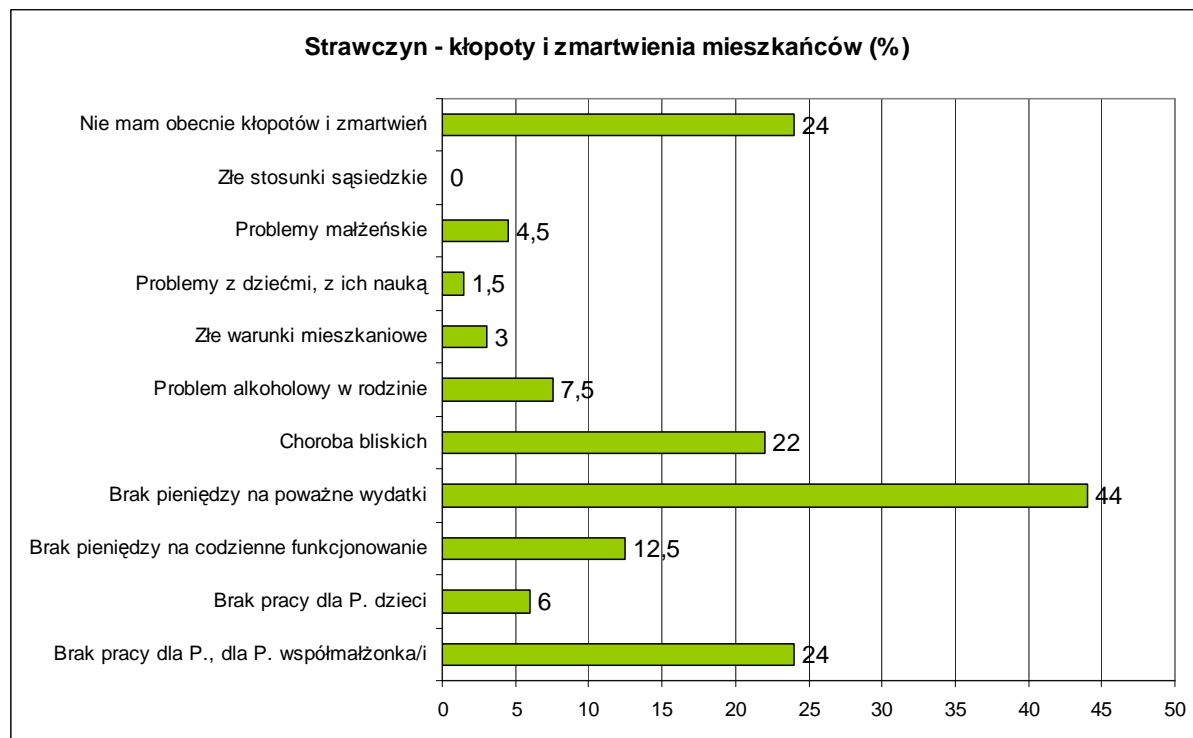
Źródło: Opracowanie FRDL

Ponad 81% badanych przyznaje, że otrzymana pomoc społeczna umożliwiła im przetrwanie w krytycznej sytuacji socjalnej. Jednocześnie 14% świadczeniobiorców wskazało, że dzięki tej pomocy nie musieli podejmować własnej aktywności w zdobywaniu środków do życia, czyli mamy obraz sytuacji, w której pomoc zamiast mobilizować zasoby tkwiące w jednostce utrwała jej bierność.

Identyfikacja kłopotów i zmartwień mieszkańców gminy dokonana w ramach prowadzonych badań lokalnych, pozwoliła rozpoznać przyczyny dysfunkcyjności osób

i rodzin oraz wyłonić, te które należy potraktować jako kluczowe w randze kwestii społecznych i te, które są doświadczane bardziej indywidualnie.

Wykres 28. Kłopoty i zmartwienia mieszkańców Gminy Strawczyn

Źródło: Opracowanie FRDL

Z analizy danych wyłaniają się trzy główne problemy – problemy finansowe gospodarstw domowych, problemy natury zdrowotnej oraz brak pracy:

1. problemy natury finansowej – 44% badanych osób odczuwa brak pieniędzy na poważne wydatki, a 12,5% ma problemy z finansowaniem codziennych funkcjonalnych potrzeb,
2. brak pracy dla dzieci, dla współmałżonków razem zgłasza 30% respondentów,
3. z chorobą bliskich boryka się 22% badanych osób.

W dalszej kolejności na mapie problemów sytuują się problemy alkoholowe - 7,5%, złe warunki mieszkaniowe - 3%, problemy edukacyjne dzieci - 1,5% oraz problemy małżeńskie, które podejmuje 4,5% respondentów.

Brak pracy dla dzieci, dla współmałżonków - razem zgłasza 24% respondentów. Badania fokusowe potwierdzają, że w szczególnej sytuacji na rynku pracy są kobiety. **Kobiety częściej niż mężczyźni wykazują niski poziom aktywności i samodzielności w poszukiwaniu pracy (brak indywidualnych strategii poszukiwania pracy, ograniczenie poszukiwania do rutynowych metod w tym zakresie - oferty urzędu pracy).** Wynika to m.in. z rozpoznania realnych, bardzo ograniczonych możliwości zatrudnienia, co wzmacnia w kobietach wiejskich przekonanie, że wszelkie próby znalezienia pracy są skazane na niepowodzenie. Częściej kobiety młodsze, o relatywnie wyższym poziomie wykształcenia

decydują się na podnoszenie swoich kwalifikacji zawodowych, niż kobiety starsze, gorzej wykształcone. Te mają raczej skłonność do „ustępowania pola” młodszym i lepiej przygotowanym. Uważają, że nie stanowią dla młodych kobiet żadnej konkurencji, tym bardziej, że także takie młode osoby, postrzegane jako posiadające większe możliwości, także, pomimo wielu starań, nie znajdują zatrudnienia.

Świadomość kobiet i ich subiektywne przekonanie o mniejszych szansach na rynku pracy obiektywnie zmniejszają prawdopodobieństwo odniesienia sukcesu w tym zakresie. Respondentki dostrzegają jakieś nikłe szanse specyficznie rozumianego sukcesu dla kobiet młodych i wyżej wykształconych. Przykre rozczarowania i porażki na rynku pracy kobiet postrzeganych jako potencjalnie lepsze kandydatki do zatrudnienia, skłaniają inne kobiety do zaniechania poszukiwań. Dodatkowo nakłada się na to przekonanie silny i sztywny podział ról w tradycyjnych rodzinach wiejskich, w których oczekiwania względem kobiet są bardzo rozbudowane, i w których nie dopuszcza się elastyczności w tym obszarze. Dlatego priorytetowe znaczenie przyznają swoim obowiązkom rodzinnym i dopiero w ich kontekście próbują rozważać swoje ewentualne plany i marzenia zawodowe. Takie strukturalizowanie systemu wartości zdecydowanie zmniejsza prawdopodobieństwo odniesienia sukcesu na rynku pracy.

Pełnienie ról opiekuńczo-wychowawczych negatywnie wpływa na szanse i aktywność zawodową kobiet. Wśród badanych kobiet wyraźnie można dostrzec głębokie przywiązanie do tradycyjnego postrzegania ich roli w rodzinie i społeczności lokalnej, a to w żadnym razie nie sprzyja zwiększeniu ich aktywności zawodowej. Negatywnie oceniane są kobiety, które ‘dla karier’ zaniedbują dzieci i rodzinę.

Wykształcenie różnicuje szanse zawodowe kobiet wiejskich. Im wyższy poziom wykształcenia tym większe możliwości na rynku pracy. Ale tylko teoretycznie. Nie ma możliwości pracy dla kobiet bez względu na posiadane wykształcenie. Często o zatrudnieniu decydują koneksje i inne, poza merytoryczne względy.

Wraz z wiekiem maleją szanse kobiet na rynku pracy oraz ich aktywność zawodowa. Niezupełnie jest to zależność liniowa. Aktywność zawodowa kobiet wiejskich zanika po raz pierwszy w momencie ciąży i w okresie sprawowania opieki nad dzieckiem/dziećmi. Ten czas zazwyczaj ulega niebezpiecznie wydłużeniu, ponieważ nadal kobiety na wsi zwykle posiadają więcej niż jedno dziecko. Osłabienie zainteresowania podjęciem pracy zarobkowej trwa do momentu, kiedy kobieta uznaje, że najmłodsze dziecko jest już „odchowane”. Ale wtedy może już być za późno na podjęcie pracy. Albo dlatego, że nie ma żadnych ofert dla takich kobiet, albo dlatego, że wieloletnia przerwa spowodowała rodzaj niechęci, obawy przed powrotem do pracy zarobkowej, szczególnie wtedy, kiedy jej wykonywanie wiąże się z koniecznością dojazdów, z utratą kontroli kobiety nad rozwojem wydarzeń we własnym domu i rodzinie.

Władza lokalna posiada ograniczoną wiedzę na temat zasobów pracy kobiet wiejskich. Przedstawiciele lokalnego establishmentu zwykle mają świadomość, jaka część kobiet nie posiada zatrudnienia, ale też zbyt optymistycznie (naiwnie?) interpretują ich deklaracje dotyczące chęci podjęcia pracy. O ile lokalni liderzy, biorący udział w badaniu sądzili, że kobiety w ich gminach chętnie podjęłyby pracę w agroturystyce lub usługach opiekuńczych, o tyle same zainteresowane przejawiały do tego stosunek znacznie mniej entuzjastyczny.

Władza lokalna, zdominowana przez mężczyzn, posiada negatywny stosunek do aktywności zawodowej kobiet wiejskich, preferując realizację przez kobiety tradycyjnych ról małżeńsko-rodzinnych.

To prawda, ale chyba jeszcze silniej ten przymus odczuwają (i, na poziomie deklaracji, akceptują) same kobiety. Przedstawiciele władz, również na poziomie deklaracji, artykułują akceptację dla pracy zawodowej kobiet wiejskich, chociaż rzeczywiście najlepiej, żeby była to taka praca, która pozwoli im jeszcze na pełne wywiązywanie się z roli matki, żony, gospodyni, itd.

Lokalna gospodarka nie oferuje wystarczającej ilości miejsc pracy dla kobiet.

Zdecydowanie tak. Brak inwestorów, brak nowych przedsięwzięć gospodarczych nie przyczynia się do pojawiania się nowych miejsc pracy.

Miejscowi przedsiębiorcy niechętnie zatrudniają kobiety wiejskie ze względu na obawę przed ich niską dyspozycyjnością. Lokalni przedsiębiorcy nielicznie uczestniczyli w badaniu. Jako element stereotypowego postrzegania ról kobiet, rzeczywiście taki argument pojawił się wyraźnie. Natomiast, co ciekawe, ich decyzje dotyczące zatrudnienia hipotetycznego pracownika były bardziej podzielone, niż wśród badanych kobiet. Pracodawcy częściej brali pod uwagę możliwość zatrudnienia kobiety, niż badane respondentki.

Problemy społeczne polskiej wsi, powstałe w okresie transformacji (wykluczenie, bieda) utrudniają aktywność zawodową kobiet. Zdecydowanie tak, choć te problemy nie stanowią jedynej grupy barier utrudniających aktywność zawodową kobiet. Natomiast rzeczywiście, brak możliwości finansowych skutecznie blokuje nawet na poziomie wyobrażeń rozważanie jakichkolwiek własnych inicjatyw gospodarczych.

Strategie przyjmowane przez lokalne podmioty polityki społecznej przeciwdziałają aktywności zawodowej kobiet tworząc warunki do klientyzmu, bierności i roszczeniowości (przykładem mogą być świadczenia rodzinne).

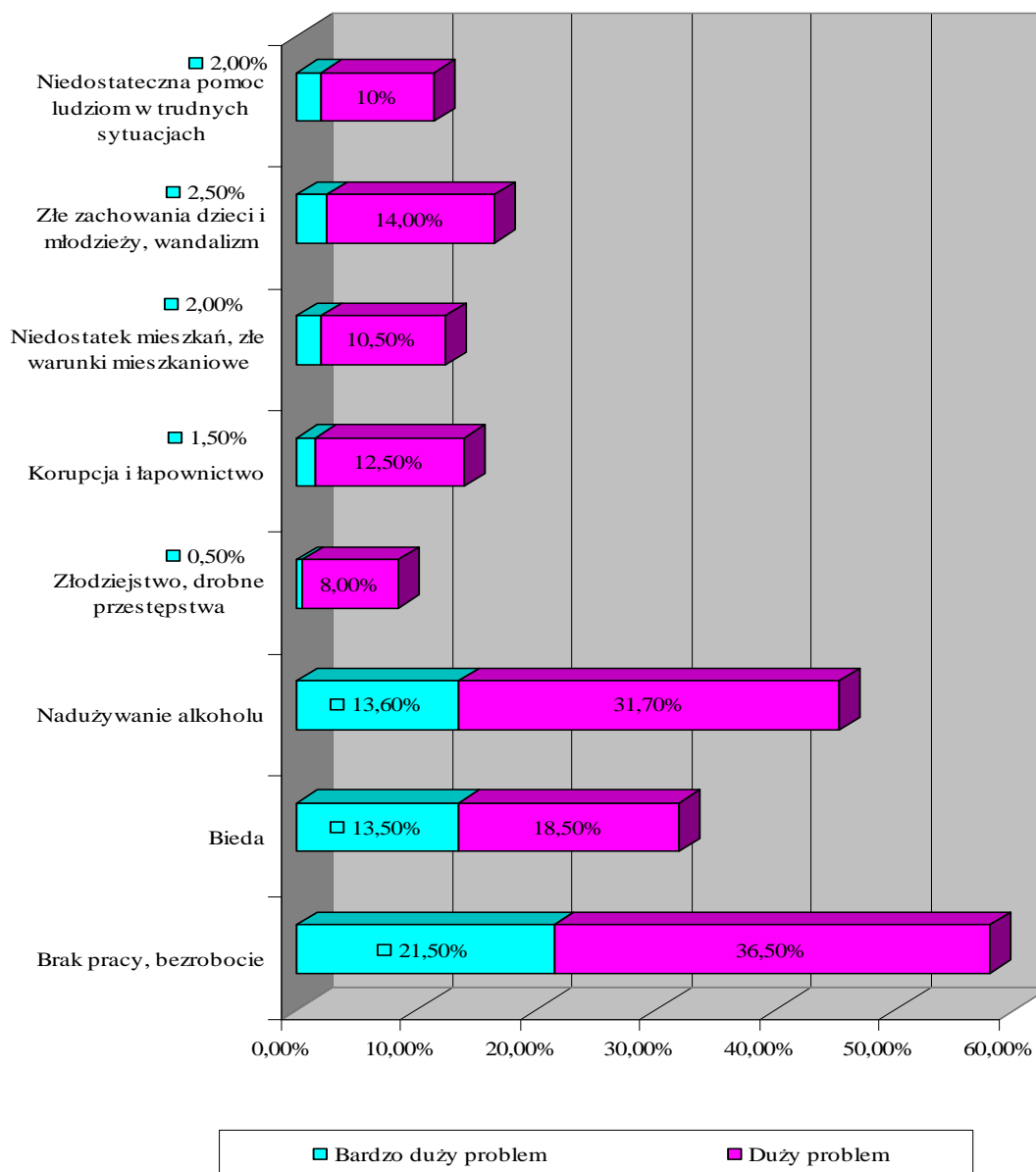
Taki obraz wyłania się z wypowiedzi wielu kobiet. Możliwość uzyskania wsparcia finansowego z zewnątrz, w kontekście niskich dochodów z ewentualnej pracy zarobkowej, sprzyja rezygnacji z prób podejmowania zatrudnienia. Niewielkie zaangażowanie i brak determinacji lokalnych podmiotów polityki społecznej w zakresie propagowania wśród kobiet wiejskich kreatywnych i aktywnych postaw względem pracy zarobkowej również osłabia ich wolę podjęcia pracy i sprzyja ich bierności i roszczeniowości.

Bezrobotni nie posiadają wiedzy i umiejętności poruszania się na lokalnym rynku pracy. Jest to między innymi rezultat braku wsparcia ze strony osób i instytucji zajmujących się problemami bezrobocia. Osoby te czują się źle traktowane przez urzędników, którzy rutynowo wypełniają swoje obowiązki, bez zaangażowania się w indywidualne sytuacje konkretnych kobiet i ich rodzin. Nie są one przez te instytucje inspirowane do wykazywania dodatkowej aktywności w zakresie poszukiwania pracy, napotykają na liczne utrudnienia biurokratyczne, brak życzliwości i lekceważenie ich trudności, związanych chociażby z dotarciem do tych ośrodków, kosztami przejazdów.

Pytając respondentów *W jakim stopniu wymienione problemy utrudniają życie mieszkańcom w P. miejscowości?* zastosowano cztero stopniową skalę pomiaru: bardzo duży problem – duży problem – przeciętny problem – mały problem. Taki pomiar problemów pozwolił wyodrębnić te, które w lokalnej polityce społecznej powinny być priorytetami działań strategicznych.

Wykres 29. Ocena skali lokalnych problemów mieszkańców

Ocena skali problemów lokalnych przez mieszkańców Gminy Strawczyn

Źródło: Opracowanie FRDL

W kategoriach ocen bardzo duży i duży problem 58% badanych osób na pierwszym planie stawia bezrobocie. Na drugim planie badani sytuują problem nadużywania alkoholu -

ponad 45%. Bieda jest dotkliwa w opinii 32% osób. W dalszej kolejności w tej skali oceny wymienia się problem złego zachowania dzieci, młodzieży i wandalizmu 16,5%, następnie korupcji i łapownictwa - 14%, niedostatku mieszkań i złych warunków mieszkaniowych 12,5%, niedostatecznej pomocy ludziom w trudnych sytuacjach 12%, złodziejstwa i drobnych przestępstw 8,5%.

W planowaniu działań lokalnej polityki społecznej mieszkańcy Gminy Strawczyn proponują niezbędne z ich punktu widzenia rozwiązania dla poszczególnych grup docelowych oraz wymieniają podmioty formalne i nieformalne, które te działania powinny realizować.

OSOBY STARSZE

Domowe wizyty lekarskie refundowane przez NFZ, pomoc GOPS, świadczenia OZ, pomoc najbliższej rodziny, usługi opiekuńcze, usługi pielęgniarstwa w tym środowiskowe, usługi rehabilitacyjne, specjalistyczne kadry w instytucjach, pomoc władzy lokalnej, wolontariat, wyszkolony personel przy świetlicy OSP, łatwiejszy dostęp do leczenia – usług medycznych i rehabilitacyjnych, łatwy dostęp do lekarzy specjalistów, częste kontakty z rodziną i dziećmi, opieka dzieci, darmowe lekarstwa, badania, dobra opieka medyczna i dostępność do rehabilitacji, dobre relacje z młodszym pokoleniem, dobre wychowanie młodego pokolenia, dofinansowanie do leków, domy pomocy społecznej, dzienny dom pobytu, klub seniora, spotkania z psychologiem, opiekun medyczny, wieczorki, spotkania, kluby, wycieczki, koła integrujące osoby starsze, kontakt z innymi osobami, kontakty z rówieśnikami, lekarze różnych specjalności w miejscowym ośrodku zdrowia, lokalne domy pomocy społecznej, odwiedzanie, rozmowy, pomoc w zakupach, opieka dzieci, miejsca na spotkania, ciekawe zajęcia, tańsze leki, organizacja czasu wolnego, organizowanie się osób starszych np. w stowarzyszeniach, pomoc materialna z różnych instytucji, pomoc państwa w dofinansowaniu leków, pomoc sąsiedzka, rodziny wielopokoleniowe, rozpowszechnienie spotkań integracyjnych, sanatoria, możliwość rehabilitacji, dobre stosunki rodzinne spotkania z dietetykiem, spotkania ze specjalistami, spotkanie integracyjne, spotkanie, które przybliżają nowe rozwiązania, spotkania z ciekawymi ludźmi, tworzenie kół gospodyń wiejskich, otwieranie świetlic, dodatki do zakupów leków lub zniżki, umieszczanie w DPS.

DZIECI I MŁODZIEŻ

Boiska sportowe, plac zabaw, sekcje sportowe, ścieżki rowerowe, zajęcia taneczne, wolontariat, ciekawe zajęcia pozalekcyjne, zorganizowanie czasu wolnego, częstszy kontakt z dziećmi, dobre stosunki rodziców z dziećmi, dodatkowe zajęcia w szkole, dyscyplina i większa uwaga rodziców i szkoły, dyscyplina w szkole, działalność świetlic, zajęcia pozalekcyjne, dzieci nie mają problemów, hobby, kawiarenka internetowa, organizowanie rozrywek kulturalnych, miejsca spotkań, kółka zainteresowań, kółka zainteresowań w szkołach, więcej uwagi ze strony rodziców, zajęcia dodatkowe, matka powinna wychowywać dzieci, nie pracować, miejsca zabaw, wypoczynku, możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu, nauka, ograniczenie oglądania telewizji i korzystania z Internetu, organizacja czasu wolnego, organizacja świetlic, plac zabaw, organizacja zajęć z psychologiem, pedagogiem, organizacje przy szkołach, kościołach, organizowanie czasu wolnego poprzez pomaganie np. ludziom starszym, otwarcie świetlicy, wolontariat, przedszkola, pomoc rodzicom w gospodarstwie rolnym, przyjaciół, pomoc w nauce, pomoc ze strony nauczycieli poprzez rozmowę, akceptację, a mniej krytyki, porady specjalistów-pedagogów szkolnych, poświęcanie dzieciom dużej uwagi od najmłodszych lat, rozmowy

z psychologiem, spotkania z ciekawymi ludźmi, objęcie opieką dzieci z rodzin patologicznych, rozmowy z rodzicami, stworzenie im różnych form rozrywki, gry zespołowe, pływalnia, itd., organizowanie kursów tańca, gry na instrumentach, terapia z psychologiem, pedagogiem, troskliwa opieka rodziny, tworzenie klubów sportowych, organizowanie zawodów sportowych przez szkoły, więcej czasu poświęcać na naukę, więcej imprez sportowych, zajęcia popołudniowe nie imprezowe, większa uwaga rodziców, większa uwaga ze strony szkoły, rodziny, większe zainteresowanie instytucji, dogodna praca dla matek, wizyty u pedagoga szkolnego, wsparcie ze dziadków, wychowywanie z szacunkiem dla starszych, wypełnianie czasu wolnego różnymi obowiązkami, zajęciami, wyspecjalizowana kadra nauczycielska - jeden nauczyciel uczy jeden przedmiot.

RODZINY

Abstynencja w rodzinie, bycie razem, chodzenie do kościoła, dobre stosunki rodzinne, dobre warunki finansowe, dobre zarobki, dobrze płatna praca, dostępność do pracy, fachowcy, którzy doradzą jak dany problem rozwiązać, festyny typowo rodzinne, głęboka wiara i modlitwa, godne warunki życia, godziwe warunki płacowe dla osób pracujących, indywidualne spojrzenie na każdą rodzinę, korzystanie z porad specjalistów, lepsze warunki mieszkaniowe, możliwość uczestnictwa w terapiach, możliwość stałej pracy, możliwości pracy za godziwe wynagrodzenie, należy rozmawiać z rodzicami, nie nadużywanie alkoholu, nie picie alkoholu, obowiązkowe uczestnictwo w terapiach, organizacja szkoleń dla osób bezrobotnych, organizacja żłobka, kursy dla bezrobotnych, organizowanie pogadarek, podejmowanie wspólnych działań w sytuacjach trudnych, podjęcie leczenia odwykowego przez osoby uzależnione, podniesienie kryterium do świadczeń rodzinnych, podobne zainteresowania, pomoc finansowa z GOPS, pomoc instytucji, pomoc materialna z GOPS, organizacja bezpłatnych przedszkoli, pomoc psychologa, pedagoga, pomoc ze strony instytucji pomocowych, pomoc w poszukiwaniu zatrudnienia, poradnie małżeńskie, spotkania np. seksuologiem, poradnie specjalistyczne, brak patologii, posiadanie wystarczających dochodów, praca dla małżonków i dorosłych dzieci, przedszkola dla dzieci żeby rodzice mogli pracować, realizowanie się w pracy, rodziny wielopokoleniowe, rozmowa, spotkania, słuchanie rad osób starszych, spędzanie więcej czasu z najbliższymi, spotkania ze specjalistami, stała praca z obowiązującym ubezpieczeniem, terapia antyalkoholowa, terapia dla rodzin z problemami, spotkania z doradcą zawodowym gdy ktoś jest bezrobotny, odpowiedzialność, uczestniczenie w życiu rodziny każdego jej członka.

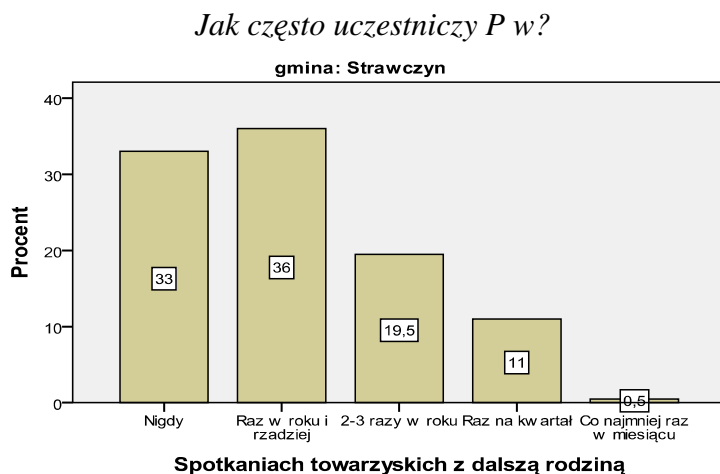
3. Kapitał społeczny Gminy Strawczyn

Kapitał społeczny środowiska lokalnego zdiagnozowano pod względem integracji społecznej mieszkańców Gminy Strawczyn oraz aktywności obywatelskiej.

3.1. Poziom integracji społecznej

W ocenie poziomu integracji uwzględniono kontakty społeczne, ich częstotliwość i okoliczności, zaufanie społeczne.

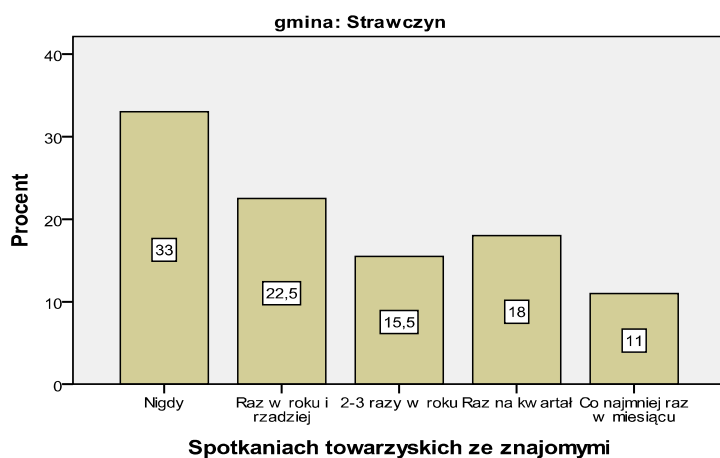
Wykres 30. Częstotliwość spotkań z dalszą rodziną

Źródło: Opracowanie FRDL

Kontakty towarzyskie z dalszą rodziną nigdy nie interesowały 33% badanych osób. Raz w roku i rzadziej w tego rodzaju spotkaniach uczestniczy ponad 36% respondentów. Kilka razy w roku spotyka się towarzystwo w dalszym gronie rodzinnym ponad 30% osób, co najmniej raz w miesiącu 0,5 %.

Wykres 31. Częstotliwość spotkań ze znajomymi

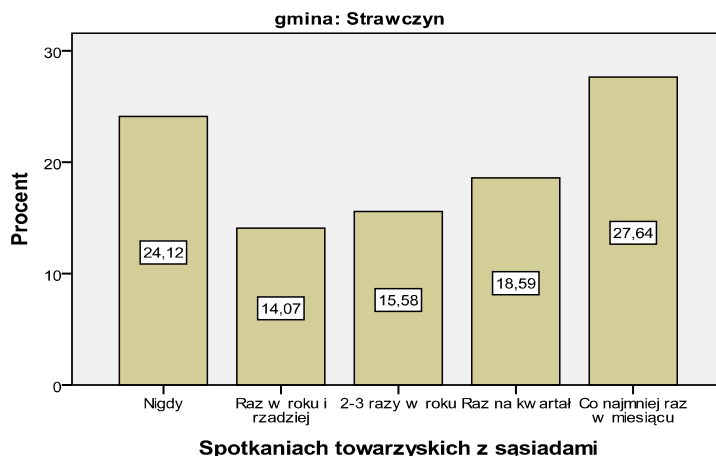

Źródło: Opracowanie FRDL

Nie są powszechne spotkania towarzyskie wśród znajomych. Nie spotyka się w gronie znajomych 33% ankietowanych. Raz w roku i rzadziej w okolicznościach towarzyskich

spotyka się ze znajomymi ponad 22% respondentów. Ponad 33% badanych osób spotyka się kilka razy w roku, co najmniej raz w miesiącu 11%.

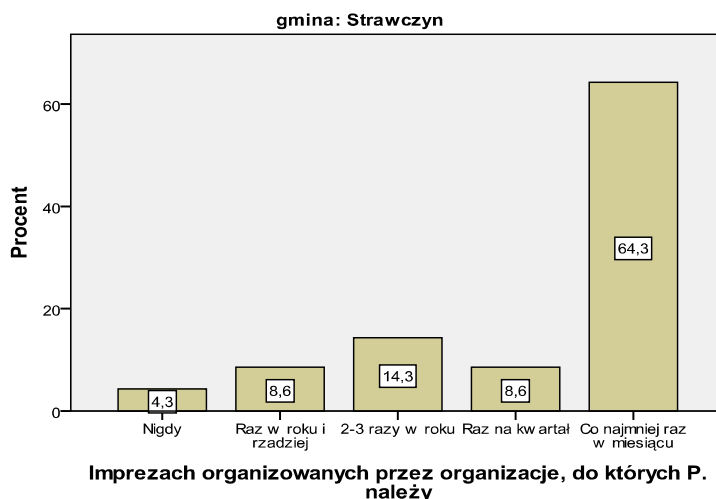
Wykres 32. Częstotliwość spotkań z sąsiadami

Źródło: Opracowanie FRDL

W ramach relacji sąsiedzkich ponad 27% badanych osób bywa na spotkaniach towarzyskich co najmniej raz w miesiącu. Nigdy nie praktykowało takich spotkań ponad 24% ankietowanych. Kilka razy w roku spotkania towarzyskie z sąsiadami organizuje sobie ponad 34% osób. Dla pozostałych ponad 14% są to sporadyczne okazje.

Wykres 33. Uczestnictwo w imprezach rodzimych organizacji

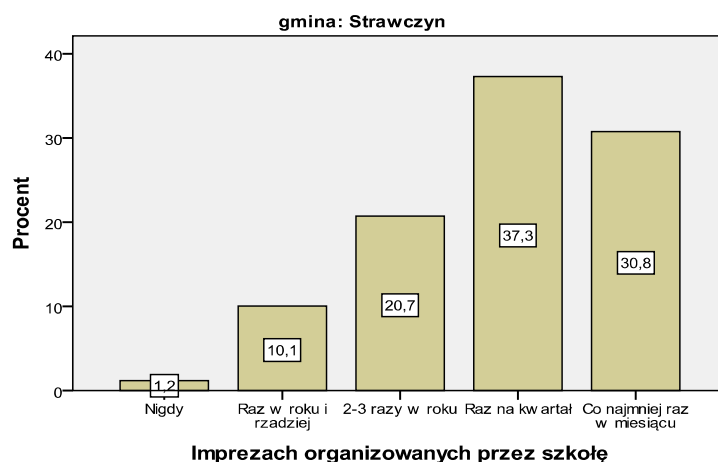

Źródło: Opracowanie FDRL

Mieszkańcy gminy najczęściej spotykają się na imprezach animowanych przez organizacje, których są członkami. Co najmniej raz w miesiącu ponad 64% ankietowanych osób uczestniczy w tego rodzaju imprezach. Kilka razy w roku około 30%. Nigdy na takie

imprezy nie chodzi ponad 4% badanych osób, jednak należy wziąć pod uwagę, że mogą to być osoby, które nie należą do żadnej organizacji społecznej.

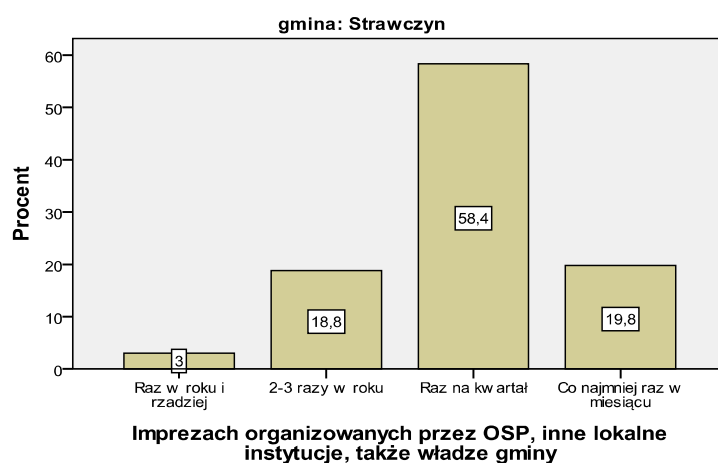
Wykres 34. Uczestnictwo w imprezach organizowanych przez szkołę

Źródło: Opracowanie FRDL

Głównym ośrodkiem kontaktów społecznych w warunkach obszarów wiejskich, który poza edukacyjnymi pełni funkcje kulturalno-rekreacyjne są szkoły. Co najmniej raz w miesiącu w imprezach organizowanych przez szkołę bierze udział ponad 30% badanych mieszkańców gminy, kilka razy w roku 58%, raz w roku i rzadziej ponad 10%.

Wykres 35. Uczestnictwo w imprezach organizowanych przez OSP lub inne lokalne instytucje

Źródło: Opracowanie FRDL

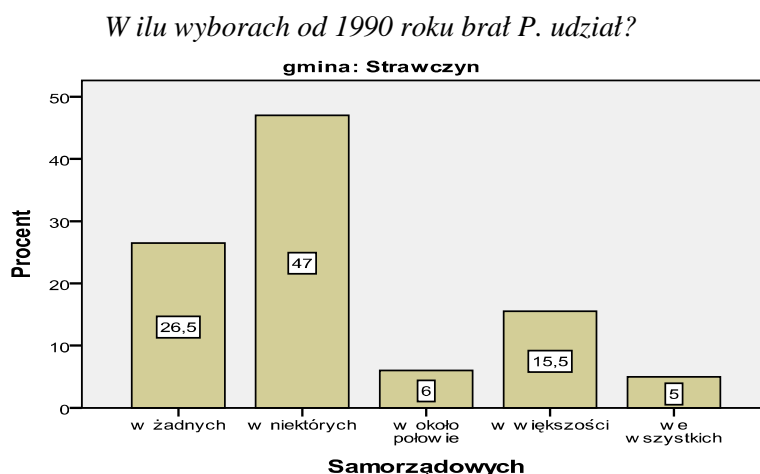
Inicjatywy integrujące społeczność lokalną podejmują Ochotnicze Straże Pożarne i władze gminne. W imprezach organizowanych przez te instytucje co najmniej raz w miesiącu uczestniczy około 20% badanych osób, kilka razy w roku ponad 77% oraz 3% raz w roku i rzadziej.

Pozytywne więzi społeczne są podstawą zaufania społecznego. Wysoki poziom zaufania społecznego sprawia, że członkowie grupy są względem siebie otwarci i zdolni do organizowania pomocy społecznej w obrębie podstawowych relacji interpersonalnych tj. kręgów rodzinnych i przyjacielskich. Poniżej prezentowany jest obraz relacji o charakterze wzajemnie pomocowym, przebiegających wśród mieszkańców Gminy Strawczyn

3.2. Aktywność obywatelska mieszkańców gminy

Aktywność obywatelską mieszkańców Gminy Strawczyn oceniono na podstawie deklarowanego uczestnictwa w wolnych demokratycznych wyborach oraz przynależności do organizacji społecznych i działalności w nich.

Wykres 36. Udział w wyborach samorządowych

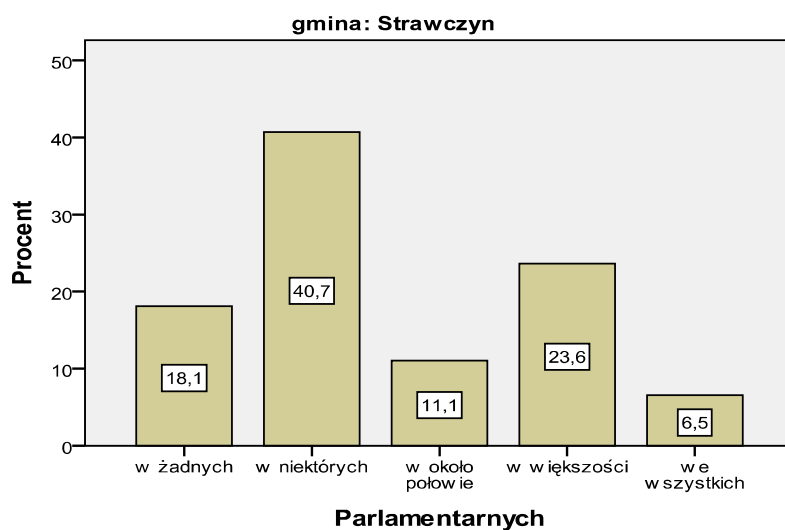

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	w żadnych	53	26,5	26,5	26,5
	w niektórych	94	47,0	47,0	73,5
	w około połowie	12	6,0	6,0	79,5
	w większości	31	15,5	15,5	95,0
	we wszystkich	10	5,0	5,0	100,0
Ogółem		200	100,0	100,0	

Źródło: Opracowanie FRDL

Od 1990 roku ponad 26% ankietowanych osób nie brało udziału w żadnych wolnych demokratycznych wyborach na szczeblu samorządowym. W większości uczestniczyło 15,5% respondentów. Tylko 5% uznało za stosowne zabierać regularnie głos w sprawach lokalnych delegacji do samorządów wszystkich szczebli.

Wykres 37. Udział w wyborach parlamentarnych

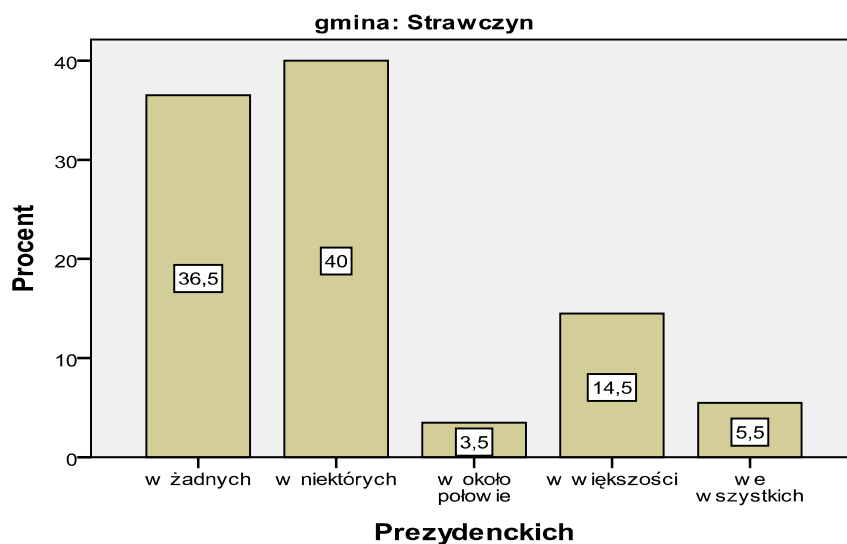

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	w żadnych	36	18,0	18,1	18,1
	w niektórych	81	40,5	40,7	58,8
	w około połowie	22	11,0	11,1	69,8
	w większości	47	23,5	23,6	93,5
	we wszystkich	13	6,5	6,5	100,0
	Ogółem	199	99,5	100,0	
Braki danych	Systemowe braki danych	1	,5		
Ogółem		200	100,0		

Źródło: Opracowanie FDRL

Z prawa wyboru liderów politycznych na szczeble krajowe regularnie korzysta tylko ponad 6% badanych osób. W większości wyborów głosowało ponad 23% respondentów. W żadnym głosowaniu do parlamentu nie brało udziału ponad 18% ankietowanych.

Wykres 38. Udział w wyborach prezydenckich

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	w żadnych	73	36,5	36,5	36,5
	w niektórych	80	40,0	40,0	76,5
	w około połowie	7	3,5	3,5	80,0
	w większości	29	14,5	14,5	94,5
	we wszystkich	11	5,5	5,5	100,0
	Ogółem	200	100,0	100,0	

Źródło: Opracowanie FRDL

Prezydenta w wolnych i niezależnych wyborach regularnie wybiera ponad 5% badanych osób. W większości wyborów prezydenckich brało udział ponad 14%, a w żadnych nie uczestniczyło ponad 36% badanych osób.

Zgodnie z indeksem społeczeństwa obywatelskiego miernikiem zaangażowania w społeczeństwo obywatelskie jest członkostwo w organizacjach społecznych oraz udział w zbiorowych działaniach na rzecz społeczności lokalnej.

Tabela 6 . Uczestnictwo w pracach na rzecz organizacji, stowarzyszeń

Czy w ciągu ostatniego roku wykonywał/a P. jakieś prace na rzecz grup, organizacji, stowarzyszeń, do których P. należy?

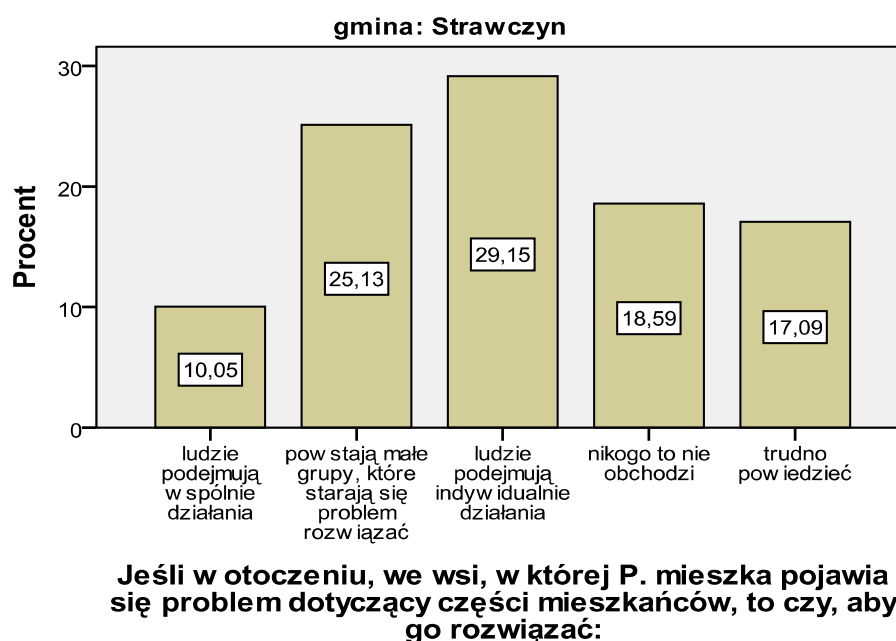
Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	11	5,5	5,8	5,8
	nie	178	89,0	94,2	100,0
	Ogółem	189	94,5	100,0	
Braki danych	Systemowe braki danych	11	5,5		
Ogółem		200	100,0		

Źródło: Opracowanie FRDL

Aktywnie w życiu organizacji uczestniczy tylko ponad 5% badanych osób.

Stosunki i powiązania występujące w danej społeczności motywują jej członków i grupy do pełnienia określonych funkcji, kultywowania określonych wartości, ukierunkowania na wspólny cel. Stawiając kolejne pytania respondentom podjęto próbę rozpoznania na ile mieszkańców Gminy Strawczyn łączy wspólność interesów, czy są gotowi do współdziałania w środowisku lokalnym i na rzecz tego środowiska.

Wykres 39. Gotowość do współdziałania w środowisku lokalnym

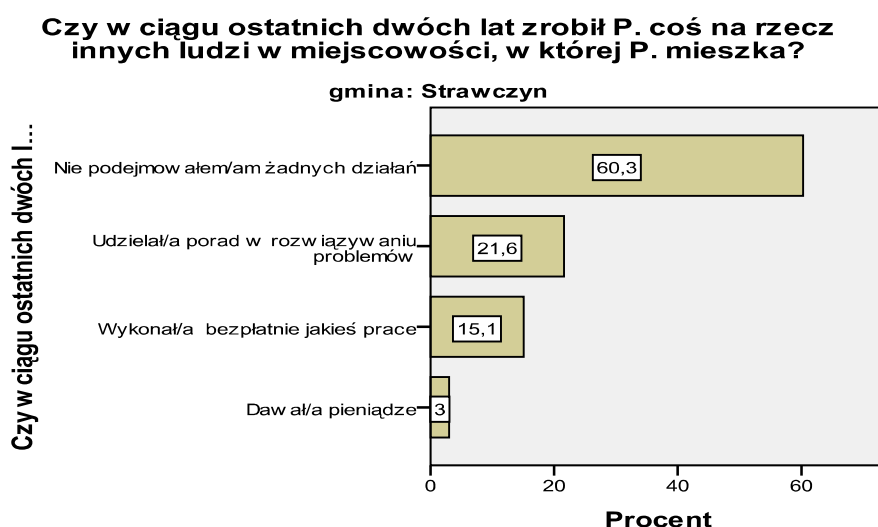
Jeśli w otoczeniu, we wsi, w której P. mieszka pojawia się problem dotyczący części mieszkańców, to czy, aby go rozwiązać?

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	ludzie podejmują wspólnie działania	20	10,0	10,1	10,1
	powstają małe grupy, które starają się problem rozwiązać	50	25,0	25,1	35,2
	ludzie podejmują indywidualnie działania	58	29,0	29,1	64,3
	nikogo to nie obchodzi	37	18,5	18,6	82,9
	trudno powiedzieć	34	17,0	17,1	100,0
	Ogółem	199	99,5	100,0	
Braki danych	Systemowe braki danych	1	,5		
Ogółem		200	100,0		

Źródło: Opracowanie FRDL

Badania pokazują stosunkowo niski poziom samoorganizacji mieszkańców w działaniach służących rozwiązaniu lokalnego problemu. Podejmowane są wspólnie lub w małych grupach według ponad 35% ankietowanych. Ponad 29% informuje, że problemy rozwiązywane są indywidualnie. Obojętność mieszkańców w sprawach innych osób zdradza ponad 18% badanych i ponad 17% nie ma zdania na ten temat.

Wykres 40. Pomoc na rzecz innych ludzi

Źródło: Opracowanie FRDL

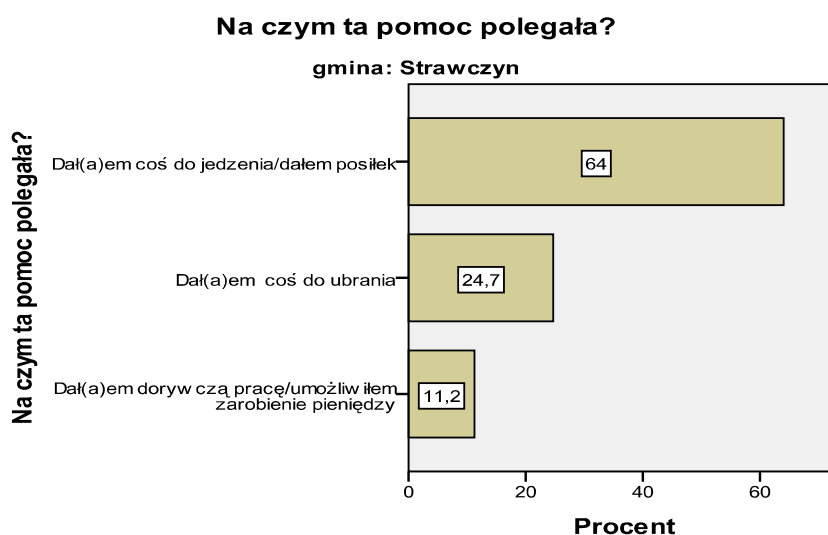
Większość badanych w ciągu ostatnich dwóch lat nie podejmowała działań na rzecz innych osób ze swojego otoczenia - ponad 60%. Wsparcia udzielało około 40%, w tym 3% zaoferowało wsparcie finansowe.

Czy zdarzyło się P. kiedykolwiek udzielić pomocy osobie/osobom, które nie mają środków niezbędnych do życia, nie mają pieniędzy na zakup potrzebnych rzeczy ?^a

Strawczyn		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	tak	126	63,0	63,3	63,3
	nie	73	36,5	36,7	100,0
	Ogółem	199	99,5	100,0	
Braki danych	Systemowe braki danych	1	,5		
Ogółem		200	100,0		

Mieszkańcy gminy reagują na potrzeby osób i rodzin ubogich. Pomoc w takich sytuacjach oferowało ponad 63% badanych osób.

Wykres 41. Rodzaj udzielonej pomocy

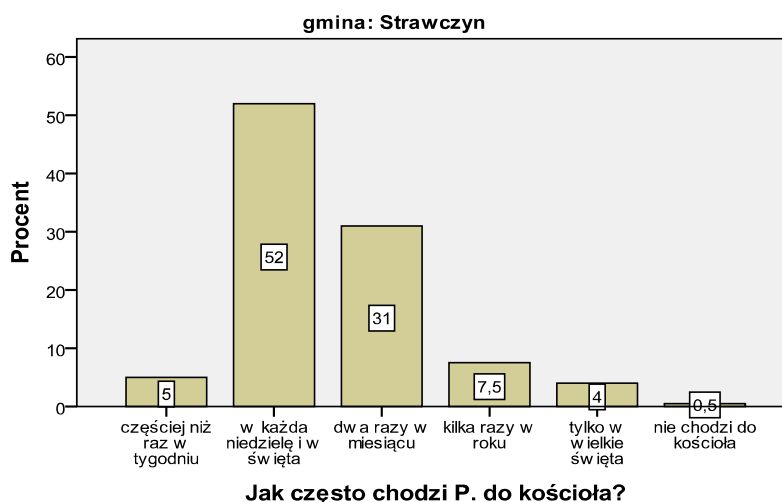
Źródło: Opracowanie FRDL

Pomoc osobom ubogim obejmowała najczęściej dostarczenie żywności - 64% i odzieży ponad 24%. W ofercie pomocy uwzględniono też ułatwienie podjęcia pracy zarobkowej - ponad 11%.

3.3. Religia

Religia jest jednym z wielu istotnych komponentów struktury społecznej wspólnoty lokalnej, które kształtują wartości i wzory zachowań uczestników danej społeczności. Kościoły, parafie są ważnymi instytucjami życia społeczności lokalnej i wciąż stanowią w nich istotny punkt odniesienia. Aktywność religijna może iść w kierunku aktywności o charakterze charytatywnym lub w innym w odpowiedzi na lokalne kwestie.

Wykres 42. Praktykowanie wiary

Źródło: Opracowanie FRDL

Praktyki religijne realizowane są z różną częstotliwością. Częściej niż raz w tygodniu do kościoła uczęszcza 5% badanych osób. Regularnie w niedzielę i święta 52%, dwa razy w miesiącu 31%, kilka razy w roku ponad 7%. Tylko w okolicznościach świątecznych bierze udział w nabożeństwie 4% katolików. Do kościoła nie chodzi 0,6% ankietowanych.

4. Analiza SWOT w Gminie Strawczyn

Analiza SWOT to metoda zainspirowana koncepcją pola Kurta Lewina używana powszechnie w gospodarce do analizy strategicznej. Początkowo wykorzystywano ją głównie do tworzenia biznesplanów. Dopiero później zauważono szerokie zastosowania i możliwości wykorzystywania jej w innych dziedzinach życia. Obecnie analiza **SWOT** znajduje powszechne zastosowanie również w opracowywaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych. Oparta jest na podziale wszystkich czynników wpływających na obecną i przyszłą pozycję organizacji. Do czynników tych zaliczamy: czynniki zewnętrzne i wewnętrzne negatywnie i pozytywnie oddziałujące na (w tym wypadku) rozwój polityki społecznej w gminie. Ze skrzyżowania tych podziałów powstają cztery kategorie, tj. mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia badanego obszaru. Mocne i słabe strony dotyczą wewnętrznych uwarunkowań. Przy ich analizie największe znaczenie mają te informacje, na które mamy wpływ. Szanse i zagrożenia to zewnętrzne uwarunkowania niezależne od nas, na które nie mamy wpływu.

Analiza SWOT jest ważnym elementem analizy zasobów gminy. Jest ona także podstawą do określenia priorytetów rozwoju, oceniając wewnętrzne i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii.

I. Czynniki wewnętrzne

Czynniki wewnętrzne pozytywne, czyli mocne strony.

Mocne strony gminy to atuty, walory gminy, które w pozytywny sposób ją wyróżniają.

Do mocnych stron Gminy Strawczyn zaliczamy:

1. Dobra lokalizacja, blisko Kielc.
2. Bardzo dobry stan dróg.
3. Dogodna komunikacja z Kielcami dla osób niezmotoryzowanych (dużo połączeń, wszystkie godziny połączeń).
4. Rozwinięta sieć handlowa.
5. Poczta, bank, bankomat, stacje paliw.
6. Podstawowa opieka zdrowotna.
7. Dwie apteki, dwa ośrodki zdrowia.
8. Punkt rehabilitacyjny.
9. Brak barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych przy głównych ośrodkach.
10. 80% obszarów gminy objętych kanalizacją, 100% wodociągiem.
11. Dynamiczny rozwój przedsiębiorczości (głównie mikroprzedsiębiorstwa).
12. Jeden duży zakład - przedsiębiorstwo wielobranżowe DEFRO.
13. Duże zainteresowanie działkami budowlanymi.
14. Duża ilość terenów na działki budowlane.
15. Obszary pod zagospodarowanie inwestycyjne.
16. Czystość środowiska.
17. Regularny odbiór i wywóz odpadów przez Urząd Gminy.
18. Oczyszczalnia ścieków.
19. Dostęp do sieci Internet na terenie Gminy.
20. Oświetlenie dróg, chodników.
21. Dbałość mieszkańców o wygląd własnych posesji, co przyczynia się do wzrostu estetycznego wizerunku Gminy. Konkursy o najładniejszą zagrodę.
22. Atrakcyjność turystyczna.
23. Park Krajobrazowy Suchedniowsko – Oblęgorski.
24. Liczne zabytki: szlak literacki (miejsca związane z Żeromskim, Sienkiewiczem), piec hutniczy w Kuźniakach, kapliczka św. Rozalii, młyn w Bugaju, zbór ariański w Chełmcach, była kopalnia barytu w Strawczynku i Hucisku, zespół podworski w Promniku, kapliczka św. Tekli, młyn w Rudzie Strawczyńskiej, posiadłość hrabiego Stanisława Popławskiego.
25. Oznakowane szlaki turystyczne (czerwony, niebieski, czarny) i rowerowe.
26. Zalew rekreacyjny ze ścieżką rowerową i spacerową.
27. Tablice informacyjne, ulotki, informatory o atrakcjach Gminy dla turystów, punkt informacji turystycznej.
28. Zaplecze noclegowe: schronisko, gospodarstwa agroturystyczne, w budowie hotel i centrum rekreacyjne.
29. Dodatni przyrost naturalny.
30. Siedem szkół podstawowych, trzy gimnazja, cztery przedszkola.
31. Dowóz dzieci do szkół.
32. Nauczanie indywidualne dla uczniów potrzebujących specjalnych warunków do nauki.
33. Biblioteka Gminna, biblioteki szkolne.
34. Place zabaw.
35. Siedem świetlic środowiskowych - świetnie wyposażonych.

36. Dobre zaplecze sportowe – osiem boisk, centrum sportowe (w budowie), kluby sportowe: Lechia, basen (w budowie).
37. Organizacja życia kulturalnego przez Samorządowe Centrum Kultury i Sportu.
38. Wiele imprez kulturalnych.
39. Wiele aktywnych stowarzyszeń, klubów.
40. Sześć prężnie działających jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.
41. Orkiestra dęta.
42. Szybkie reagowanie na potrzeby mieszkańców Ośrodka Pomocy Społecznej.
43. Wsparcie osób z trudną sytuacją materialną – organizacja żywności.
44. Współpraca Urzędu Gminy z Caritasem.
45. Dożywanie dzieci w szkołach.
46. Wzrost świadomości mieszkańców i ich większe zaangażowanie i udział w różnego rodzaju przedsięwzięciach i projektach – m.in. więcej rodzin co rok bierze udział w programie „Uczeń na wsi”, który skierowany jest do uczniów z orzeczeniem o niepełnosprawności.
47. Aktywizacja osób bezrobotnych, długotrwale bezrobotnych, kobiet.
48. Współpraca z Centrum Integracji Społecznej (CIS).
49. Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin.
50. Klub AA.
51. Dwa kościoły.
52. Członek Lokalnej Grupy Działania Dorzecze Bobrzy.
53. Zaangażowanie mieszkańców w życie gminy i akcje społeczne.
54. Największa liczba krwiodawców w województwie świętokrzyskim.
55. Przyjazna atmosfera wśród mieszkańców Gminy.
56. Współpraca z gminami zagranicznymi (Niemcy, Ukraina).
57. Wymiana międzynarodowa uczniów.
58. Wysokie poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.
59. Wzrost świadomości mieszkańców dotycząca tego, co się dzieje w polityce, gospodarce itp.
60. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców.
61. Wykwalifikowana kadra (instytucje publiczne, organizacje pozarządowe).

Czynniki wewnętrzne negatywne, czyli słabe strony.

Słabe strony Gminy to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji.

Do słabych stron Gminy Strawczyn zaliczamy:

1. Brak połączenia środkami zbiorowej komunikacji z północną częścią Gminy.
2. Niskie dochody gminy ze względu niską klasę ziemi (5-6 w niektórych rejonach), mało podmiotów gospodarczych.
3. Niska dochodowość gospodarstw rolnych ze względu na rozdrobnienie.
4. Długi czas oczekiwania na pieniądze za sprzedane w skupach płody rolne, hodowlane.
5. Brak przedszkola w Strawczynie.
6. Niezadowolenie mieszkańców z lekarzy specjalistów.
7. Mała liczba gospodarstw agroturystycznych.
8. Niedostatecznie rozwinięta sieć gastronomiczna.
9. Brak warsztatów terapii zajęciowej i środowiskowych domów samopomocy na terenie gminy (możliwość dojeżdżania do Fanisławic).
10. Brak dowozu osób niepełnosprawnych do ośrodków.
11. Niewystarczająca liczba pedagogów, brak psychologów w szkołach.

12. Mało miejsc pracy dla kobiet.
13. Tylko jeden duży zakład pracy, który nie pokrywa zapotrzebowania na zatrudnienie.
14. Brak mieszkań socjalnych, chronionych i komunalnych.
15. Niedostateczna aktywność osób długotrwale bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
16. Postawa roszczeniowa i niechęć do podjęcia pracy osób długotrwale bezrobotnych.
17. Wysokie bezrobocie strukturalne.
18. Mało miejsc pracy.

II. Czynniki zewnętrzne

Czynniki zewnętrzne pozytywne, czyli szanse.

Szanse Gminy to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które przy odpowiednim wykorzystaniu staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

Do szans Gminy Strawczyn zaliczamy:

1. Możliwość legalnej pracy w krajach Unii Europejskiej.
2. Umiejętne pozyskiwanie i wykorzystanie środków pozabudżetowych, w tym funduszy unijnych na realizację inwestycji, rozwój zasobów ludzkich oraz wsparcie mieszkańców. Gmina otrzymała nagrody za pozyskane środki.
3. Aktywizacja osób po 45 roku życia nieaktywnych zawodowo.
4. Aktywizacja zawodowa kobiet.
5. Dofinansowania dla osób zakładających swoją pierwszą działalność gospodarczą.
6. Pomoc w pisaniu, uzupełnianiu wniosków unijnych.
7. Podnoszenie kwalifikacji, wykształcenia przez społeczeństwo.
8. Współpraca międzynarodowa między gminami, miastami (wymiana młodzieży, doświadczeń).
9. Tworzenie nowych miejsc pracy poprzez rozwój infrastruktury turystycznej.
10. Poprawa atrakcyjności gmin pod względem turystycznym.
11. Kampania turystyczna województwa świętokrzyskiego.
12. Dbłość o kulturę i tradycję.
13. Poprawa czystości środowiska naturalnego.
14. Zainteresowanie turystyką i agroturystyką.
15. Moda na mieszkanie na wsi.
16. Pozytywna zmiana wizerunku wsi.
17. Bliskość Kielc – dostęp do lekarzy, nowych miejsc pracy, zdobycie wykształcenia, dostęp do kultury.
18. Duży nacisk na rozbudowę sieci dróg.
19. Lotnisko w Obicach (w planach, w powiecie).
20. Możliwość zatrudnienia w nowych obiektach – np. pływalnia, zalew, hotel.
21. Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych.
22. Częściowy powrót ludzi młodych, wykształconych do kraju, miejsca urodzenia.
23. Dodatni przyrost naturalny.
24. Pozytywna zmiana przepisów dotycząca świadczenia pielęgnacyjnego.

Czynniki zewnętrzne negatywne, czyli zagrożenia.

Zagrożenia Gminy to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji gminy lub powodzenie inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

Do zagrożeń Gminy Strawczyn zaliczamy:

1. Wysoka biurokracja (pozyskiwanie pożyczek, zakładanie działalności).
2. Nieżyciowe, absurdałne przepisy (świadczenia renty rodzinnej po zmarłym rodzicu, renta rodzinna).
3. Wzrost obowiązków, usług świadczonych przez gminne jednostki samorządowe bez wzrostu dotacji gmin przez Państwo.
4. Duża liczba przepisów, zmian, interpretacji przepisów.
5. Trudno dostępne, ograniczone dotacje dla rolników.
6. Niedopasowanie szkoleń unijnych do potrzeb beneficjentów.
7. Zagrożenia cywilizacyjne ze względu na bliskość miasta.
8. Zależność od Kielc, np. likwidacja wielu miejsc pracy.
9. Osłabienie więzi i komunikacji międzyludzkiej – komputeryzacja, Internet, telewizja.
10. Dbałość rodziców o zaspokajanie potrzeb materialnych dzieci, a nie emocjonalnych.
11. Przerzucanie przez rodziców obowiązku wychowywania dzieci na szkołę.
12. Nacisk na wiedzę, a nie umiejętności w szkołach.
13. Wysokie koszty nauki (zmieniające się podręczniki, wysokie ceny książek, zmiana programów nauczania).
14. Eurosieroctwo.
15. Emigracja zarobkowa młodych ludzi.
16. Wzrost podatków, cen, kosztów utrzymania.
17. Kreowanie nowych potrzeb m.in. przez reklamę i wzbudzanie chęci posiadania produktów, których tak naprawdę nie potrzebujemy.
18. Niewystarczające środki finansowe na potrzeby społeczne i edukacyjne.
19. Niska skuteczność PUP w znajdowaniu miejsc pracy i aktywizacji bezrobotnych.
20. Zła kontrola rynku pracy (osoby biorą zasiłki dla bezrobotnych i jednocześnie pracują).
21. Utrzymujące się bezrobocie „ukryte”.
22. Zatrudnienie w szarej strefie.
23. Bierność, apatia wśród długotrwale bezrobotnych.
24. Niska skuteczność programów dla bezrobotnych.
25. Mała mobilność zawodowa osób – po doszkoleniu, zmianie kwalifikacji nadal trudno znaleźć pracę.
26. Zła polityka Państwa w zakresie komunikacji (drogie, długie dojazdy do miejsca pracy).
27. Mały napływ inwestorów.
28. Wysokie składki ZUS.
29. Wzrost poczucia zagrożenia społeczeństwa związany z bezrobociem, wzrostem cen oraz ostatnimi wydarzeniami w kraju (m.in. wypadek w Smoleńsku).
30. Wzrost tempa życia, przemęczenie, wzrost stresu, spadek odporności psychicznej społeczeństwa.
31. Opór, lęk społeczeństwa przed nowością, zmianami.

PROBLEM GŁÓWNY

Część mieszkańców gminy jest mało zaradna i zależna w dużym stopniu od pomocy społecznej

PRZYCZYNY:

- 1) **Mała aktywność i izolacja społeczna części mieszkańców** wynika z niewielkiej liczby wolontariuszy. Niewiele organizacji, zarówno formalnych jak i nieformalnych, na terenie gminy działa na polu pomocy społecznej. Brakuje lokalnych liderów i brak wiary we własne możliwości. Zbyt mało działań na rzecz lokalnej społeczności wynika ze słabej komunikacji społecznej a także z ograniczonych możliwości budżetowych organizacji pozarządowych, słabo wspieranych przez budżet gminy. Innym czynnikiem jest wpływ kultury indywidualizmu z nastawieniem na konsumpcjonizm.
- 2) **Niska aktywność zawodowa i zależność od pomocy społecznej** wynika z niezaradności życiowej, nadal utrzymującej się, szczególnie w średnim pokoleniu, mentalności chłoporobotnika i uzależnienia od pomocy państwa. Sprzyja to niskiemu poczuciu własnej wartości, lęku przed zmianą i skutkuje brakiem motywacji. Lokalny rynek pracy niewiele oferuje, mało jest zakładów pracy i ofert. Brak perspektyw życiowych przekłada się na skłonność do uzależnień i problemów w rodzinie. Sam system pomocy społecznej jest silnie biurokratyzowany ograniczając możliwości skutecznej pracy socjalnej.
- 3) **Zaburzone funkcjonowanie rodzin** wynika z bezrobocia spowodowanego małą liczbą ofert pracy, często z brakiem nawyku pracy. Stwarza to bezpośrednie zagrożenie ubóstwem, jak również sprzyja kulturowemu dziedziczeniu biedy. Mogą pojawiać się zachowania patologiczne: alkoholizm i przemoc w rodzinie.
- 4) **Nieprawidłowy rozwój dzieci** wynika najczęściej z braku umiejętności wychowawczych rodziców. Brak wzorów kształcenia w rodzinie, brak dyscypliny – pozwalanie dzieciom na wszystko, a także źle rozumiane „bezs stresowe wychowanie”, przekłada się na brak świadomości krzywdzenia dzieci, blokowanie ich rozwoju.
- 5) **Izolacja społeczna osób starszych i niepełnosprawnych** wynika z ograniczeń spowodowanych niepełnosprawnością wieku starszego bądź jest skutkiem chorób lub biologicznych wad rozwojowych. Problemy te pogłębiają ograniczone możliwości finansowe osób starszych i niepełnosprawnych a także ograniczony dostęp do służby zdrowia, także z uwagi na jej permanentny kryzys. Brak również organizacji, wolontariatu zajmujących się pomocą w aktywnym uczestnictwie osób niepełnosprawnych w życiu społecznym.

5. Kierunki rozwoju społecznego gminy.

Szczegółowa diagnoza Gminy Strawczyn, zaprezentowana wcześniej, stanowi podstawę planowania strategicznego. Wiedząc już, jak było i jest w gminie obecnie, można zacząć „patrzeć przed siebie”, aby określić pożądane kierunki zmian społecznych.

5.1. Wizja rozwoju – jaka będzie Gmina Strawczyn pod koniec realizacji Strategii?

1. Powszechny dostęp do informacji – wyedukowana ekologicznie młodzież i dzieci, bezpłatny i powszechny dostęp do Internetu.
2. Wyrównane szanse dla wszystkich dzieci przez organizowanie lekcji dodatkowych - wykorzystanie idei i potencjału wolontariatu.
3. Rozwinięci kulturalnie obywatele realizujący swoje pasje w licznych placówkach kulturalno-oświatowych.
4. Zdrowy i sportowy styl życia mieszkańców – liczne ścieżki rowerowe, kluby sportowe.
5. Rozwinięta baza turystyczna – rozbudowane zaplecze rekreacyjne.
6. Rozwinięte poczucie tożsamości z regionalnej – duma z bycia mieszkańcem Gminy Strawczyn - cykliczne imprezy ludowe, podtrzymywanie tradycji.
7. Rozwinięty i atrakcyjny dla turystów teren gminy – sieć gospodarstw agroturystycznych.
8. Liczne podmioty ekonomii społecznej, pełne zatrudnienie na terenie gminy.
9. Warsztaty zajęciowe dla niepełnosprawnych i czynny udział pokrzywdzonych przez los w życiu gminy.

5.2. Misja Gminy Strawczyn

Najważniejszym zasobem gminy, a zarazem celem jej istnienia, są ludzie. To od ich zaangażowania będzie zależało powodzenie strategii rozwiązywania problemów społecznych i realizowanie misji gminy.

Misja wskazuje naczelny cel polityki społecznej w Gminie Strawczyn, wokół którego powinny koncentrować się działania lokalnych instytucji publicznych, środowisk i organizacji społecznych. Misja w pełni oddaje aspiracje mieszkańców i stanowi czynnik integracji lokalnej społeczności wokół zasadniczych spraw służących długofalowemu rozwojowi społecznemu gminy. Misja to przesłanie będące podstawą podtrzymywania istniejących i tworzenia nowych, silnych więzi społecznych pomiędzy mieszkańcami gminy oraz ich różnymi reprezentacjami.

Celem naszego samorządu jest zwiększenie jakości życia wszystkich mieszkańców

Przyszłością Gminy Strawczyn jest rozwijająca się turystyka wykorzystująca bogate tradycje kultury naszego regionu. Naszym celem jest większe zaktywizowanie mieszkańców do poszukiwania nowych źródeł dochodu i przedsięwzięć do zmniejszenia bezrobocia.

5.3. Cele rozwoju oraz zadania realizacyjne

Strategiczne cele rozwoju gminy to przeformułowane główne problemy społeczne, zidentyfikowane i wybrane podczas warsztatów. Dla właściwego rozumienia niżej omawianych zagadnień zdefiniowane zostały następujące terminy:

1. cel – formalnie ustalone i przewidywane do zrealizowania zamierzenie wynikające z potrzeb organizacji i jej otoczenia, będące opisem pożądanego stanu przyszłego,
2. cel strategiczny – cel charakteryzujący się wysokim poziomem ogólności oraz długim terminem realizacji,
3. cel operacyjny – cel służący realizacji konkretnego celu strategicznego, charakteryzuje się wyższym niż cel strategiczny poziomem szczegółowości,
4. zadania są opisanymi ogólnymi planami do realizacji, projekty zaś gotowymi do realizacji planami działań z określonymi: odpowiedzialnością, terminami, kosztami, źródłami finansowania, narzędziami zarządzania i monitoringu.

Biorąc pod uwagę wagę problemów społecznych oraz sposoby ich rozwiązywania, ustalono hierarchię celów strategicznych, które spajają cel główny będący jednocześnie Misją Gminy Strawczyn.

Wymieniono 5 głównych celów będących odpowiedzią na 5 głównych zidentyfikowanych problemów społecznych:

1. **Zintegrowana i aktywna społeczność** poprzez wzmacnianie więzi społecznych i aktywizowanie mieszkańców.
2. **Samodzielni obywatele gminy niezależni od pomocy społecznej** poprzez aktywność na rynku pracy.
3. **Rodziny wzajemnie wspierające się i samodzielnie rozwiązujące problemy** poprzez promowanie więzi rodzinnych i łatwiejszy dostęp do poradnictwa rodzinnego.
4. **Dobre warunki kształcenia się i wyrównywania deficytów pozwalają na aktywny i wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży**, dzięki wyrównywaniu szans edukacyjnych i atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu.
5. **Osoby starsze i niepełnosprawne aktywnie uczestniczą w życiu lokalnej społeczności, czują się potrzebne**, dzięki działaniom aktywizującym i integrującym.

Tabela 7. Zadania realizacyjne wraz z harmonogramem wdrażania Strategii

L.p.	Zadania realizacyjne (działanie)	Instytucja odpowiedzialna	Realizatorzy	Źródła finansowania	Okres realizacji	Wskaźnik	Wartość wr.
1. Zintegrowana i aktywna społeczność							
1.1. Wzmacnianie więzi społecznych							
1.1.1	Organizowanie wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych z aktywnym udziałem społeczności.	Organizacje pozarządowe, gmina	Szkoły, gmina, organizacje pozarządowe	budżet własny gminy, budżet organizacji pozarządowych	2011-2020	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników
1.1.2	Organizowanie konkursów dla społeczności gminy np. wieś, osiedle, parafia itd. na tematy: najładniejszy ogród, zagroda, posesja, pisanka, rękodzieło, produkt lokalny.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina organizacje pozarządowe, parafia, lokalni liderzy i inni	budżet własny gminy, budżet organizacji pozarządowych, GKRPA, inne środki	2011-2020	Liczba konkursów	Liczba uczestników
1.1.3	Organizowanie i szkolenie zespołów roboczych tematycznych, składających się z przedstawicieli różnych organizacji i instytucji, osób prywatnych, grup nieformalnych, firm prywatnych dla realizacji wspólnych inicjatyw	Gmina	Gmina	Budżet gminy	2011-2020	Liczba szkoleń	
1.1.4	Budowa/ remont pomieszczeń dla działań społeczności lokalnych z ich udziałem.	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe	PO KL, budżet, środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba pomieszczeń i terenów przekazanych mieszkańcom	
1.1.5	Badanie potrzeb społeczności lokalnej – różnych grup; dorosłych, dzieci, młodzieży. Opracowanie	Gmina	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	Budżet gminy	2011-2020	Dane zawarte w ankietach	

	ankiety i dystrybucja, zebranie wyników i wniosków do działań					
1.1.6.	Rozwój Strony Internetowej Gminy Strawczyn.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, organizacji pozarządowych	2011-2020	Liczba aktualizacji
1.2. Aktywizowanie mieszkańców						
1.2.1.	Wspieranie finansowe, merytoryczne i organizacyjne inicjatyw nieformalnych, które wpływają na wzrost aktywności.	Gmina	Gmina, parafie, organizacje pozarządowe i inne	PO KL, budżet gminy i inne	2011-2020	Liczba inicjatyw
1.2.2.	Organizowanie konkursów na najlepszą inicjatywę grup nieformalnych, innych organizacji pozarządowych i instytucji, zrealizowaną w gminie.	Gmina	Gmina OSP, parafie, organizacje pozarządowe	PO KL, budżet gminy środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba konkursów
1.2.3.	Pomoc w tworzeniu i funkcjonowaniu organizacji pozarządowych.	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe	Budżet organizacji pozarządowych	2011-2020	Liczba utworzonych organizacji
1.2.4.	Opracowanie wieloletniego programu oraz karty współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe	Budżet gminy	2011-2020	Opracowanie planu współpracy z organizacjami pozarządowymi.
1.2.5.	Organizacja konkursów dotacyjnych dla organizacji pozarządowych	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe, parafie	Budżet gminy	2011-2020	Organizowanie konkursów zgodnie z ustawą o pożytku publicznym
1.2.6.	Szkolenie z pozyskiwania środków na działania: sponsoring, loterie fantowe, akcje charytatywne, legalne zbiórki pieniędzy, bilety, aukcja/licytacja, koncert; dotacje i granty.	Gmina	Gmina, OSP, organizacje pozarządowe, parafie i inne	Gmina, organizacje pozarządowe	2011-2020	Liczba przeprowadzonych szkoleń, spotkań
1.2.7.	Informowanie o dostępnych	Gmina	Gmina, OSP,	Budżet gminy	2011-2020	Liczba spotkań

	funduszach i programach.		organizacje pozarządowe, szkoły, parafie i inne			informacyjnych
1.2.8.	Przeszkolenie z zakresu przepisów prawnych oraz zasad organizowania wolontariatu	Gmina	Gmina, OSP, organizacje pozarządowe, parafie i inne	Budżet gminy	2011-2020	Liczba szkoleń
2. Samodzielni obywatele gminy niezależni od pomocy społecznej						
2.1. Podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych						
2.1.1.	Kursy zawodowe dla bezrobotnych.	Gmina, PUP	PUP, GOPS	Budżet państwa, PO KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	2011-2020	Liczba kursów
			organizacje pozarządowe i inne			Liczba uczestników
2.1.2.	Kursy przekwalifikujące.	Gmina, PUP	PUP, GOPS	Budżet gminy środki pomocowe UE, dotacje i inne	2011-2020	Liczba kursów
			organizacje pozarządowe i inne			Liczba uczestników
2.1.3.	Promowanie idei „uczenia się przez całe życie”.	Gmina	Gmina, szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy środki pomocowe UE, dotacje i inne	2011-2020	Liczba kursów
						Liczba uczestników
2.2. Kształtowanie i promowanie postaw przedsiębiorczych						
2.2.1.	Promocja samozatrudnienia oraz ułatwienie warunków rozpoczęcia pracy na własny rachunek.	Gmina , PUP	Gmina, PUP	Budżet państwa, PO KL, środki pomocowe UE, dotacje i inne	2011-2020	Liczba spotkań informacyjnych
2.2.2.	Propagowanie wolontariatu stanowiącego pierwszy krok do pracy zawodowej albo jej uzupełnienie.	Gmina	Gmina, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe, parafie	PO KL, środki własne gminy, sponsorzy i inne	2011-2020	Liczba zrealizowanych projektów
						Liczba uczestników - wolontariuszy
2.3. Profilaktyka uzależnień						

2.3.1.	Promowanie pozytywnych zmian zachowań i postaw mieszkańców wobec używek.	Gmina, GOPS, GKRPA	Gmina, GOPS, gimnazjum, organizacje pozarządowe	PO KL, GKRPA, służba zdrowia, policja i inne	2011-2020	Liczba programów
2.3.2.	Monitorowanie problemu uzależnień na terenie gminy.	Gmina GOPS, GKRPA	Gmina, GOPS, gimnazjum, licea, organizacje pozarządowe	GKRPA i inne	2011-2020	Liczba programów Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu uzależnień. Liczba wniosków skierowanych do sądu rejonowego ws leczenia odwykowego
2.3.3	Prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie uzależnień w szczególności dla dzieci i młodzieży.	Gmina OPS, GKRPA	Gmina, GOPS, gimnazjum, organizacje pozarządowe	PO KL, środki własne gminy i inne	2011-2020	Liczba programów Liczba uczestników

3. Rodziny wzajemnie wspierające się i samodzielnie rozwiązujące problemy

3.1.1.	Udzielanie pomocy w postaci zasiłków stałych, celowych lub okresowych.	OPS	Gmina, OPS	Środki własne, gminy oraz dotacje	2011-2020	Wartość udzielonych zasiłków (zł) Liczba rodzin korzystających z pomocy
3.1.2.	Współuczestniczenie gminy w zapewnieniu usług medycznych w celu zwiększenia ich dostępności.	Gmina	Gmina, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej	Budżet gminy, NFZ i inne	2011-2020	Liczba specjalistów z którymi nawiązano współpracę Liczba pacjentów korzystających z

3.1.3.	Poprawa warunków BHP w przedsiębiorstwach oraz gospodarstwach.	KRUS	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, KRUS Sanepid	Środki pomocowe UE, środki własne gospodarstw i inne	2011-2020	usług Liczba zrealizowanych projektów
3.2.1. Łatwy dostęp do poradnictwa różnego rodzaju i usług opieki paliatywnej						
3.2.1.	Utworzenie punktu poradnictwa prawnego, pedagogicznego, psychologicznego.	Gmina GOPS	Gmina, GOPS,	PO KL, środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba powstałych punktów
3.2.2.	Utworzenie zespołu domowej opieki dla osób przewlekle i chronicznie chorych.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe	PO KL, środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba osób objętych opieką permanentną
3.2.3.	Usprawnienie pracy socjalnej poprzez doskazywanie pracowników w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych i specjalistycznych.	Gmina, OPS	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba zrealizowanych projektów
3.2.4.	Utworzenie punktu konsultacyjnego dla ofiar przemocy w rodzinie	Gmina OPS	Gmina, GOPS, policja, organizacje pozarządowe	PO KL, środki własne gminy	2011-2020	Liczba porad Liczba uczestników Liczba specjalistów Liczba niebieskich kart
3.3. Promowanie pozytywnych tradycji rodzinnych						
3.3.1.	Integracja rodziny – wspólne świętowanie (eucharystia, imprezy, spotkania, rozmowy, dyskusje), urodziny, imieniny, jubileusze, itp.	Gmina, Kościół	Gmina, GOPS, organizacje pozarządowe, parafia, OSP i inne	Budżet gminy, PO KL i inne	2011-2020	Ilość spotkań rodzinnych

3.3.2.	Szkolenia dla rodzin, spotkania i dzielenie się własnymi doświadczeniami z gospodarowania domowym budżetem, domem.	OPS, organizacje pozarządowe	GOPS GKRPA, szkoły i inne	PO KL i inne	2011-2020	Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba zorganizowanych warsztatów.
3.3.3.	Szkolenia z rękodzielnictwa, lokalnych tradycji kulinarnych.	szkoły	szkoły, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, dotacje, środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba uczestników Liczba zorganizowanych szkoleń. Liczba zorganizowanych warsztatów.
3.3.4.	Organizacja rodzinnych imprez integracyjnych o charakterze kulturalnym i sportowo-rekreacyjnym, promujących konstruktywne spędzanie wolnego czasu.	kluby sportowe	Gmina, szkoły, GKRPA, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, budżet GKRPA, środki pomocowe z UE i inne	2011-2020	Liczba uczestników Liczba zorganizowanych imprez Liczba uczestników

4. Dobre warunki kształcenia się i wyrównywania deficytów pozwalają na aktywny i wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży

4.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

4.1.1.	Upowszechnienie edukacji przedszkolnej poprzez wzmocnienie istniejących placówek oraz stworzenie i prowadzenie nowych form	Gmina	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, PO KL i inne	2011-2020	Liczba oddziałów % dzieci w wieku 3 -5 lat objętych
--------	--	-------	--	----------------------------	-----------	--

	wychowania przedszkolnego.					wychowaniem przedszkolnym Liczba zajęć
4.1.2.	Wdrażanie programów rozwojowych szkół ukierunkowanych w szczególności na umiejętności informatyczne, języki obce, nauki przyrodnicze.	Szkoły	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, PO KL, środki pomocowe UE i inne	2011-2020	Liczba uczestników
4.1.3.	Prowadzenie zajęć dydaktyczno-wyrównawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi.	Szkoły	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet OPS i inne	2011-2020	Liczba zajęć Liczba uczestników
4.1.4.	Stworzenie sieci świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży.	Szkoły, organizacje pozarządowe	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, budżet GOPS i inne	2011-2020	Liczba placówek Liczba uczestników
4.1.5.	Wymiana międzynarodowa dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.	szkoły	Placówki oświatowe, organizacje pozarządowe i inne	Budżet gminy, programy pomocowe UE	2011-2020	Ilość podpisanych lub trwających umów
4.2. Umożliwienie pożytecznego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież						
4.2.1.	Spotkania dla dzieci i młodzieży nt. wolontariatu, np. z osobami potrzebującymi pomocy, działającymi wolontariuszami – rówieśnikami spoza lub gminy oraz z autorytetami (np. Kubica).	Gmina, OPS	Gmina, GOPS, PCK, GKRPA, OSP, szkoły i inne	Budżet gminy, i inne	2011-2020	Ilość spotkań Liczba zainteresowanej wolontariatem młodzieży
4.2.2.	Animowanie działań samopomocowych – promocja wolontariatu młodzieży.	Organizacje pozarządowe	PCK, GOPS, GKRPA. Szkoły, ośrodki zdrowia	Budżet gminy, PO KL i inne	2011-2020	Liczba działań na rzecz wolontariatu

5. Osoby starsze i niepełnosprawne aktywnie uczestniczą w życiu lokalnej społeczności, czują się potrzebne**5.1. Wzrost integracji społecznej osób starszych**

5.1.1.	Tworzenie domów seniora na terenie gminy.	Gmina, org. pozarządowe	organizacje pozarządowe	Budżet gminy, inne	2011-2020	Liczba klubów seniora
5.1.2.	Usługi rekreacyjno-integracyjne świadczone w formie uroczystości i imprez okolicznościowych.	Gmina,	organizacje pozarządowe	Budżet gminy i inne	2011-2020	Liczba uczestników Liczba uroczystości i imprez
5.1.3.	Podnoszenie jakości i ilości usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.	GOPS	GOPS	Budżet gminy, dotacje i inne	2011-2020	Liczba opiekunek Liczba osób korzystających z opieki
5.1.4.	Współuczestniczenie gminy w zapewnieniu usług medycznych w celu zwiększenia ich dostępności dla osób starszych.	gmina	Gmina, zakłady opieki zdrowotnej		2011-2020	Liczba specjalistów z którymi nawiązano współpracę Liczba osób starszych korzystających z usług
5.1.5.	Usługi transportu specjalistycznego dla osób starszych i niepełnosprawnych „Taksówka dla Seniora”.	Gmina, organizacje pozarządowe	Gmina, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, środki z programów pomocowych UE, dotacje i inne	2011- 2020	Liczba osób starszych, niepełnosprawnych korzystających z usług transportowych

5.2. Wzrost integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

5.2.1.	Dostosowanie budynków, pomieszczeń dla potrzeb osób niepełnosprawnych.	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe	Budżet gminy, PFRON i inne	2011- 2020	Liczba zrealizowanych projektów.
5.2.2.	Podnoszenie jakości i ilości usług opiekuńczych obejmujących pomoc	GOPS	GOPS	Budżet gminy, dotacje i inne	2011- 2020	Liczba budynków Liczba opiekunek

	w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz zapewnienie kontaktu z otoczeniem.					Liczba osób korzystających z opieki
5.2.3.	Organizacja szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych.	GOPS, Gmina	GOPS, Gmina, organizacje pozarządowe	PUP, GOPS, PFRON, środki własne gminy i inne	2011-2020	Liczba zorganizowanych szkoleń
5.2.4.	Organizacja imprez rekreacyjno-sportowych z udziałem osób niepełnosprawnych.	Gmina, GOPS, szkoły	GOPS, gmina, organizacje pozarządowe, parafie, służba zdrowia, firmy i inne	PO KL, PFRON, środki własne gminy	2011-2020	Liczba zorganizowanych imprez
5.2.5.	Prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego – przeciwdziałanie powstania niepełnosprawności.	Gmina	PCK	Budżet gminy, sponsorzy, wolontariat i inne	2011 - 2020	Liczba punktów Liczba osób korzystających z wypożyczalni
5.2.6.	Organizacja wycieczek, półkolonii dla dzieci i młodzieży z udziałem osób niepełnosprawnych.	GOPS	Gmina, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, parafie, firmy i inni		2011-2020	Liczba zorganizowanych projektów % uczestników osób/dzieci niepełnosprawnych

6. Zarządzanie realizacją strategii

Istotnym wymogiem stawianym wszystkim dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system zarządzania realizacją, określający organizację, zasady i sposoby wdrażania, monitorowania oraz ewaluacji. Nie stworzenie tego systemu powoduje, że strategia staje się bardzo szybko dokumentem „martwym”.

W celu sprecyzowania zarządzania realizacją Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należało odpowiedzieć na następujące pytania:

- a) kto będzie odpowiedzialny za koordynację procesu wdrażania dokumentu?
- b) jak często i jakimi sposobami będzie odbywać się ocena jego realizacji?
- c) w jaki sposób i w jakim trybie będzie dokonywana korekta/aktualizacja strategii?

Opracowując niniejsze „wytyczne” kierowano się założeniem, że proces tworzenia oraz wysiłek wdrażania strategii muszą być oparte na tej samej podstawie – partycypacji społecznej. A zatem, w naturalny sposób zaangażowanie oraz nabyte doświadczenie członków zespołu zadaniowego oraz osób uczestniczących w warsztatach planowania strategicznego powinny zostać wykorzystane na etapie wdrażania strategii.

6.1. Podmioty zarządzające realizacją strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn zawiera cele i zadania, które stanowią wyzwanie dla społeczności lokalnej oraz gminnych instytucji publicznych i niepublicznych działających w sferze polityki społecznej. W związku z tym wdrażanie Strategii wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami, a efektywność procesu będzie zależała w głównej mierze od podmiotów zarządzających realizacją:

- a) Wójt Gminy Strawczyn – wykonuje uchwały Rady Gminy i budżet gminy przy pomocy Urzędu Gminy w Strawczynie; odpowiedzialny za bieżące wdrażanie strategii; powołuje zarządzeniem Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych; zatwierdza plany operacyjne.
- b) Rada Gminy w Strawczynie – organ stanowiący w gminie; uchwała budżet; pełni nadzór nad realizacją strategii.
- c) Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn – ciało o charakterze operacyjnym, w którego skład wchodzi 6 osób: przewodniczący zespołu (Kierownik GOPS pełniący funkcję koordynatora wdrażania strategii) oraz 5 koordynatorów poszczególnych celów strategicznych; Zespół zbiera się raz na dwa miesiące lub częściej, w zależności od potrzeb; zadaniem Zespołu jest koordynacja wdrażania poszczególnych celów; zespół prowadzi monitoring realizacji strategii z wykorzystaniem systemu wskaźników, akcję informacyjną i promocyjną wdrażania strategii; opracowuje okresowe (roczne) raporty z realizacji zadań; we współpracy z Gminnym Forum ds. Społecznych tworzy plany działania i aktualizuje strategię.

- d) Gminne Forum ds. Społecznych – ciało doradczo-inicjatywne i opiniujące stanowiące zarazem forum wymiany doświadczeń i pomysłów na rozwój społeczny gminy, zwoływane nie rzadziej niż raz do roku przez Wójta Gminy Strawczyn; w skład forum wchodzi liderzy społeczni oraz pracownicy instytucji polityki społecznej wymienionych wcześniej – reprezentanci sektora publicznego (jednostki organizacyjne gminy, Sołectwa, policja, instytucje powiatowe), gospodarczego (prywatni przedsiębiorcy, rolnicy) i społecznego (organizacje pozarządowe, parafie, grupy nieformalne) w gminie, w szczególności osoby, które brały udział w warsztatach planowania strategicznego.

6.2. Instrumenty realizacji strategii

Wśród szeregu instrumentów służących realizacji Strategii, należy wymienić instrumenty finansowe, administracyjno-prawne, z zakresu promocji i marketingu, monitoringu, a także narzędzia służące aktualizacji strategii. Proces monitoringu i oceny oraz system aktualizacji omówiono wcześniej.

Głównym instrumentem finansowym służącym realizacji zadań gminy jest jej budżet, gwarantujący samodzielność finansową samorządu, uchwalany w formie uchwały budżetowej na dany rok budżetowy, stanowi roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów gminy. Możliwość realizacji zadań jest uwarunkowana w głównej mierze zakresem i charakterem dochodów budżetowych. Trzeba stwierdzić, że poziom dochodów własnych Gminy Strawczyn nie wystarcza w stosunku do realizowanych zadań oraz potrzeb społecznych, niezbędny jest zatem sprawnie funkcjonujący mechanizm zasilania zewnętrznego budżetu.

Wdrażając Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych gmina będzie opierać się o dostępne programy pomocowe (m.in. Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2015, programy ministerialne, małe granty), a także prowadzić racjonalną współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi oraz sektorem przedsiębiorców.

W tym sensie niezmiernie ważna będzie akcja informacyjno -promocyjna na temat Strategii i procesów integracji społecznej, wykorzystująca Internet (głównie BIP oraz strona WWW. gminy), prasę lokalną, a także promocję i reklamę bezpośrednią (na przykład zapraszanie do udziału w przedsięwzięciach samorządowych podmiotów mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zadań).

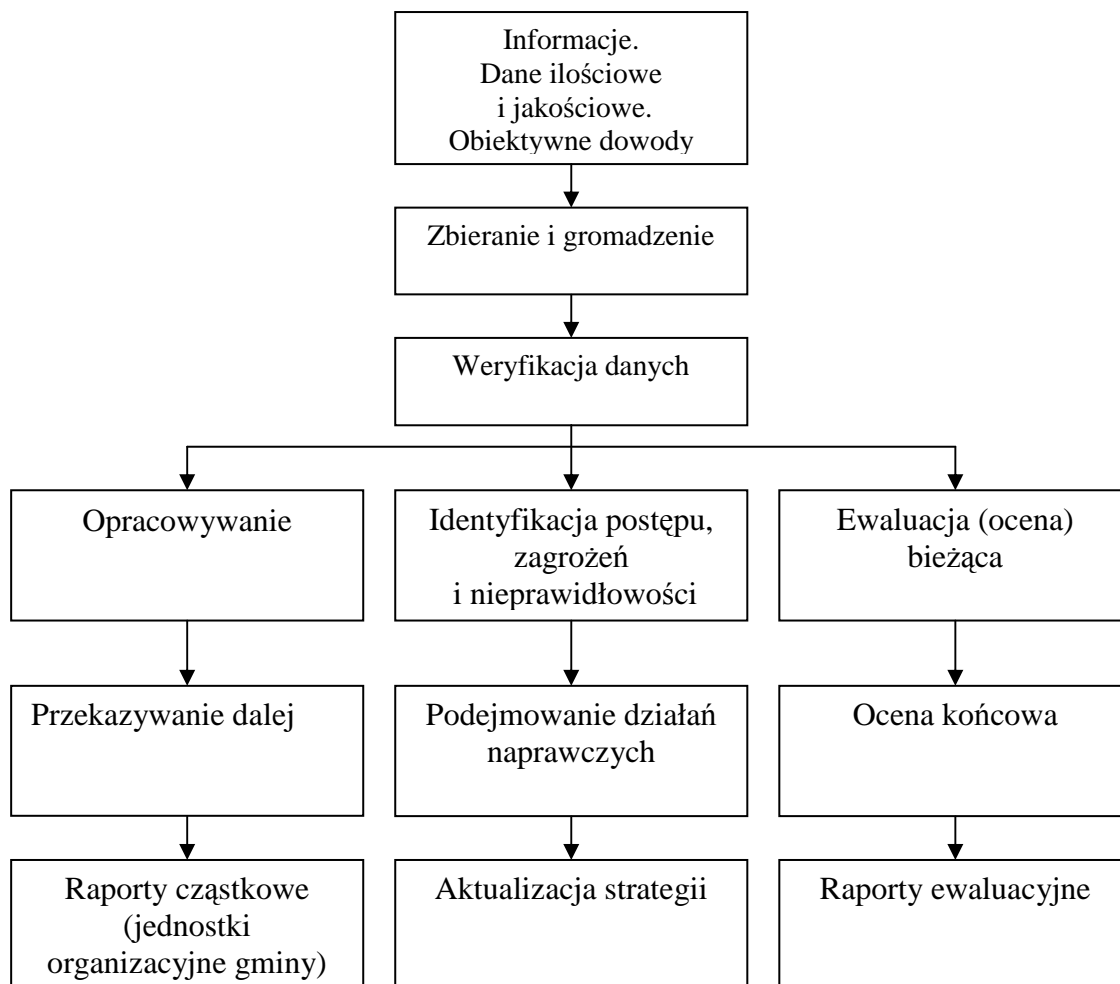
Społeczność lokalna nie może być jednak tylko i wyłącznie biernym obserwatorem działań Wójta, Urzędu i jednostek organizacyjnych. Istotnym aspektem jest włączenie mieszkańców w proces planowania oraz monitoringu i oceny realizacji Strategii (monitoring społeczny – ankiety, sondaże, spotkania Radnych z wyborcami, zebrania wiejskie, Gminne Forum ds. Społecznych).

6.3. Monitoring i ocena wdrażania strategii

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągania.

Przebieg procesu monitoringu i ewaluacji (oceny) postępów we wdrażaniu GSRPS przedstawia poniższy schemat.

Proces monitoringu i oceny Strategii

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu będą raporty roczne realizacji zadań opracowywane przez Zespół ds. Wdrażania i Monitorowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn. Raporty będą sporządzane do końca lutego roku następującego po roku budżetowym, którego dany raport dotyczy, w oparciu o sprawozdania (raporty cząstkowe) jednostek organizacyjnych gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności od organizacji pozarządowych i kościelnych działających w sferze pożytku publicznego. Raporty roczne będą pełniły zarazem funkcję raportów ewaluacyjnych.

Raporty roczne przewodniczący Zespołu przekazuje Wójtowi Gminy Strawczyn, który następnie przedstawia Radzie Gminy informację o stanie wdrażania strategii. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w realizacji Strategii, Wójt wspólnie z Zespołem ds. Wdrażania i Monitorowania podejmuje działania naprawcze, modyfikując plany operacyjne gminy.

6.4. Aktualizacja strategii

Przeglądy aktualizacyjne Strategii będą odbywały się co rok. Każdorazowo będzie to cykl prac analogicznych do procesu tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poprzedzonych analizą zmian następujących w otoczeniu społeczno-gospodarczym (np. nowe uregulowania prawne, nowe możliwości pozyskiwania zewnętrznych środków pomocowych) oraz oceną postępów w realizacji strategii, w tym poziomu zadowolenia lokalnej społeczności z podjętych działań w sferze polityki społecznej. Następnie na warsztatach ze społecznością, na podstawie zebranych materiałów (dane statystyczne, ankiety, sondaże opinii publicznej) i wyników monitoringu strategii, zostaną opracowane poszczególne elementy strategii, które wymagają aktualizacji, a także dokonana zostanie weryfikacja poszczególnych celów strategicznych, operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

1. Harmonogram

Harmonogram musi uwzględniać preferencje partnerów oraz wszystkie bariery, których pokonanie może odwlekać zakończenie działań.

- a) pierwszy etap przygotowawczy – mobilizacja sił i środków, operacjonalizacja celów, ustalenie zasad współpracy z partnerami, ustalenie liderów i osób odpowiedzialnych,
- b) drugi etap działanie – bezpośrednia realizacja celu,
- c) trzeci etap – porównanie działania i jego celu z osiągniętymi rezultatami według wcześniej przewidzianych i przyjętych wskaźników.

2. Preliminarz

Każde działanie pociąga za sobą wydatki. Sposoby finansowania strategii pochodzą albo ze środków na statutową, ustawową działalność instytucji lub ze środków dodatkowych, przeznaczonych na konkretny program.

3. Ocena efektu końcowego i jego promocja

Ocena, czy osiągnięto cel i w jakim stopniu, jest potrzebna i tym, którzy realizowali strategię, i otoczeniu. Efekt działań musi być porównany z sytuacją wyjściową.

Osiągnięcie celu operacyjnego pociągać powinno za sobą pytanie: co dalej? Jak utrzymać stan, który się osiągnęło? Jak go umacniać i rozwijać? Niezbędne więc w ostatnim etapie oceny strategii jest określenie rekomendacji na przyszłość. Osiągnięciu celu powinna towarzyszyć jego promocja. Gdy jej nie ma, społeczność nie wie, że cel został osiągnięty, a to wywołuje wyraziste, negatywne skutki.

4. Profilaktyka

Problem biedy nie może być traktowany jako zadanie administracyjne, do wykonania którego powołany jest wyłącznie Ośrodek Pomocy Społecznej. W Gminie Strawczyn ludzie nauczyli się żyć biedą i bezrobociem i wszystkie służby społeczne w Gminie muszą przyjąć do wiadomości fakt, że bieda w ogóle, a wśród dzieci i młodzieży w szczególności, jest nie dającym się zbagatelizować złem, ponieważ zagraża rozwojowi, a przez to ogranicza kapitał ludzki.

Profilaktyka – eliminowanie społecznego wykluczenia dzieci i młodzieży i stwarzanie wszelkich możliwości do społecznej integracji, a więc niedopuszczenie do kulturowego dziedziczenia biedy, musi być traktowane jako wyzwanie dla elit samorządowych gminy.

Zakończenie

Polityka społeczna w ciągu ostatnich lat ukierunkowała się w znacznym stopniu na udzielanie doraźnych form wsparcia osobom, których warunki egzystencji osuwają się w niedostatek i biedę, natomiast jej wpływ na procesy, które takie warunki generują na masową skalę, okazuje się raczej znikomy. Jednej z przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w braku rzetelnego rozeznania potrzeb i problemów społecznych, które przecież nie powstają w próżni, lecz są ściśle związane ze sferą ekonomiczną, edukacyjną czy zdrowotną na danym terytorium.

Polityka społeczna realizowana na poziomie kraju, regionu czy gminy, powinna być działalnością dynamiczną, skutecznie przewidującą zmiany w sytuacji społeczno-gospodarczej i na nie reagującą. Powinna zatem czerpać z możliwie najlepszej dostępnej wiedzy, w tym przede wszystkim uwzględniać opinie, postawy i zachowania lokalnej społeczności.

Zrównoważony rozwój, stanowiący obecnie główną koncepcję rozwojową państw należących do Unii Europejskiej, nie będzie nigdy możliwy do osiągnięcia, jeżeli w społecznościach lokalnych nie zostanie zapoczątkowany kompleksowy proces oddolnej identyfikacji oraz poszukiwania sposobów rozwiązania istniejących problemów społecznych, czyli zjawisk niekorzystnych, ocenianych przez tę zbiorowość jako niebezpieczne, konieczne do wyeliminowania. Doświadczenia Polski i innych krajów pokazują, że sukces w tej dziedzinie jest niemożliwy bez wysokiej aktywności mieszkańców, bez demokratycznej kontroli działania władz, wreszcie bez wytworzenia stosunków partnerstwa pomiędzy organizacjami pozarządowymi, sektorem przedsiębiorców a administracją publiczną.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strawczyn stanowi próbę integracji różnych instytucji (w szczególności samorządowych), organizacji i grup społecznych wokół nakreślonej wyżej wizji rozwoju społecznego oraz doniosłych celów strategicznych. Ich realizacja będzie zależała przede wszystkim od czynnego zaangażowania społeczności lokalnej. Analiza aktywności publicznej mieszkańców pokazuje, że w tej sferze jest bardzo wiele do zrobienia.